

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY GILOWICE NA LATA 2012-2019 AKTUALIZACJA

ZLECENIODAWCA:

Urząd Gminy Gilowice,
ul. Krakowska 40, 34-322 Gilowice
Tel.: 33 865 30 20, 865 35 71 faks: 33 865 33 72
e-mail: uggilowice@gminy-zywiec.com.pl, www.gilowice.pl

ZLECENIOBIORCA:

EKO – TEAM KONSULTING,
ul. Golezowska 16/125, 43-300 Bielsko-Biała
tel. 33 486 53 53, fax.: 33 486 54 54, kom. 513 100 869
mail: biuro@eko-team.com.pl; www.eko-team.com.pl

AUTORZY OPRACOWANIA:

Agnieszka Chylak

Sebastian Kulikowski

Osoby i instytucje współpracujące przy opracowaniu niniejszego dokumentu:

1. Bernadeta Firlej – Urząd Gminy Gilowice,
2. Spółka Beskid SA,
3. Krystyna Kasperek – transport odpadów,
4. Piotr Ormaniec - Gminny Zakład Usług Wodnych w Gilowicach,
5. Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Katowicach,
6. Śląski Państwowy Wojewódzki Inspektorat Sanitarny,
7. Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Wydział Terenów Wiejskich,
8. Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie,
9. Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Biuro Powiatowe w Żywcu,
10. Powiatowy Zarząd Dróg w Żywcu,
11. Powiatowy Urząd Pracy w Żywcu,
12. Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej, Zarząd Zlewni Soły i Skawy z siedzibą w Żywcu,
13. Grupa Tauron, Rejon Dystrybucji Żywiec,

Zdjęcia na okładce: pochodzą z galerii fotografii zamieszczonej na www.gilowice.pl

SPIS TREŚCI

1	WSTĘP	6
1.1	PODSTAWA OPRACOWANIA	6
1.2	METODOLOGIA OPRACOWANIA, ZAWARTOŚĆ DOKUMENTU I JEGO PODSTAWY PRAWNE	6
2	UWARUNKOWANIE ZEWNĘTRZNE.....	8
2.1	POLITYKA EKOLOGICZNA PAŃSTWA.....	8
2.2	PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO DO ROKU 2013 WRAZ Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2018	8
2.3	PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU ŻYWIECKIEGO NA LATA 2010-2017- AKTUALIZACJA	10
3	OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY GILOWICE	12
3.1	POŁOŻENIE	12
3.2	UKSZTAŁTOWANIE TERENU I BUDOWA GEOLOGICZNA.....	13
3.3	KLIMAT.....	14
3.4	TURYSTYKA I REKREACJA	14
4	OCENA REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	16
4.1	OCHRONA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO	16
4.2	GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA W TYM OCHRONA PRZECIW POWODZIOWA	16
4.3	OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO W TYM OCHRONA LASÓW.....	18
4.4	OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB	19
4.5	GOSPODAROWANIE ODPADAMI.....	19
4.6	OCHRONA ZASOBÓW GEOLOGICZNYCH	20
4.7	OCHRONA PRZED HAŁASEM	20
4.8	OCHRONA PRZED POLAMI ELEKTROMAGNETYCZNYMI	20
4.9	ZAPOBIEGANIE SKUTKOM POWAŻNYCH AWARII	21
4.10	PODSUMOWANIE	21
5	OCENA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA	22
5.1	OCHRONA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO	22
5.1.2	System elektroenergetyczny	25
5.1.3	System ciepłowniczy.....	25
5.1.4.	Komunikacyjne źródła zanieczyszczeń.....	26
5.2	GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA W TYM OCHRONA PRZECIW POWODZIOWA	29
5.2.1	Hydrografia.....	29
5.2.2	Główne źródła zanieczyszczeń wód powierzchniowych i podziemnych.....	32
5.2.3	Zaopatrzenie w wodę	32
5.2.4	Odprowadzanie ścieków.....	33
5.2.5	Odprowadzanie wód opadowych.....	35
5.2.6	Ochrona przeciwpowodziowa	35
5.3	GOSPODARKA ODPADAMI	41
5.3.1	ODPADY ZMIESZANE	41
5.3.2	ODPADY SELEKTYWNE GROMADZONE.....	42
5.3.3	PODSUMOWANIE	43
5.4	OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO WRAZ Z OCHRONĄ LASÓW.....	44
5.4.1	Charakterystyczne elementy przyrody ożywionej w strukturze przestrzennej zagospodarowania terenu gminy Gilowice	44
5.4.2	Siedliska przyrodnicze	45
5.4.3	Chronione i ginące elementy flory i fauny	46
5.4.4	Formy ochrony przyrody na terenie gminy	47
5.4.5	Zieleń urządzona.....	49
5.4.6	Gospodarka łowiecka, rybactwo, wędkarstwo	49
5.4.7	Ochrona lasów	50

5.5	OCHRONA ZASOBÓW GEOLOGICZNYCH.....	52
5.5.1	Osuwiska.....	52
5.6	OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB	53
5.6.1	Użytkowanie terenu gminy Gilowice	53
5.6.2	Działania doradcze dla rolników.....	54
5.7	OCHRONA PRZED HAŁASEM.....	55
5.7.1	Hałas przemysłowy	55
5.7.2	Hałas drogowy	55
5.7.3	Hałas niezorganizowany	56
5.8	OCHRONA PRZED POLAMI ELEKTROMAGNETYCZNYMI WRAZ ICH MONITORINGIEM	57
5.9	EDUKACJA EKOLOGICZNA.....	57
6	PRIORYTETY EKOLOGICZNE, CELE I KIERUNKI OCHRONY ŚRODOWISKA.....	59
7	PLAN OPERACYJNY	65
8	ZAGADNIENIA SYSTEMOWE	73
8.1	MECHANIZMY PRAWNE.....	73
8.2	DOSTĘP DO INFORMACJI, UDZIAŁ SPOŁECZEŃSTWA.....	73
8.3	SYSTEM ZARZĄDZANIA ŚRODOWISKOWEGO NA OBSZARZE GMINY GILOWICE	74
8.4	MONITORING ŚRODOWISKA.....	76
9	ASPEKTY FINANSOWE REALIZACJI PROGRAMU	78
9.1	ANALIZA ŹRÓDEŁ PREFERENCYJNEGO WSPARCIA FINANSOWEGO PRZEDSIĘWZIĘĆ W ZAKRESIE OCHRONY ŚRODOWISKA.....	78
9.1.1	Krajowe Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.....	78
9.1.2	Ogólnopolskie Programy Operacyjne – dysponujące środkami UE w okresie programowania 2007-2013	80
9.1.3	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013.....	81
9.1.4	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich.....	82
9.1.5	Program LIFE+.....	82
9.2	NAKŁADY NA REALIZACJĘ ZADAŃ PROGRAMU I PROPONOWANE ŹRÓDŁA ICH FINANSOWANIA	84
10	STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	87

SPIS RYSUNKÓW

RYSUNEK 1	LOKALIZACJA GMINY GILOWICE NA TLE POWIATU ŻYWIECKIEGO I WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO.....	12
RYSUNEK 2	LICZBA MIESZKAŃCÓW GMINY GILOWICE	13
RYSUNEK 6	LOKALIZACJA STREFY BIELSKO – ŻYWIECKIEJ.....	23
RYSUNEK 10	ROZKŁAD WSKAŹNIKA ZAGROŻENIA NIŻÓWKĄ W STYCZNIU 2010. NA OBSZARZE RZGW KRAKÓW.....	38
RYSUNEK 11	PODZIAŁ GEOBOTANICZNY OBSZARU GMINY GILOWICE	45
RYSUNEK 12	OBSZAR PARKU KRAJOBRAZOWEGO BESKIDU MAŁEGO.....	48
RYSUNEK 13	MAPA OBSZARU NADLEŚNICTWA JELEŚNIA.....	50
RYSUNEK 14	ZESTAWIENIE SIEDLISKOWYCH TYPÓW LASU W NADLEŚNICTWIE JELEŚNIA OBRĘB ŻYWIEC.	51
RYSUNEK 16	UDZIAŁ ZADAŃ WG KRYTERIUM ODPOWIEDZIALNOŚCI ZA POKRYCIE ŚRODKÓW FINANSOWYCH W OGÓLNYCH WYDATKACH ZWIĄZANYCH Z REALIZACJĄ PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA.....	85
RYSUNEK 17	STRUKTURA WYDATKÓW NA WYBRANYCH KIERUNKACH NA TLE POZOSTAŁYCH ZADAŃ OBJĘTYCH PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA.....	86

SPIS TABEL

TABELA 1	ZADANIA ZREALIZOWANE PRZEZ RZGW W KRAKOWIE Z ZAKRESU OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ NA TERENIE GMINY GILOWICE.....	17
TABELA 2	ZADANIA ZREALIZOWANE W 2011 R. Z ZAKRESU OCHRONY DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO	18
TABELA 5	KLASY STREF I WYMAGANE DZIAŁANIA W ZALEŻNOŚCI OD POZIOMÓW STĘŻEŃ ZANIECZYSZCZENIA, UZYSKANYCH W ROCZNEJ OCENIE, JAKOŚCI POWIETRZA, DLA PRZYPADKÓW, GDY OKREŚLONY JEST MARGINES TOLERANCJI.....	22

TABELA 6 KLASY STREF I WYMAGANE DZIAŁANIA W ZALEŻNOŚCI OD POZIOMÓW STĘŻEŃ ZANIECZYSZCZENIA, UZYSKANYCH W ROCZNEJ OCENIE, JAKOŚCI POWIETRZA, DLA PRZYPADKÓW, GDY MARGINES TOLERANCJI NIE JEST OKREŚLONY	22
TABELA 7 STĘŻENIA ŚREDNIE DLA POSZCZEGÓLNYCH ZANIECZYSZCZEŃ W 2010 ROKU.....	24
TABELA 8 ROCZNA EMISJA SUBSTANCJI SZKODLIWYCH DO ATMOSFER Y ZE ŚRODKÓW TRANSPORTU NA TERENIE GMINY GILOWICE W 2011 ROKU	27
TABELA 9 OCENA WÓD POD KĄTEM BYTOWANIA RYB W WARUNKACH NATURALNYCH.....	30
TABELA 10 OCENA WÓD POD KĄTEM WYMAGAŃ, JAKIM POWINNY ODPOWIADAĆ WODY POWIERZCHNIOWE WYKORZYSTYWANE DO ZAOPATRZENIA LUDNOŚCI W WODĘ PRZEZNACZONĄ DO SPOŻYCIA	30
TABELA 11 JAKOŚĆ WODY PODZIEMNEJ W REJONIE GZWP NR 447	31
TABELA 12 WYNIKI JAKOŚCI WODY PITNEJ NA UJĘCIU SUW	32
TABELA 13 INFORMACJE DOTYCZĄCE OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW W ŻYWCU	33
TABELA 11 BILANS ODPADÓW KOMUNALNYCH [MG/ROK] ZEBRANYCH SELEKTYWNIE NA TERENIE GMINY GILOWICE W OKRESIE 2007 – 2011 ROK	43
TABELA 14 POMNIKI PRZYRODY OŻYWIONEJ I NIEOŻYWIONEJ NA TERENIE GMINY GILOWICE.....	47
TABELA 15 PROPONOWANE MAŁOOBSZAROWE FORMY OCHRONY PRZYRODY NA TERENIE GMINY GILOWICE	48
TABELA 16 STRUKTURA POWIERZCHNIOWA OBWODÓW ŁOWIECKICH NA TERENIE GMINY GILOWICE	49
TABELA 24 STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW W GMINIE.....	53
TABELA 25 ZBIORCZE ZESTAWIENIE WYDATKÓW NA REALIZACJĘ PRZEDSIĘWZIĘĆ W POSZCZEGÓLNYCH KIERUNKACH OCHRONY ŚRODOWISKA.....	84

1 Wstęp

1.1 Podstawa opracowania

Podstawą opracowania jest umowa zawarta w dniu 23 kwietnia 2012 roku między Eko – Team Consulting z Bielska Białej, a Gminą Gilowice na wykonanie pracy pt.: „Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Gilowice wraz z prognozą oddziaływania na środowisko postanowień projektu w/w dokumentu.

Niniejszy Program jest aktualizacją dokumentu przyjętego uchwałą Rady Gminy Gilowice w 2004 roku i stanowi pierwszą aktualizację.

Program powstał w oparciu o dane pochodzące z licznych źródeł są to między innymi dokumentacje strategiczne i planistyczne opracowane we wcześniejszym czasie przez Gminę Gilowice, a także Powiat Żywiecki i Województwo Śląskie. Źródłem danych zamieszczonych w niniejszej aktualizacji są również dane zebrane samodzielnie przez autorów opracowania od administratorów uzbrojenia na obszarze gminy, firm zajmujących się obsługą gminy, a także jednostek nadzorujących Gminę Gilowice. Cennymi materiałami wyjściowymi okazały się być także materiały konferencyjne oraz literatura specjalistyczna branżowa.

1.2 Metodologia opracowania, zawartość dokumentu i jego podstawy prawne

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Gilowice został opracowany zgodnie z zapisami ustawowymi Prawa Ochrony Środowiska (tekst jednolity Dz. U. nr 25, po. 150) jako narzędzie prowadzenia polityki ekologicznej

w gminie. Realizacja postanowień Programu powinna doprowadzić do poprawy stanu środowiska naturalnego, oraz zapewnić skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzyć warunki dla wdrożenia wymagań prawa.

Ustawa Prawo Ochrony Środowiska (tekst jednolity Dz. U. nr 25, po. 150) w Dziale III art. 17 wprowadza obowiązek opracowania programów ochrony środowiska na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

Program ochrony środowiska powinien uwzględniać elementy określone w art. 14 wynikające z polityki ekologicznej państwa takie jak:

- cele ekologiczne,
- priorytety ekologiczne,
- poziomy celów długoterminowych,
- rodzaj i harmonogram działań proekologicznych,
- środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno ekonomiczne i środki finansowe.

Nawiązując do układu i zawartości Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 niniejsze opracowanie poruszało będzie takie zagadnienia jak:

- Ochrona dziedzictwa przyrodniczego,
- Zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii,
- Dalsza poprawa, jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.

Nawiązując także do układu i zawartości „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego na lata 2010-2013 z perspektywą do roku 2018”, a także przedstawionego w nim wytycznych do wykonywania programów ochrony środowiska niniejsze opracowanie zawierało będzie między innymi takie elementy jak:

- OCENA REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA,

- OCENA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA
 - Ochrona powietrza atmosferycznego (w tym: emisja przemysłowa, urządzenia ochrony powietrza w zakładach, niska emisja, stan sanitarny powietrza, monitoring jakości powietrza oraz monitoring jakości powietrza na terenie zakładów),
 - Gospodarka wodno – ściekowa (w tym: wody powierzchniowe, sieć hydrograficzna, stan czystości rzek, monitoring wód powierzchniowych i podziemnych, gospodarka wodno – ściekowa i oczyszczalnie ścieków w poszczególnych gminach oraz ochrona przed powodzią),
 - Gospodarka odpadami (w tym: odpady komunalne odpady przemysłowe w tym niebezpieczne oraz składowiska odpadów i inne instalacje do odzysku i unieszkodliwiania odpadów na terenie powiatu),
 - Tereny poprzemysłowe konieczne do rekultywacji i zagospodarowania (nie tylko przyrodniczym, ale również gospodarczym),
 - Ochrona dziedzictwa przyrodniczego (w tym: parki krajobrazowe, rezerваты przyrody, obszary chronionego krajobrazu, użytki ekologiczne, pomniki przyrody, obszary natura 2000, lasy oraz inne cenne walory przyrodnicze powiatu),
 - Ochrona zasobów (w tym: uwarunkowania gospodarki kopalinami oraz zasoby surowców kopalin),
 - Ochrona powierzchni ziemi i gleb (w tym: stan powierzchni ziemi i gleb oraz monitoring gleb),
 - Ochrona przed hałasem (w tym: hałas drogowy, kolejowy, przemysłowy oraz monitoring hałasu),
 - Ochrona przed polami elektromagnetycznymi wraz ich monitoringiem,
 - Rozwój edukacji ekologicznej.
- PRIORYTETY EKOLOGICZNE, CELE I KIERUNKI OCHRONY ŚRODOWISKA
- PLAN OPERACYJNY
- ZAGADNIENIA SYSTEMOWE
- ASPEKTY FINANSOWE REALIZACJI PROGRAMU
- STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

2 Uwarunkowanie zewnętrzne

2.1 Polityka ekologiczna państwa

„Polityka ekologiczna na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016” jest drugim z rzędu tego rodzaju dokumentem strategicznym wymaganymi ustawą – Prawo ochrony środowiska.

Zasady realizacji Polityki Ekologicznej Państwa zostały przyjęte, jako podstawa realizacji opracowania niniejszego dokumentu, jakim jest Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Gilowice na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019.

Nadrzędnym, strategicznym celem polityki ekologicznej państwa jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju (mieszkańców, zasobów przyrodniczych i infrastruktury społecznej) i tworzenie podstaw do zrównoważonego rozwoju społeczno - gospodarczego.

Realizacja tego celu osiągnięta będzie poprzez niezbędne działania organizacyjne, inwestycyjne (w tym wdrażanie postanowień Traktatu Akcesyjnego), tworzenie regulacji dotyczących zakresu korzystania ze środowiska i reglamentowania poziomu tego wykorzystania w najważniejszych obszarach ochrony środowiska.

Nadrzędną wartością w polityce ekologicznej państwa jest człowiek, co oznacza, że zdrowie społeczeństwa, komfort środowiska, w którym żyją i pracują ludzie, życie obywatela są głównym kryterium realizacji polityki ekologicznej na każdym szczeblu. Polityka ekologiczna państwa ma służyć zaspokojeniu rosnących potrzeb człowieka.

Wiodącą zasadą polityki ekologicznej państwa jest przyjęta w Konstytucji RP zasada zrównoważonego rozwoju, którego istotą jest równorzędne traktowanie racji społecznych, ekonomicznych i ekologicznych.

2.2 Program Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego do roku 2013 wraz z perspektywą do roku 2018

W 2010 roku został opracowany „Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2013 z perspektywą do roku 2018” zaproponowano w nim cele zaliczające się do każdej z dziedzin ochrony środowiska:

Powietrze atmosferyczne (P)

Cel długoterminowy do roku 2018: Kontynuacja działań związanych z poprawą jakości powietrza oraz ograniczanie zużycia energii i wzrost wykorzystania energii z odnawialnych źródeł

- P 1. Stworzenie, przyjęcie i realizacja Programów służących ochronie powietrza oraz ich aktualizacja, a także koordynowanie ich skuteczności
- P 2. Spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji ze źródeł powierzchniowych, liniowych i punktowych
- P 3. Ograniczanie zużycia energii oraz zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii
- P 4. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie ochrony powietrza

Zasoby wodne (W)

Cel długoterminowy do roku 2018: Przywrócenie wysokiej jakości wód powierzchniowych oraz ochrona jakości wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania

Cele krótkoterminowe do roku 2013:

- W 1. Stworzenie zintegrowanego systemu zarządzania gospodarką wodną na obszarze województwa śląskiego
- W 2. Zapewnienie dobrej jakości wody pitnej oraz ochrona jej ujęć
- W 3. Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych
- W 4. Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi

- W 5. Zwiększenie retencji w zlewniach oraz zapobieganie skutkom wezbrań powodziowych
- W 6. Odtworzenie ciągłości ekologicznej rzek, ochrona naturalnych dolin rzecznych oraz renaturalizacja rzek

Gospodarka odpadami (GO)

Cel długoterminowy do roku 2018: Minimalizacja ilości powstających odpadów, wzrost wtórnego wykorzystania i ograniczenie składowania pozostałych odpadów

Cele krótkoterminowe do roku 2013:

- O. 1 Wzmocnienie zarządzania, monitoringu i optymalizacja systemu gospodarki odpadami
- O.2 Wdrożenie właściwego systemu gospodarki odpadami w województwie śląskim opartego na regionalnym systemie gospodarowania odpadami komunalnymi proponowanym w APGO WŚ
- O.3 Minimalizacja wytworzonych odpadów oraz sukcesywne zwiększanie udziału odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne poddawanych procesom odzysku i unieszkodliwiania poza składowaniem

Ochrona Przyrody (OP)

Cel długoterminowy do roku 2018: Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie różnorodności biologicznej na różnych poziomach organizacji: na poziomie wewnątrzgatunkowym (genetycznym), gatunkowym oraz ponadgatunkowym (ekosystemowym) oraz georóżnorodności

Cele krótkoterminowe do roku 2013

- OP. 1 Pogłębianie i udostępnianie wiedzy o zasobach przyrodniczych województwa
- OP. 2 Stworzenie prawno-organizacyjnych warunków i narzędzi dla ochrony przyrody
- OP. 3 Zachowanie lub odtworzenie właściwej struktury i stanu ekosystemów i siedlisk

Tereny przemysłowe (TP)

Cel długoterminowy do roku 2018: Przekształcenie terenów przemysłowych i zdegradowanych województwa śląskiego zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno -ekonomicznymi

Cel krótkoterminowy do roku 2013

- TP 1. Rewitalizacja terenów przemysłowych i zdegradowanych

Hałas (H)

Cel długoterminowy do roku 2018: Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców województwa śląskiego i środowiska poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów

Cele krótkoterminowe do roku 2013:

- H 1. Monitoring narażenia mieszkańców województwa na ponadnormatywny hałas
- H 2. Ograniczenie uciążliwości akustycznej dla mieszkańców

Elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące (PR)

Cel długoterminowy do roku 2018: Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym

Cel krótkoterminowy do roku 2013:

- PR 1. Minimalizacja emisji promieniowania niejonizującego do środowiska

Zapobieganie powstawaniu poważnych awarii przemysłowych (PPAP)

Cel długoterminowy do roku 2018: Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków

Cele krótkoterminowe do roku 2013:

- PPAP 1. Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii

- PPAP.2 Zapewnienie bezpiecznego transportu substancji niebezpiecznych
- PPAP. 3 Wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska z tytułu awarii przemysłowych

Zasoby Naturalne (ZN)

Cel długoterminowy do roku 2018: Zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi

Cele krótkoterminowe do roku 2013:

- ZN.1 Sporządzenie i ciągła aktualizacja bilansu popyt-podaż surowców naturalnych województwa śląskiego
- ZN.2 Minimalizacja strat w eksploatowanych złożach oraz ochrona przed zainwestowaniem uniemożliwiającym ich eksploatację

Gleby użytkowane rolniczo (GL)

Cel długoterminowy do roku 2018: Racjonalne wykorzystywanie zasobów glebowych

Cele krótkoterminowe do roku 2013:

- GL.1 Inwentaryzacja i rekultywacja gleb zdewastowanych i zdegradowanych
- GL 2. Ochrona gleb przed erozją wodną i wietrzną
- GL 3. Przeciwdziałanie degradacji gleb przez czynniki antropogeniczne.

2.3 Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Żywieckiego na lata 2010-2017-aktualizacja

W „Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Żywieckiego na lata 2010-2017” zaproponowano cele nadrzędne i cele szczegółowe zaliczające się do każdej z dziedzin ochrony środowiska:

GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA

Cel nadrzędny: Przywrócenie czystości wód powierzchniowych, ochrona zasobów wód podziemnych oraz zmniejszenie strat i zapewnienie wysokiej, jakości wody do picia

Cele szczegółowe:

- Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej i deszczowej,
- Poprawa jakości wody dostarczanej mieszkańcom,
- Ograniczenie ilości ścieków nieczyszczonych,
- Ograniczenie strat wody związanych z przesyłem i poprawa zaopatrzenia ludności w wodę.

OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB

Cel nadrzędny: Poprawa jakości środowiska pod względem ochrony ziemi i gleb w tym zwiększenie atrakcyjności Powiatu

Cele szczegółowe:

- Zagospodarowanie terenu w sposób racjonalny,
- Przywrócenie wartości biologicznych gleb.

OCHRONA POWIETRZA

Cel nadrzędny: Ochrona środowiska i zasobów naturalnych

Cele szczegółowe:

- Poprawa, jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji z procesów spalania paliw do celów grzewczych, ograniczenie niskiej emisji, zmniejszenie zapotrzebowania na energię,

- Poprawa jakości powietrza poprzez poprawienie warunków ruchu drogowego na terenie powiatu,
- Poprawa jakości powietrza poprzez prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie ochrony powietrza,
- Poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji zorganizowanej.

OCHRONA PRZED HAŁASEM

Cel nadrzędny: Zapewnienie ludności atrakcyjnego miejsca zamieszkania, pracy i wypoczynku poprzez poprawę komfortu akustycznego środowiska

Cele szczegółowe:

- Ograniczenie hałasu komunikacyjnego i przemysłowego,
- Tworzenie terenów wolnych od oddziaływań akustycznych związanych z przemysłem i komunikacją

OCHRONA PRZED PROMIENIOWANIEM NIEJONIZUJĄCYM

Cel nadrzędny: Kontrola i ograniczenie emisji ponadnormatywnego niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego do środowiska

Cele szczegółowe:

Rozpoznanie stanu zagrożenia oddziaływania pól elektromagnetycznych,

Tworzenie stref wolnych od zagrożenia promieniowaniem elektromagnetycznym.

OCHRONA PRZYRODY

Cel nadrzędny: Ochrona różnorodności biologicznej środowiska przyrodniczego Powiatu, jako elementu zwiększenia jego atrakcyjności

Cele szczegółowe:

- Tworzenie Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych i ochrona czynna cennych przyrodniczo obiektów i obszarów na terenie Powiatu Żywieckiego,
- Zachowanie i przywrócenie warunków występowania ginących gatunków zwierząt,
- Kształtowanie terenów zieleni urządzonej i nieurządzonej,
- Poszerzenie wiedzy o środowisku przyrodniczym powiatu.

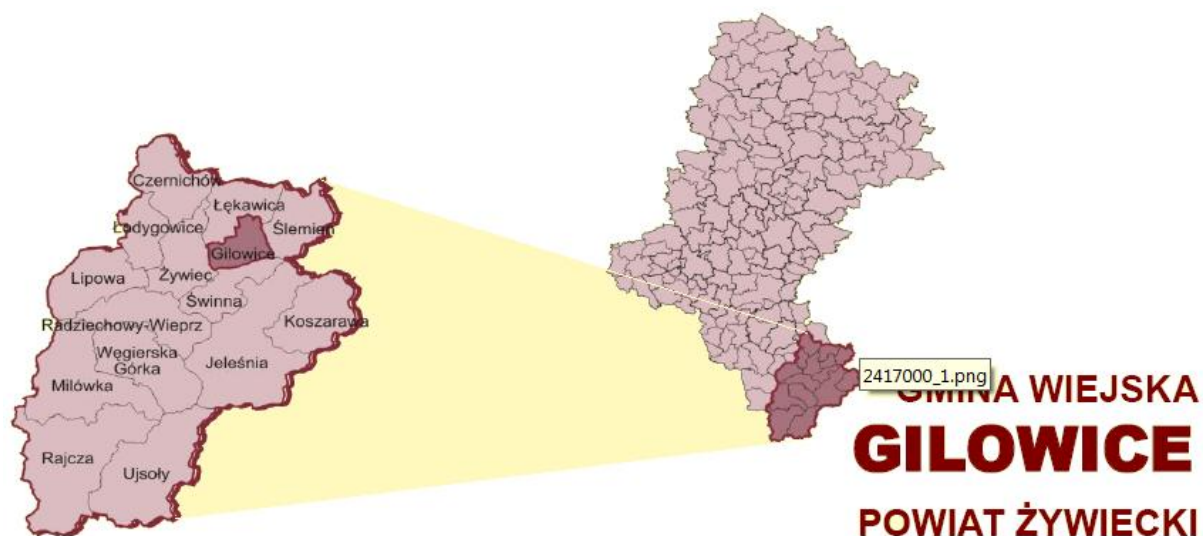
3 Ogólna charakterystyka gminy Gilowice

3.1 Położenie

Gmina Gilowice położona jest w południowej części województwa śląskiego, w powiecie żywieckim, w północnej jego części.

Gmina Gilowice graniczy:

- od północy z gminą Łękawica należącą do powiatu żywieckiego,
- od zachodu z gminą Ślemień należącą do powiatu żywieckiego,
- od południa z gminą Świnna należącą do powiatu żywieckiego,
- od wschodu z miastem Żywiec należącym do powiatu żywieckiego.

Rysunek 1 Lokalizacja Gminy Gilowice na tle powiatu żywieckiego i województwa śląskiego

Źródło: www.stat.gov.pl, 2011

Gmina Gilowice położona jest u stóp Beskidu Małego, we wschodniej części Kotliny Żywieckiej, wśród malowniczych wzgórz pokrytych łąkami i lasami.

Gilowice usytuowane są równoleżnikowo we wschodniej części Kotliny Żywieckiej, w dolinie potoku Łękawki, która wpływa do Jeziora Żywieckiego, natomiast Rychwałd zajmuje dolinę potoku Nawieśnik (wpływającego do Łękawki) o dość stromych zboczach.

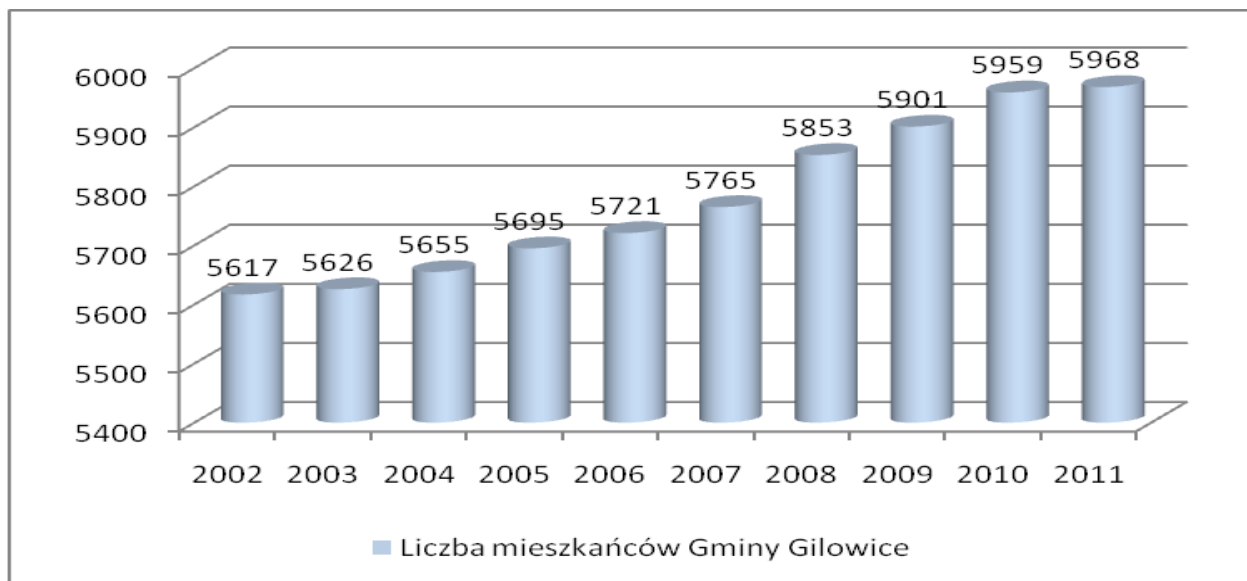
Gmina Gilowice jest gminą wiejską, zajmuje powierzchnię 28,19 km². Gmina obejmuje swym zasięgiem administracyjnym następujące sołectwa:

- Gilowice,
- Rychwałd.

W gminie funkcjonuje Gminny Ośrodek Kultury, Gminna Biblioteka Publiczna, Zespół Szkół w Gilowicach, Szkoła Zespół Szkół w Rychwałdzie, przedszkola: w Gilowicach i Rychwałdzie, Gminny Zakład Usług Wodnych, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Według danych GUS na dzień 31 grudnia 2010 roku gminę Gilowice zamieszkiwało 5977 osób. Przeciętna gęstość zaludnienia w skali całej gminy wynosi 209 osoby/km². Jest to gęstość zaludnienia zdecydowanie wyższa od przeciętnej występującej na obszarze powiatu żywieckiego (146 osób/km²). Struktura zaludnienia w poszczególnych sołectwach Gminy kształtuje się w następujący sposób, sołectwo Gilowice

zamieszkuje 75% ludności Gminy Gilowice (4426 mieszkańców), tylko 25% mieszkańców osiedliło się w Rychwałdzie (1542 mieszkańców).

Rysunek 2 Liczba mieszkańców Gminy Gilowice

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.stat.gov.pl oraz danych UG Gilowice, 2012

Na terenie Gilowice występuje dodatni przyrost naturalny. Najczęściej i najchętniej przeprowadzają się tutaj mieszkańcy dużych aglomeracji miejskich z całego województwa śląskiego, a szczególnie z Żywca i z Bielska - Białej.

Ludność w wieku produkcyjnym stanowi około 62,1% całej populacji mieszkańców Gminy, ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowi około 21,7%, a w wieku poprodukcyjnym około 16,2%. Według Danych Powiatowego Urzędu Pracy w Żywcu z terenu Gminy Gilowice na koniec 2011 roku zarejestrowanych było 252 bezrobotnych osób z czego 147 stanowiły kobiety.

Na analizowanym terenie według danych GUS z 30 grudnia 2011 roku zarejestrowanych jest 364 podmiotów gospodarki narodowej. Przeważająca ilość firm (96%) funkcjonuje w sektorze prywatnym, są to głównie osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Największy udział stanowi działalność gospodarcza w sferze budownictwa i handlu.

3.2 Ukształtowanie terenu i budowa geologiczna

Gmina Gilowice posiada urozmaiconą powierzchnię zwłaszcza w części centralnej, w której znajduje się miejscowość Gilowice, położona jest w dolinie potoku Łękawki, która jest prawym dopływem Jeziora Żywieckiego. Ta część Gminy pokryta jest w znacznym stopniu utworami czwartorzędu i nie wykazuje zalesienia. W południowej części powierzchnia terenu wznosi do wysokości ok. 600 m zalesienia (Góra Barutka). Podobnie część północna przynależna do Beskidu Małego wykazuje wzrost wysokości do ponad 600 m i jest zalesiona.

Z rozpoznania sejsmicznego wynika, że, spąg utworów miocenówskich występuje na rzędnej- 1400 m w północnej części gminy i na rzędnej- 3200 m w południowej części. Na terenie gminy nie prowadzono głębokich wierceń dane wynikają głównie z wyników wierceń wykonanych w rejonie Sułokowice i Andrychowa na północ od omawianego obszaru, Gmina Gilowice usytuowana jest w północnej strefie Karpat fliszowych na jednostce śląskiej Karpat, a w części południowej na jednostce magurskiej i podmagurskiej. W wyniku długotrwałych erozji znaczna część nasuniętych utworów fliszowych, reprezentowanych przez jednostki: śląską i podśląską oraz magurską i podmagurską, została zerodowana tak, że obecna grubość nasuniętych Karpat wynosi od około 2000 m w północnej części gminy do około

3000 m w południowej części gminy. Pod miejscowością Gilowice miąższość utworów fliszowych można szacować na około 2400 m. Pod utworami fliszowymi występują utwory miocenijskie o miąższości około 50 m (w części północnej) do około 100 m w części południowej. Pod utworami miocenu o zróżnicowanej miąższości, 50-100 m znajdują się utwory węglanowe górnego i środkowego dewonu (w północnej części gminy) oraz utwory piaszczyste dolnego dewonu znajdujące się w południowej części gminy oraz krystaliczne utwory prekambriu na niewielkim obszarze w południowo-zachodniej części gminy.

Na częściowo zerodowanych utworach fliszowych jednostki śląskiej i magurskiej nasuniętych Karpat, w centralnej części gminy, w dolinie rzeki Łękawa i jej prawobocznych dopływów niewielkich potoków, znajdują się aluwialne utwory czwartorzędu reprezentowane przez mady, mułki, piaski żwiru rzeczne holocenu. Pod utworami czwartorzędu, w centralnej części gminy lub wprost na powierzchni, występują utwory fliszowe Karpat reprezentowane przez:

- piaskowce i łupki warstw krośnieńskich, wielu oligocenijskiego,
- margle z Barutki, wieku oligocenijskiego
- łupki, margle i rogowce warstw menilitowych, wieku oligocenijskiego.

Ze względu na ukształtowanie powierzchni Gminy oraz budowę podłoża z fliszu karpackiego istnieją zagrożenia powstawania osuwisk skalnych oraz ziemnych. Szczególnie w południowej części Gminy występują koluria jeziorów osuwiskowych odmładzanych w holocenie bądź czynnych współcześnie. Obszary te obejmują również nisze osuwiskowe niestabilne.

3.3 Klimat

Gmina Gilowice znajduje się w strefie klimatów podgórskich i dolinnych, należących do dzielnicy karpackiej, zróżnicowanych w zależności od wysokości i położenia terenu nad poziomem morza. Klimat tego terenu charakteryzuje się pewną odrębnością klimatyczną wynikającą z łączenia się tu klimatu górskiego z klimatem pogórza. Zaznacza się tu też wpływ klimatu kontynentalnego i oceanicznego. Klimat jest umiarkowany łagodny w dolinach, oraz surowszy górski w partiach szczytowych. Obszary Gilowic należą do Parku Krajobrazowego Beskidu Małego oraz Beskidu Makowskiego. Przeważają tu wiatry zachodnie przenoszące masy chłodnego i wilgotnego powietrza, które po oziębieniu na stokach dają obfite opady deszcz. Częste są tu także gwałtowne, południowe wiatry o charakterze fenowym. Średnia roczna temperatura powietrza wynosi około 7,5°C. Średnia temperatura miesiąca stycznia wynosi -3°C, a średnia temperatura lipca 16°C. Położenie gminy w obszarze górskim powoduje, że odnotowuje się tu roczną sumę opadów około 900-1200 mm, w zależności od wysokości. Średnia roczna liczba dni z pokrywą śnieżną w dolinie około 80 dni, a na grzbietach górskich około 100 dni.

3.4 Turystyka i rekreacja

Naturalna rzeźba terenu Gminy stwarza doskonałe warunki rozwoju turystyki i rekreacji. Przez obszar Gminy wiodą urocze szlaki wiodące nieoznakowanymi ścieżkami z centrum Gilowic i Rychwałdu w stronę północy – na pasmo Łysiny 779 m n.p.m., na wschód na zalesione wzgórza ze szczytem Na Płonie (822m n.p.m.). W kierunku południowym na pasmo szczytów Łyski (640m n.p.m.), Barutki (622m n.p.m.) i Ostrego Gronia (pot. Grodzisko, 634m n.p.m.), a kierując się na południowy wschód dotrzeć można do przełęczy Czerwienicy (520m n.p.m.).

Naturalne uwarunkowania geograficzne miejscowości są atrakcją dla rowerzystów uprawiających górską oraz tradycyjną turystykę rowerową. Natomiast w sezonie zimowym dogodne warunki zachęcają do uprawiania narciarstwa biegowego, a dodatkowo dobre połączenia komunikacyjne z wyciągiem narciarskim na górze Żar skłaniają do aktywnego spędzania wolnego czasu.

Spośród zabytkowych założeń zieleni do najcenniejszych należą:

- Zespół dworsko-parkowy w Rychwałdzie z pozostałościami cennego starodrzewia (pow. ok. 5ha);
- Zabytkowy drewniany kościół p. w. Św. Andrzeja w Gilowicach;

- Zespół zabudowy parafialnej(kościół, plebania, kaplica, cmentarz, pozostałości starodrzewia) w Rychwałdzie.

W Gilowicach znajduje się kompleks skoczni narciarskich, na których odbywają się m.in. międzynarodowe zawody w skokach narciarskich dzieci o Puchar Śląskiej Rady Wojewódzkiej LZS Finał cyklu „Młode Talenty”. W 2011 roku w ramach współfinansowania ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego RPO Województwa Śląskiego na lata 2007-2013 zrealizowano zadanie pn.: „Zagospodarowanie terenów zielonych wokół zespołu małych skoczni narciarskich oraz budowa parkingu wokół amfiteatru w Gilowicach” polegające na budowie otwartego ogólnodostępnego parkingu na 32 samochody zlokalizowanego bezpośrednio przy ważnych elementach infrastruktury około turystycznej amfiteatrze oraz skoczniach narciarskich.

W 2012 roku w ramach poprawy warunków turystycznych i rekreacyjnych oraz poprawy komfortu życia mieszkańców i turystów na terenie gminy Gilowice realizowane będą zadania pn.:

- „Poprawa infrastruktury poprzez budowę boiska sportowego oraz zagospodarowanie terenu w Rychwałdzie na cele turystyczne, sportowe i społeczno – rekreacyjne – budowa placu zabaw”. Koszt tego zadania Planowany jest na kwotę 504.275 złotych.
- „Budowa kompleksu boisk sportowych w ramach programu „Moje boisko – Orlik 2012” Gilowicach przy Zespole Szkół. W ramach tego zadania zostanie zbudowane boisko piłkarskie, oraz boisko wielofunkcyjne wraz z zapleczem sanitarno – szatniowym. Planowany koszt inwestycji według dokumentacji kosztorysowej to około 1.069.000 zł.
- „Poprawa warunków życia mieszkańców poprzez zagospodarowanie centrum wsi Gilowice polegające na przebudowie płyty rynku i dostosowaniu jej do spędzania czasu przez mieszkańców i turystów. Planowany koszt tej inwestycji to 721.030 zł.

4 Ocena realizacji dotychczasowego Programu Ochrony Środowiska

4.1 Ochrona powietrza atmosferycznego

W ramach realizacji zadań w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego gmina Gilowice w lata 2010-2011 skupiła się w szczególności na zadaniach dotyczących remontów i modernizacji dróg gminnych, termomodernizacji wraz z remontami budynków należących do gminy Gilowice.

W latach 2010-2011 gmina Gilowice wykonała modernizację odcinków dróg gminnych zniszczonych przez powódź w 2010 r. :

- Odbudowa drogi ul. Spacerowa w Gilowicach w km 0+134-0+269 Zadanie zrealizowane w ramach usuwania skutków powodzi. Wydatkowano kwotę 71.395,72 zł. Zadanie finansowane z dotacji celowej z budżetu państwa w wysokości 69.015 zł i ze środków własnych w wysokości 2.380,72 zł.
- Odbudowa drogi gminnej ulica Spacerowa w Rychwałdzie w km 0+0250-0+0650 Zadanie realizowane w ramach usuwania skutków powodzi. Wydatkowano kwotę 182.410,58 zł. Zadanie finansowane z dotacji celowej z budżetu państwa na odbudowę obiektów komunalnej infrastruktury technicznej zniszczonych w wyniku powodzi w wysokości 176.873 zł i 5.537,58 zł ze środków własnych (dokumentacja i nadzór).
- Budowa chodnika w ciągu drogi powiatowej 1413 S Moszczanica - Gilowice - Ślemień - Lachowice na odcinku od km 5+650 do km 6+800 o długości 1 143,75 mb (od skrzyżowania z ul. gminną "Wesoła" do skrzyżowania z ul. gminną "Rysie") w Gminie Gilowice – koszt 597 761,17 (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego).

Powiatowy Zarząd Dróg w Żywcu ukończył realizację jednego z czterech kompleksowych projektów drogowych, na które otrzymał dofinansowanie z Unii Europejskiej, a mianowicie: „Przebudowa ciągu dróg powiatowych w Gminach: Czernichów, Gilowice, Łękawica i Ślemień”. Rozpoczęta w kwietniu 2009 r. inwestycja składająca się z czterech etapów realizowana jest w ramach Programu Rozwoju Subregionu Południowego Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013. Łączna wartość projektu opiewa na kwotę 3 084 463,67 zł, natomiast wartość dofinansowania ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego wynosi 2 065 020,35 zł, a wkład własny Powiatu wynosi 1 019 443,32 zł. W ramach projektu na terenie gminy Gilowice wykonano następujące zadania „Budowa chodnika w ciągu drogi powiatowej 1413S Moszczanica- Gilowice-Ślemień- Lachowice w Gminie Gilowice” o długości 1143,75 mb. W 2010 r. Powiatowy Zarząd Dróg przeprowadził inwestycję drogi powiatowej DP 1475 S w ramach której zbudowano chodnik w ciągu drogi powiatowej nr 1475 S Żywiec-Rychwałd w miejscowości Rychwałd, gmina Gilowice na odcinku od Kościoła do skrzyżowania z drogą powiatową nr 1412 S Łękawica-Rychwałd-Pewel Mała.

Gmina Gilowice realizowała zadania termomodernizacyjne przyczyniające się do ograniczenia zużycia paliw na cele grzewcze. Były to między innymi:

- Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy w Gilowicach,
- Modernizacja kotłowni w Szkole Podstawowej w Gilowicach,

4.2 Gospodarka wodno – ściekowa w tym ochrona przeciw powodziowa

W 2010 roku zakończono realizację zadania polegającego na Budowie zbiornika wody na stacji uzdatniania wody Gilowice – Rozcięta. Jest to zbiornik o kubaturze 749 m³, o pojemności 2 x 200 m³, wysokości 6,72 m. Koszt realizacji zadania 588.020,56 zł, z czego środki EFR w ramach PROW na lata 2007-2013 wynosiły 346.048 zł.

W 2010 roku realizowane były także przyłącza domowe do wodociągu gminnego w ilości 10 sztuk. Koszt przyłączy to 13.033,95 zł finansowany ze środków własnych mieszkańców.

W okresie sprawozdawczym przeprowadzono także remont ujęcia wody w Gilowicach – Rozciętej za kwotę 88.866,33 zł

Przewiduje się, że w 2011 r. rozpoczną się dalsze prace w zakresie budowy sieci kanalizacji sanitarnej i wodociągowej. Łączna wartość zadania ok. 77 mln zł. Łączna kwota wydatków na projekty i programy

współfinansowane ze środków pochodzących z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej wynosi 3.221.483,00 zł z tego środki UE 2.396.474,52 zł środki własne 825.008,48 zł.

Realizacją niniejszego zadania zajmuje się Związek Międzygminny ds. Ekologii w Żywcu. Wpłaty gminy na rzecz Związku Międzygminnego ds. Ekologii w Żywcu wyniosły w 2011 r. 1.321.664 zł

Ochrona przeciwpowodziowa

Inwestycje w zakresie przeciwdziałania skutkom powodzi wykraczają znacznie poza możliwości gminy, możliwe jest jednak zwiększenia bezpieczeństwa powodziowego mieszkańców poprzez działania niezwiązane bezpośrednio z inwestowaniem w urządzenia przeciwpowodziowe. W zasadzie wszystkie przedsięwzięcia można podzielić na czynne i bierne. Bardzo często ich rodzaj wymuszony jest własnością. W przypadku ochrony przeciwpowodziowej jest to również pewnego rodzaju wyróżnikiem, chociaż własność nie czyni tych działań determinującym.

W ostatnich latach wykonano następujące inwestycje:

- Odbudowa przepustu okularowego na obiekt mostowy w km 2+035 w ciągu drogi gminnej ul. Starodworska w Gilowicach. Zadanie zrealizowane w ramach usuwania skutków powodzi. Wydatkowano kwotę 438.005,78 zł. Zadanie finansowane z dotacji celowej z budżetu państwa w wysokości 400.738 zł i ze środków własnych w wysokości 37.267,78 zł.
- Odbudowa przepustu okularowego na obiekt mostowy w km 1+700 w ciągu drogi gminnej ul. Starodworska w Gilowicach. Zadanie zrealizowane w ramach usuwania skutków powodzi. Wydatkowano kwotę 440.603,68 zł. Zadanie finansowane z dotacji celowej z budżetu państwa w wysokości 403.263 zł i ze środków własnych w wysokości 37.340,68 zł.
- Odbudowa kładki pieszej na potoku Łękawka ul. Kręta w Gilowicach. Zadanie zrealizowane w ramach usuwania skutków powodzi. Wydatkowano kwotę 135.851,08 zł. Zadanie finansowane z dotacji celowej z budżetu państwa w wysokości 119.710 zł i ze środków własnych w wysokości 16.141,08 zł.

Ponadto Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie zrealizował w latach 2010 – 2011 następujące działanie związane z ochroną przeciwpowodziową na terenie gminy Gilowice:

Tabela 1 Zadania zrealizowane przez RZGW w Krakowie z zakresu ochrony przeciwpowodziowej na terenie gminy Gilowice

Lp.	Rzeka, potok	km	Miejscowość	Poniesione nakłady
1	Łękawka	6+900-6+950	Gilowice	14 969,40
2	Łękawka	6+450-6+650	Rychwałd	178 705,38
3	Nawieśnik	3+000-3+050	Rychwałd	58 986,84
4	Nawieśnik	0+000-0+900	Rychwałd	20 421,58
5	Nawieśnik	0+000-0+900	Rychwałd	23 258,07
6	Nawieśnik	3+030-3+000	Rychwałd	49 362,08
7	Bez nazwy	0+134-0+327	Gilowice	1 012 444,36
8	Kaniowiec	0+300-0+900	Gilowice	19 395,78
9	Łękawka	4+450-4+850	Rychwałd	68 880,00
RAZEM				1 446 423,49

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RZGW w Krakowie, 2012

4.3 Ochrona dziedzictwa przyrodniczego w tym ochrona lasów

Zadania zrealizowane przez gminę Gilowice z zakresu ochrony przyrody w latach 2010 – 2011 skupiały się głównie na poprawie wizerunku przyrodniczego, kulturowego, utrzymanie terenów zielonych, rozwoju turystyki oraz poprawę infrastruktury.

Tabela 2 Zadania zrealizowane w 2011 r. z zakresu ochrony dziedzictwa przyrodniczego

Lp.	Nazwa zadania	Wykonanie w 2010 r.	Wykonanie w 2011 r.
1	Poprawa warunków życia mieszkańców poprzez zagospodarowanie centrum wsi Gilowice	239 191,31	108 246,69
2	Poprawa infrastruktury poprzez budowę boiska sportowego oraz zagospodarowanie terenu w Rychwałdzie na cele turystyczne, sportowe i społeczno-kulturalne	0	615,00
3	Zagospodarowanie terenów zielonych wokół zespołu małych skoczni narciarskich oraz budowa parkingu obok Amfiteatru w Gilowicach	0	496 130,92
4	Utrzymanie zieleni (zakupiono trawę i sadzonki)	1 625,00	1 575,40
5	Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami	2 995	8 400
RAZEM		243 811,31	614 968,01

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z wykonania budżetu za 2011 r.

W 2010 r. gmina rozpoczęła i zakończyła realizację projektu "Poprawa warunków życia mieszkańców poprzez zagospodarowanie centrum wsi Gilowice-ETAP I współfinansowanej ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego w ramach programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013". Natomiast ETAP II zostanie zrealizowany w 2012 r. Wprowadzenie zmian estetycznych rynku przyczyni się do poprawy życia mieszkańców gminy poprzez:

- wydzielenie stref ruchu pieszego i rekreacyjno-wypoczynkowego oraz kołowego dla samochodów osobowych i dostawczych,
- wykonanie nowej posadzki rynku bez krawężników bez dostępu samochodów – będzie to strefa pieszka przeznaczona do spacerów, rekreacji z dziećmi,
- wykonanie elementów małej architektury tj: nowego oświetlenia, ławek, koszy na śmieci, barier z ozdobnych słupków połączonych łańcuchami oraz tablicy informacyjnej o historii i współczesności miejscowości Gilowice,
- zrobienie kanalizacji deszczowej i budowę parkingu.

Łączna wartość zadania 559.347 zł (wydatki w 2010 r. środki dotacji – 141.276 zł, środki własne – 99.136 zł).

W ramach wydatków na ochronę przyrody zrealizowano zadanie inwestycyjne „Zagospodarowanie terenów zielonych wokół zespołu małych skoczni narciarskich oraz budowa parkingu obok Amfiteatru w Gilowicach” przy dofinansowaniu ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach RPO Województwa Śląskiego na lata 2007-2013 na podstawie umowy o dofinansowanie zawartej z Województwem Śląskim. Wydatkowano kwotę 496.130,92 zł. Wniosek o płatność został złożony w Urzędzie Marszałkowskim.

„Zagospodarowanie terenów zielonych wokół zespołu małych skoczni narciarskich oraz budowa parkingu obok Amfiteatru w Gilowicach” jest to projekt współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007 – 2013 oraz ze środków Gminy Gilowice. Nadrzędnym celem realizacji niniejszego

przedsięwzięcia inwestycyjnego jest podniesienie konkurencyjności turystycznej regionu (Południowy Subregion Województwa Śląskiego) oraz stworzenie warunków do rozwoju regionalnego produktów turystycznych, poprzez poprawę jakości oraz dostępności infrastruktury okołoturystycznej Gminy Gilowice. Zostanie on osiągnięty poprzez budowę otwartego, dostępnego dla turystów oraz mieszkańców Gminy parkingu, mieszczącego 32 pojazdy, zlokalizowanego bezpośrednio przy ważnych elementach infrastruktury okołoturystycznej Gminy Gilowice – amfiteatrze oraz jedynych w całym powiecie skoczniach narciarskich. Poza wymiarem materialnym realizacja zadania ma na celu:

- zwiększeniu standardu, jakości oraz dostępności usług turystycznych, świadczonych w Gminie Gilowice,
- Tworzeniu warunków do wykorzystania potencjału wsi jako terenu atrakcyjnego pod względem turystycznym,
- Przeciwdziałaniu degradacji zasobów naturalnych gminy.

Wartość zadania 719.754 zł (wydatki w 2010 r. środki dotacji – 243.704 zł, środki własne – 39.431 zł).

4.4 Ochrona powierzchni ziemi i gleb

W ramach ochrony powierzchni ziemi realizowane w trybie ciągłym są głównie zadania polegające na doradztwie, spotkaniach i szkoleniach dla mieszkańców gminy prowadzących produkcję rolniczą.

Raz w tygodniu w Urzędzie Gminy w Gilowicach pracownik Powiatowego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Żywcu, przyjmuje rolników udzielając porad i konsultacji w sprawach dotyczących rolniczego gospodarowania ziemią.

Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Żywcu cyklicznie organizuje szkolenia dotyczące rolnictwa ekologicznego, rolnictwa zrównoważonego, w zakresie pakietów programów rolno - środowiskowych (część PROW), które mogą być oprócz dopłat bezpośrednich dodatkowym źródłem przychodów gospodarstw rolnych. W sumie przeprowadzono w latach 2010-2011 ponad tysiąc konsultacji i wizyt w terenie, oraz kilkanaście szkoleń, w których uczestniczyli rolnicy z terenu Powiatu Żywieckiego, w tym także z obszaru Gminy Gilowice.

W Wiadomościach Samorządowych Gminy Gilowice cyklicznie są zamieszczane informacje dla rolników.

W ramach poprawy wartości gleb z udziałem środków finansowych Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych oraz zaangażowania Starostwa Powiatowego w Żywcu przeprowadzono badania gleb rolniczych w kierunku metali ciężkich.

Na stronie internetowej Gminy Gilowice na bieżąco zamieszczane są informacje Lokalnej Grupy Działania Fundacja „Partnerstwo Dorzecza Kocierzanki i Koszarawy” dotyczące wniosków o przyznanie pomocy w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” dla operacji odpowiadających warunkom przyznania pomocy w ramach „Różnicowania w kierunku działalności nierolniczej” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

4.5 Gospodarowanie odpadami

W ostatnich latach na terenie gminy Gilowice nie wprowadzono żadnych zmian do funkcjonującego od 2006 systemu gospodarowania odpadami.

W 2011 roku została na terenie całej gminy przeprowadzona szczegółowa inwentaryzacja azbestu i wyrobów zawierających azbest. Wyniki inwentaryzacji wskazują, iż na obszarze gminy Gilowice wśród osób fizycznych jest 853,47 Mg wyrobów zawierających azbest, z czego na terenie Gilowic 658,57 Mg, oraz na terenie Rychwałdu 194,90 Mg.

Ponadto na terenie gminy Gilowice dwie jednostki użytkują pięć obiektów pokrytych wyrobami zawierającymi azbest, są to:

- Gminna Spółdzielnia Samopomoc Chłopska Gilowice Łękawica, ul. Krakowska 38

Dach budynku sklepu ABC w Gilowicach przy ulicy Zakopiańskiej 28 pokryty jest płytami azbestowo – cementowymi falistymi w II stopniu pilności. Powierzchnia wyrobów około 100 m², tj. 1,3 Mg,

Elewacja budynku sklepu „Konkurent” w Gilowicach przy placu 3 Maja 1 pokryta jest płytami azbestowo – cementowymi falistymi w II stopniu pilności. Powierzchnia wyrobów około 200 m², tj. 2,6Mg,

Dach budynku magazynowego w Gilowicach przy ulicy Strażackiej 4 pokryty płytami azbestowo cementowymi falistymi w II stopniu pilności. Powierzchnia wyrobów to około 400 m², tj. 5,2 Mg,

- Parafia Św. Andrzeja Apostoła w Gilowicach, Gilowice 71, 34-322 Gilowice

Dach budynku gospodarczego przy salce katechetycznej przy ulicy Pokusy 1 pokryty płytami azbestowo – cementowymi falistymi w II stopniu pilności. Powierzchnia wyrobów to około 80 m², tj. 1,04 Mg.

Dach budynku gospodarczego na cmentarzu parafialnym przy ulicy Różanej pokryty jest płytami azbestowo - cementowymi falistymi w II stopniu pilności. Powierzchnia wyrobów to około 25 m², tj. 0,33 Mg.

W 2011 roku wydatkowano kwotę 26.831,56 złotych na odbiór i utylizację wyrobów zawierających azbest oraz 18.043,45 złotych na zakup worków do segregacji odpadów oraz na wywóz odpadów.

4.6 Ochrona zasobów geologicznych

Ze względu na ukształtowanie powierzchni Gminy oraz budowę podłoża z fliszu karpackiego istnieją zagrożenia powstawania osuwisk skalnych oraz ziemnych.

Aktualnie jest w trakcie II etap Systemu Osłony Przeciwośuwiskowej, SOPO, który zaplanowany został na lata 2008-2014. Celem II etapu jest:

- wykonanie map osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi w skali 1 : 10 000 wraz z wypełnieniem kart rejestracyjnych dla 75 % powierzchni obszaru Karpat;
- założenie systemu monitoringu powierzchniowego i wgłębnego na wybranych 60 osuwiskach karpackich;
- prowadzenie, uzupełnianie i aktualizacja bazy danych o zagrożeniach osuwiskowych SOPO;
- opracowanie w ramach tzw. „ścieżki interwencyjnej” kart dokumentacyjnych osuwisk, które uaktywniły się po bardzo intensywnych opadach deszczu i powodziach na przełomie maja i czerwca 2010 r.

W 2011 roku została wykonana mapa osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi dla 7 gmin powiatu żywieckiego, w tym gminy Gilowice.

4.7 Ochrona przed hałasem

W zakresie ochrony przed hałasem zadania nie są realizowane ze względu na wiejski charakter gminy. Ochroną przed nadmiernym hałasem może być realizowane działań w zakresie remontów dróg, które zostały wyszczególnione w części dotyczącej ochrony powietrza.

4.8 Ochrona przed polami elektromagnetycznymi

Zadania w tym zakresie na terenie gminy Gilowice są realizowane poprzez odpowiednią lokalizację stacji przekaźnikowych telefonii komórkowych na obszarze gminy. W 2010 roku firma P4 Sp. z o.o. z Warszawy uzyskała ze Starostwa Powiatowego w Żywcu decyzję zatwierdzającą projekt budowlany i otrzymała pozwolenie na budowę stacji bazowej telefonii komórkowej w postaci wolnostojącego masztu usytuowanego we wschodniej części gminy na działce nr 5284/14. Lokalizacja masztu stacji bazowej została dostosowana do Miejsowego Planu zagospodarowania Przestrzennego Gminy Gilowice przyjętego uchwałą nr XVI/87/04 Rady Gminy Gilowice z dnia 14 kwietnia 2004 roku.

4.9 Zapobieganie skutkom poważnych awarii

W ramach zapobiegania poważnym awariom i ich skutkom Gmina Gilowice w 2010 roku wykonano nadwozie pożarnicze na nadwoziu samochodu Ford Transit koszt 15.889 złotych oraz zakupiono samochód dla Ochotniczej Straży Pożarnej w Rychwałdzie za kwotę 50.000 zł, natomiast w 2011 roku dokonano zakupu samochodu dla Ochotniczej Straży Pożarnej w Gilowicach za kwotę 580.000 zł, z czego 300 tys. ze środków Gminy Gilowice i 280 tys. ze środków WFOSIGW w Katowicach.

4.10 Podsumowanie

Realizacja zadań zawartych w aktualnie obowiązującym Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Gilowice w poszczególnych obszarach tematycznych, daje podstawy do osiągnięcia przyjętych celów i priorytetowych kierunków działań zgodnych z polityką ekologiczną powiatu żywieckiego i województwa śląskiego, a tym samym gwarantuje zrównoważony rozwój gminy - obecnie jak i w perspektywie wieloletniej.

Gmina Gilowice w ramach posiadanych i pozyskanych z dofinansowań zarówno ze środków krajowych i zagranicznych oraz własnych posiadanych środków finansowych sukcesywnie realizuje zadania, kładąc szczególny nacisk na budowę sieci kanalizacji sanitarnej, modernizację dróg gminnych a także ograniczenie niskiej emisji w budynkach komunalnych. Działania te w połączeniu z realizacją zadań o charakterze edukacyjnym w dużej mierze przyczyniają się do poprawy, jakości środowiska na obszarze gminy Gilowice.

Gmina nieustannie stara się pozyskiwać dofinansowanie na realizację zadań ze środków zewnętrznych głównie krajowych, ale także i zagranicznych w celu realizacji zadań kosztownych, gdyż nie ma możliwości sfinansowania ich ze środków budżetu własnego.

5 Ocena aktualnego stanu środowiska

5.1 Ochrona powietrza atmosferycznego

Gmina Gilowice należy do strefy bielsko – żywieckiej. Ocenę jakości powietrza i obserwacji zmian dokonano w ramach państwowego monitoringu środowiska.

Klasyfikację stref zgodnie z art. 89 ustawy Prawo ochrony środowiska stanowiły dopuszczalne poziomy substancji w powietrzu oraz poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji z dozwolonymi przypadkami przekroczeń, poziomy docelowe oraz poziomy celów długoterminowych ze względu ochronę zdrowia ludzi oraz ochronę roślin.

Listę zanieczyszczeń pod kątem spełniania kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia objęła: benzen, dwutlenek azotu, dwutlenek siarki, ołów, tlenek węgla, ozon, pył PM₁₀, arsen, benzo(alfa)piren, kadm oraz nikiel. Do zanieczyszczeń, które uwzględniono w ocenie ze względu na ochronę roślin należały: dwutlenek siarki, tlenki azotu oraz ozon.

Dla wszystkich substancji podlegających ocenie, strefy zaliczono do jednej z klas przedstawionych w tabelach poniżej.

Tabela 3 Klasy stref i wymagane działania w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia, uzyskanych w rocznej ocenie, jakości powietrza, dla przypadków, gdy określony jest margines tolerancji

Poziomy stężenie	Klasa strefy	Wymagane działania
nieprzekraczające wartości dopuszczalnej*	A	Brak
powyżej wartości dopuszczalnej*, lecz nieprzekraczający wartości dopuszczalnej powiększonej o margines tolerancji	B	<ul style="list-style-type: none"> określenie obszarów przekroczeń wartości dopuszczalnych.
powyżej wartości dopuszczalnej powiększonej o margines tolerancji*	C	<ul style="list-style-type: none"> określenie obszarów przekroczeń wartości dopuszczalnych oraz wartości dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji; opracowanie programu ochrony powietrza POP.

Źródło: Ocena jakości powietrza na terenie województwa śląskiego w 2009 roku, WIOŚ w Katowicach

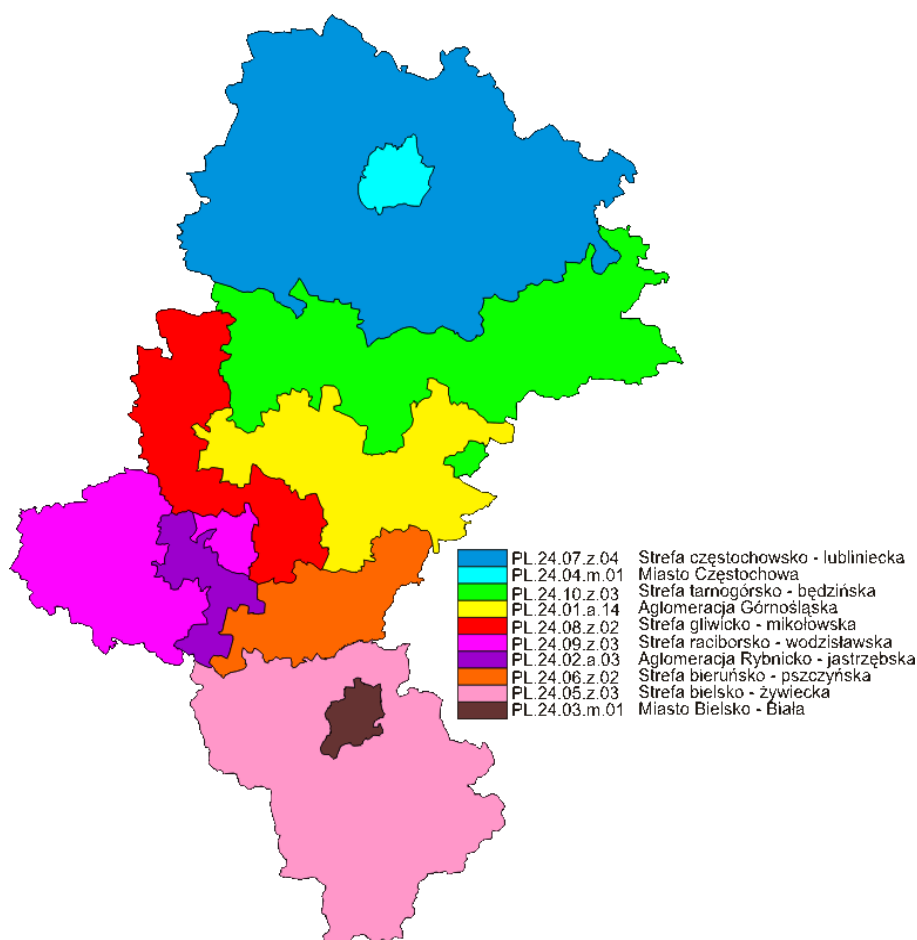
* z uwzględnieniem dozwolonych częstości przekroczeń określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 3 marca 2008 w sprawie dopuszczalnych poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. Nr 47 z 2008 roku, poz. 281)

Tabela 4 Klasy stref i wymagane działania w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia, uzyskanych w rocznej ocenie, jakości powietrza, dla przypadków, gdy margines tolerancji nie jest określony

Poziomy stężenie	Klasa strefy	Wymagane działania
nieprzekraczające wartości dopuszczalnej*	A	Brak
powyżej wartości dopuszczalnej	C	<ul style="list-style-type: none"> określenie obszarów przekroczeń wartości dopuszczalnych; działania na rzecz poprawy, jakości powietrza; opracowanie programu ochrony powietrza POP.

Źródło: Ocena jakości powietrza na terenie województwa śląskiego w 2009 roku, WIOŚ w Katowicach

* z uwzględnieniem dozwolonych częstości przekroczeń określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów (poziom stężenie „nieprzekraczający wartości dopuszczalnej” oznacza, że jeśli pewna liczba przekroczeń tej wartości jest dozwolona, przypadki przekroczeń poziomu dopuszczalnego nie wystąpiły lub ich liczba nie przekroczyła dozwolonej w ciągu roku)

Rysunek 3 Lokalizacja strefy bielsko – żywieckiej

Źródło: WIOŚ Katowice

Strefa bielsko - żywiecka to najbardziej wysunięta na południe strefa województwa śląskiego o powierzchni 2227 km², zamieszkiwana przez około 472 tys. osób. Obejmuje trzy powiaty ziemskie: cieszyński, żywiecki i bielski (bez miasta Bielsko-Biała). Ponad połowa powierzchni tej strefy leży w obrębie Beskidu Śląsko-Żywieckiego. Od północy przylega pagórkowaty pas Pogórza Cieszyńskiego, a następnie równinna Kotlina Oświęcimska wraz ze wschodnim fragmentem Kotliny Ostrawskiej.

Beskid w obrębie tej strefy są w większości górami zalesionymi głównie przez drzewostany świerkowe, a znaczące ich obszary objęte są ochroną w formie parków krajobrazowych. W górach i na pogórzu w dolinach rzek i potoków występuje wiejska i podmiejska zabudowa (przeważnie jednorodzinna), przylegająca do szlaków komunikacyjnych.

W związku z urozmaiconą rzeźbą terenu oraz dość gęstą zabudową mieszkalną wzdłuż dolin rzek (Małej Wisły, Soły, Olzy, Brennicy, Żylicy i mniejszych potoków), a także w kotlinach (Kotlina Żywiecka), ze względu na złe warunki wentylacyjne tych terenów istnieje duże ryzyko występowania lokalnych epizodów wysokich stężeń zanieczyszczeń powietrza.

Poniżej przedstawiono wyniki klasyfikacji stref dla województwa śląskiego uzyskane w „Dziwiątęj rocznej ocenie jakości powietrza w województwie śląskim”:

- Klasyfikacja stref województwa śląskiego za rok 2010 dla dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, benzenu, tlenku węgla, ołowiu, arsenu, kadmu, niklu ze względu na ochronę zdrowia zalicza strefę bielsko – żywiecką do klasy A,
- Klasyfikacja stref województwa śląskiego za rok 2010 dla pyłu zawieszonego PM₁₀ ze względu na ochronę zdrowia zalicza strefę bielsko – żywiecką do klasy C,

- Klasyfikacja stref województwa śląskiego za rok 2010 dla benzo(alfa)piranu ze względu na ochronę zdrowia zalicza strefę bielsko – żywiecką do klasy C,
- Klasyfikacja stref województwa śląskiego za rok 2010 dla dwutlenku siarki, tlenków azotu, ze względu na ochronę roślin zalicza strefę bielsko – żywiecką do klasy A,
- Przekroczenia poziomu docelowego ozonu wyrażonego jako AOT 40 ze względu na ochronę roślin zalicza strefę bielsko – żywiecką do klasy C, na stacji tła regionu wskaźnik ten uśredniony dla kolejnych 4 lat wyniósł 24488 ($\mu\text{m}^3\text{h}$).

W strefie bielsko – żywieckiej na stanowiskach pomiarowych pyłu zawieszonego PM₁₀ stwierdzono następujące częstotliwości przekraczania poziomu 24-godzinnego wynoszącego 50 μm^3 – dopuszczalna częstotliwość przekraczania 35 razy:

- Cieszyn na stacji tła miejskiego od 37 do 48 razy,
- **Żywiec od 53 do 71 razy,**
- Ustroń 41 razy.

Wartości średnioroczne stężeń benzo(alfa)piranu w strefie bielsko – żywieckiej (klasy C) wynoszą od 0,8 do 2,4 ng/m^3 (wartość docelowa 1 ng/m^3).

Główną przyczyną wystąpienia przekroczeń pyłu zawieszonego PM₁₀ i benzo(alfa)piranu w okresie zimowym jest emisja z indywidualnego ogrzewania budynków, w okresie letnim bliskość głównej drogi z intensywnym ruchem, emisja wtórna zanieczyszczeń pyłowych z powierzchni odkrytych, np. dróg, chodników, boisk oraz niekorzystne warunki meteorologiczne, występujące podczas powolnego rozprzestrzeniania się emitowanych lokalnie zanieczyszczeń, w związku z małą prędkością wiatru. W strefie bielsko – żywieckiej przyczyną wystąpienia przekroczenia jest również napływ zanieczyszczeń spoza kraju.

Z badań przeprowadzonych na terenie Polski w ramach państwowego monitoringu środowiska wynika, że ozon jest zanieczyszczeniem w strefie przyziemnej wykazującym tendencje do przekraczania poziomów dopuszczalnych na wielu obszarach kraju i Europy. Wysokie stężenia tej substancji pojawiają się w sprzyjających warunkach atmosferycznych tj. wysokie temperatury i promieniowania słonecznego. Przyczyną wystąpienia przekroczeń jest napływ zanieczyszczenia z innych obszarów.

Na terenie gminy Gilowice roczną ocenę jakości powietrza atmosferycznego prowadzi również Wojewódzka Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Katowicach. W 2010 roku wydała „Raport o stanie sanitarnym powietrza atmosferycznego w województwie śląskim”. W opracowaniu przedstawiono wyniki pomiarów zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego przeprowadzonych przez Inspekcję Sanitarną województwa śląskiego w roku 2010 w odniesieniu do obowiązujących kryteriów oceny stanu zanieczyszczenia atmosfery. Punkt pomiarowy na terenie powiatu znajduje się przy ul. Kopernika w Żywcu. W tabeli poniżej przedstawiono wyniki pomiarów oraz zestawiono na tle innych powiatów w województwie śląskim.

Tabela 5 Stężenia średnie dla poszczególnych zanieczyszczeń w 2010 roku

Powiat	Stacja pomiarowa	PM ₁₀	Pb	Cu	Cd	Mn	Cr	Ni	As	Bap
		$\mu\text{g}/\text{m}^3$	ng/m^3	ng/m^3	ng/m^3	ng/m^3	ng/m^3	ng/m^3	ng/m^3	ng/m^3
wodzisławski	Wodzisław ul. Bogumińska	61	41	21	1,6	15	11,8	2,4	1,9	4
lubliniecki	Lubliniec ul. Piaskowa	30	79	24	2,1	22	42,6	12	2,5	1,6
żywiecki	Żywiec ul. Kopernika	42	42	27	1,1	4	10,5	1,1	1,9	2,1
Wartości dopuszczalne roczne		40	500	600	10	1000	400	25	10	1

Źródło: Raport o stanie sanitarnym powietrza atmosferycznego w województwie śląskim, 2010

Wartości dopuszczalne (dopuszczalne poziomy lub wartości odniesienia) uważa się za dotrzymane, jeżeli stężenie średnie w roku kalendarzowym nie przekroczy wartości dopuszczalnej rocznej, a częstość przekroczeń wartości dopuszczalnej stężenia 24-godzinnego w okresie rocznym nie jest większa od podanej w tabeli powyżej.

Na terenie Powiatu Żywieckiego przekroczenia wartości dopuszczalnej dotyczy:

- pyłu zawieszzone PM₁₀ - stężenie średnioroczne wynosi od 42 µg/m³ na stacji pomiarowej w Żywcu ul. Kopernika. Częstości przekraczania stężenia 24-godzinnego były wyższe od wartości dopuszczalnej 71 razy przez 19,5 % roku.
- Benzo(a)piren - stężenie średnioroczne wynosi od 2,1 ng/m³ przy dopuszczalnym stężeniu 1 ng/m³.

5.1.2 System elektroenergetyczny

Gmina Gilowice jest zaopatrywana w energię elektryczną przez ENION Spółka Akcyjna. Na podstawie Decyzji Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki z dnia 31 grudnia 2008 r. ENION GRUPA TAURON S.A. został wyznaczony na operatora systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego na okres od dnia 01 stycznia 2009 r. do dnia 31 grudnia 2025 r., to jest na okres obowiązywania posiadanej przez Spółkę koncesji na dystrybucję energii elektrycznej. Numer Decyzji DPE-47-94(10)/2717/2008/PJ.

Gmina zasilana jest liniami napowietrznymi średniego napięcia 15 [kV]. Linie te zasilają stacje transformatorowe, 15/04 [kV], których na terenie Gminy znajduje się 32. Łączna moc zainstalowanych stacji transformatorowych to 4 019 [kVA].

Według informacji ENION S.A. Beskidzka Energetyka Rejon Dystrybucji w Żywcu corocznie sieć energetyczna jest rozbudowywana, dobudowywane są nowe odcinki sieci napowietrznej linii energetycznej i dobudowywane są stacje transformatorowe zarówno wysokiego jak i niskiego napięcia. Wynika to z ciągłego rozwoju terenów wiejskich i potrzeby mieszkańców posiadania dostępu do nieprzerwanych dostaw energii elektrycznej.

5.1.3 System ciepłowniczy

Na terenie Gminy Gilowice nie istnieje sieć ciepłownicza zdalaczynna i jej budowa nie jest ujęta w „Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Gminy Gilowice”. Można rozważać budowę lokalnych małych ciepłowni, w oparciu o nowoczesne technologie, produkujących ciepło na sprzedaż. Wszystkie obiekty na terenie Gminy posiadają indywidualne źródła ciepła.

Największe zapotrzebowanie ciepła w grupie obiektów wynika z zaspokojenia potrzeb cieplnych budynków jednorodzinnych. W chwili obecnej gospodarstwa domowe na terenie gminy Gilowice korzystają w zdecydowanej większości z niskosprawnych palenisk węglowych opalanych węglem (około 74% udział węgla w strukturze paliwowej pokrycia potrzeb cieplnych). Zanieczyszczenia emitowane są emitarami o wysokości około 10m, co powoduje rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń po najbliższej okolicy.

Ponadto na terenie gminy istnieją lokalne kotłownie, które zaopatrują obiekty w ciepłą wodę użytkową oraz c.o., należy tu wymienić:

- Zespół Szkół w Rychwałdzie – 2 kotły wodne o mocy 150kW, rodzaj paliwa – olej.
- Szkoła Podstawowa i Gimnazjum przy ul. Siedlakówka 37 w Gilowicach - cztery kotły z rusztem stałym, każdy o mocy 320 kW, wyprodukowane w roku 1991.
- Budynek Urzędu Gminy w Gilowicach - Budynek wyposażony jest w kotłownię węglową, znajdującą się w części podpiwniczonej skrzydła frontowego budynku. W kotłowni znajdują się dwa kotły o standardowej konstrukcji (z rusztem stałym):
 - kocioł węglowy opalany węglem typu groszek, o nominalnej mocy cieplnej 40 kW, wyprodukowany w 2000 r., zasilający instalację grzewczą skrzydła frontowego budynku, wyposażony w regulator stałotemperaturowy wody wylotowej z kotła (regulacja ilości powietrza do spalania),

- o kocioł węglowy opalany węglem typu orzech, o nominalnej mocy cieplnej 55 kW, wyprodukowany w 2000 r., zasilający instalację grzewczą skrzydła bocznego budynku, bez układów automatyki.

Niewielki stopień gazyfikacji terenu oraz wysokie ceny gazu powodują, iż ciągle najpopularniejszym paliwem ze względu na bliskość kopalń, jest węgiel kamienny oraz miał i muł węglowy. Chociaż wiele instytucji publicznych i zakładów przemysłowych coraz częściej decyduje się na ograniczenie emisji poprzez zmianę medium grzewczego z węgla na gaz lub olej opałowy, a nawet odnawialne źródła ciepła to nadal wielkim problemem pozostaje emisja do atmosfery zanieczyszczeń z palenisk domowych – problem szczególnie uciążliwy w okresie grzewczym.

Ilość emisji z budynków prywatnych z paleniskami jest trudna do oszacowania. Niemożliwość oszacowania emisji z tych budynków (a ściślej z palenisk) wynika ze względu na rozproszenie dystrybucji paliwa oraz z braku kontroli, jakości i ilości spalanego paliwa. Według badań przeprowadzonych na Politechnice Warszawskiej źródła indywidualne wytwarzają w Polsce „połowy ilości pyłu emitowanego z elektrociepłowni, 200 razy więcej tlenku węgla niż elektrociepłownie, 2 razy mniej tlenków azotu niż elektrociepłownie”. Paleniska domowe stanowią tym większy problem, że ich użytkownicy niejednokrotnie spalają w nich substancje wyjątkowo szkodliwe (np. odpady z tworzyw sztucznych, gumy), co dodatkowo zwiększa uciążliwość tych źródeł dla środowiska przyrodniczego.

Największą emisją zanieczyszczeń gazowo-pyłowych charakteryzuje się eksploatacja kotłów węglowych zarówno o sortymencie mieszanym (kotły stare) jak i sortymencie ekogroszku. Spalanie w celach grzewczych paliw gazowych jak i ciekłych związana jest ze znacznie mniejszą emisją zanieczyszczeń. Paliwa te uznaje się za bardziej ekologiczne. W przypadku emisji do atmosfery dwutlenku węgla, gazu w głównej mierze odpowiedzialnego za efekt cieplarniany na naszej planecie, także największym jej udziałem odznaczają się kotłownie z zastosowaniem kotła węglowego. Korzystanie z kotła na biomasę oraz pompy ciepła daje bilansowo zerową emisję dwutlenku węgla, jako że spalane jest odnawiane paliwo – biomasa oraz wykorzystane ciepło z gruntu.

5.1.4. Komunikacyjne źródła zanieczyszczeń

Źródłem emisji zanieczyszczeń tego typu jest spalanie paliw płynnych w silnikach spalinowych pojazdów samochodowych, w maszynach rolniczych oraz w kolejnictwie. Elementem emisji w tym zakresie jest również emisja powstająca w obrocie paliwami występująca głównie w czasie tankowania oraz przeładunku. Charakterystycznymi cechami zanieczyszczeń komunikacyjnych są:

- stosunkowo duże stężenie tlenku węgla, tlenków azotu i węglowodorów lotnych;
- koncentracja zanieczyszczeń wzdłuż dróg;
- nierównomierność w okresach dobowych i sezonowych związana ze zmianami natężenia ruchu.

Na wielkość emisji komunikacyjnej mają wpływ:

- stan nawierzchni;
- konstrukcja i stan techniczny silników pojazdów, warunki pracy silników;
- rodzaj paliwa;
- płynność ruchu;
- ścieranie jezdni, opon i hamulców,
- unoszenia drobin pyłu w wyniku wzniesienia go z powierzchni na skutek ruchu pojazdów (emisja wtórna).

Długość sieci dróg w Gminie Gilowice przedstawia się następująco:

- drogi wojewódzkie – 4,2 km
- drogi powiatowe – 10,3 km
- drogi gminne – 390 km w tym utwardzonych 24 km

Pozostałe drogi gminne to drogi tłuczniowe i gruntowe.

Na podstawie danych dotyczących natężenia ruchu oraz udziału poszczególnych typów pojazdów w tym ruchu (raport „Generalny pomiar ruchu 2005 – Synteza wyników” na zlecenie Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad oraz opracowania Ministerstwa Środowiska „Wskazówki dla wojewódzkich inwentaryzacji emisji na potrzeby ocen bieżących i programów ochrony powietrza” oszacowano wielkość emisji komunikacyjnej.

Procentowy udział pojazdów na drodze:

- dla dróg wojewódzkich: osobowe 85,8%, dostawcze 10,8%, ciężarowe 1,6%, autobusy 1,7%, motocykle 0,1%,
- dla dróg powiatowych i gminnych: osobowe 82,6%, dostawcze 13,3%, ciężarowe 2,6%, autobusy 1,3%, motocykle 0,2%,

Przyjęte natężenie ruchu dla dróg:

- krajowych – 8244 [poj/dobę],
- wojewódzkich – 12064 [poj/dobę],
- powiatowych - 5988 [poj/dobę],
- gminnych – 724 [poj/dobę].

Tabela 6 Roczna emisja substancji szkodliwych do atmosfery ze środków transportu na terenie gminy Gilowice w 2011 roku

Nazwa emitora	Nazwa zanieczyszczenia	Emis.max. mg/s	Emisja Mg/rok	Emisja śr. mg/s
drogi wojewódzkie	tlenek węgla	651,1	20533,203	6,51E+05
	benzen	5,853	184,592	5853,361
	węglowodory alifatyczne	99,467	3136,796	99467,137
	węglowodory aromatyczne	29,84	941,039	29840,141
	tlenki azotu	393,44	12407,49	3,93E+05
	pył ogółem	22,655	714,455	22655,225
	dwutlenek siarki	30,797	971,211	30796,91
drogi powiatowe	tlenek węgla	62495,206	1970,849	62495,206
	benzen	562,627	17,743	562,627
	węglowodory alifatyczne	9620,528	303,393	9620,528
	węglowodory aromatyczne	2886,158	91,018	2886,158
	tlenki azotu	38060,662	1200,281	38060,662
	pył ogółem	2201,843	69,437	2201,843
	dwutlenek siarki	2972,533	93,742	2972,533
drogi gminne	tlenek węgla	11754,899	370,702	11754,899

	benzen	105,826	3,337	105,826
	węglowodory alifatyczne	1809,552	57,066	1809,552
	węglowodory aromatyczne	542,866	17,12	542,866
	tlenki azotu	7158,937	225,764	7158,937
	pył ogółem	414,151	13,061	414,151
	dwutlenek siarki	559,112	17,632	559,112
drogi krajowe	tlenek węgla	7324,827	230,996	7324,827
	benzen	65,943	2,08	65,943
	węglowodory alifatyczne	1127,586	35,56	1127,586
	węglowodory aromatyczne	338,276	10,668	338,276
	tlenki azotu	4460,947	140,68	4460,947
	pył ogółem	258,07	8,138	258,07
	dwutlenek siarki	348,399	10,987	348,399

Źródło: opracowanie własne, do obliczeń użyto Programu OPERAT2000

W związku z zaostreniem się przepisów ochrony środowiska oraz w interesie mieszkańców działania z zakresu ochrony atmosfery należałoby przeprowadzić w następujących kierunkach poprzez wdrożenie niżej wymienionych celów:

- Systematyczna poprawa jakości powietrza na obszarze gminy Gilowice
 - Opracowanie planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe oraz jego sukcesywne wdrażanie,
 - Opracowanie i wdrożenie strategii zmniejszania stężenia pyłów drobnych PM₁₀ oraz ozonu przyziemnego w powietrzu,
 - Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej w zakresie potrzeb i możliwości ochrony powietrza, w tym oszczędności energii i stosowania odnawialnych źródeł energii.
- Wspieranie i promocja ekologicznych nośników energii
 - Wymiana konwencjonalnie opalanych pieców węglem na ogrzewania gazowe lub inne przyjazne środowisku nośniki energii zarówno w obiektach publicznych, jak mieszkaniach prywatnych (realizacja Programu ograniczenia niskiej emisji),
 - Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
 - Wspieranie i promowanie korzystania z materiałów energooszczędnych w budownictwie przez mieszkańców,
 - Kontynuowanie prac termomodernizacyjnych na terenie gminy
- Intensyfikację działań związanych z modernizacją dróg. W tym celu na terenie gminy będą realizowane jedne z ważniejszych inwestycji drogowych.

5.2 Gospodarka wodno – ściekowa w tym ochrona przeciw powodziowa

5.2.1 Hydrografia

Wody powierzchniowe

Teren Gminy Gilowice leży w całości w zlewni rzek Łękawki, prawobrzeżnego dopływu rzeki Soły. Łękawka wpada do Soły poprzez Jezioro Żywieckie. Ma ona decydujący wpływ na kształtowanie się stosunków wodnych w Gminie. Ponadto w granicach Gminy płyną liczne bezimienne dopływy V i VI rzędu zasilające Łękawkę.

Rzeka Łękawka – prawobrzeżny dopływ rzeki Soły

Dane charakterystyczne rzeki:

- całkowita długość: 17,4 km
- całkowita powierzchnia zlewni: ok. 94,5 km²

Główne potoki zasilające Łękawkę to:

- Nawieśnik, przepływający przez sołectwo Rychwałd,
- Skotniczyk, przepływający przez sołectwo Gilowice.
- Mała Łękawka przez sołectwo Gilowice
- Wilczyniec przepływający przez sołectwo Gilowice
- liczne potoki bez nazwy

Jakość wód powierzchniowych

Zgodnie z Wojewódzkim Programem Państwowego Monitoringu Środowiska dla województwa śląskiego na lata 2010-2012 w ramach podsystemu monitoringu jakości wód powierzchniowych realizowane są zadania m.in. badania i ocena stanu rzek.

Na terenie gminy Gilowice nie zlokalizowano punktów monitoringowych, dlatego też do zobrazowania jakości wód powierzchniowych przedstawiono wyniki z punktów znajdujących się najbliżej obszaru gminy.

Jakość wód powierzchniowych w 2010 roku badano pod względem wymagań:

- jakim powinny odpowiadać wody śródlądowe będące środowiskiem życia ryb w warunkach naturalnych
- oraz wymagań jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia.

W pierwszym przypadku ocenę jakości wód powierzchniowych dokonano zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 4 listopada 2002 r. w sprawie wymagań jakim powinny odpowiadać wody śródlądowe będące środowiskiem życia ryb w warunkach naturalnych (Dz. U. Nr 176, poz. 1455). Pod uwagę wzięto punkt monitoringowy

- Łękawka - ujście do zbiornika Tresna

Poniższa tabela zawiera wyniki oceny wód pod kątem bytowania ryb łososiowatych oraz karpowatych w warunkach naturalnych.

Tabela 7 Ocena wód pod kątem bytowania ryb w warunkach naturalnych

Nazwa punktu	Km	Gmina	Bytowanie ryb	Wskaźniki przekraczające warunki rozporządzenia
Łękawka - ujście do zbiornika Tresna	0,5	Żywiec	N	azotyny

KAR – spełnia wymagania dla ryb karpiowatych, NIE – nie spełnia wymagań rozporządzenia

Źródło: Ocena rzek i zbiorników zaporowych badanych pod kątem wymagań, jakim powinny odpowiadać wody będące środowiskiem życia ryb w warunkach naturalnych w 2010 roku, WIOŚ Katowice

W drugim przypadku dokonano oceny jakości wody zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 listopada 2002 roku w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia (Dz. U. Nr 204, poz. 1728). Analiza wyników badań fizykochemicznych i bakteriologicznych wód pozwoliła przydzielić odpowiednią kategorię jakości, a mianowicie:

- Kategoria A₁ – woda wymagająca prostego uzdatnienia fizycznego,
- Kategoria A₂ – woda wymagająca typowego uzdatnienia fizycznego i chemicznego,
- Kategoria A₃ – woda wymagająca wysokosprawnego uzdatnienia fizycznego i chemicznego.

Wykaz punktów pomiarowych znajdujących się najbliżej obszaru gminy Gilowice przedstawiono poniżej.

Tabela 8 Ocena wód pod kątem wymagań, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia

Nazwa punktu	km	Gmina	Kategoria jakości wody w 2009 roku	Wskaźniki nie odpowiadające kategoriom jakości wody
Łękawka - ujście do zbiornika Tresna	0,5	Żywiec	A ₃	-

Źródło: Ocena rzek i zbiorników zaporowych badanych pod kątem wymagań, jakim powinny odpowiadać wody będące środowiskiem życia ryb w warunkach naturalnych w 2010 roku, WIOŚ Katowice

Wody podziemne

Obszar gminy Gilowice należy do karpackiego regionu hydrogeologicznego, podregionu zewnętrznokarpackiego. Wody podziemne występują tu w postaci wód szczelinowych, rzadziej szczelinowo-porowych w utworach kredy i paleogenu (głównie piaskowce i zlepieńce). Wydajności w strefach zbudowanych z piaskowców mogą osiągać do 5 m³/h, zaś w strefach z przewagą łupków z reguły nie przekraczają 2 m³/h. Głębokość zalegania zwierciadła wód podziemnych waha się od kilku do kilkudziesięciu metrów na kulminacjach.

Najbardziej zasobne fragmenty poziomów wodonośnych tworzą Użytkowe Poziomy Wód Podziemnych (UPWP), w obrębie, których wyróżnia się charakteryzujące się najlepszymi parametrami hydrogeologicznymi Główny Zbiornik Wód Podziemnych (GZWP).

Gmina Gilowice leży w zasięgu fliszowego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych – GZWP nr 447 – Godula (Beskid Mały). Jest to zbiornik wydzielony w spękanych i porowatych piaskowcach gruboławicowych warstw godulskich. tworzą go kredowe warstwy godulskie, które są zbudowane z gruboławicowych

(do 0,70 m) piaskowców średnio- i gruboziarnistych, z wkładkami łupków ilastych. Zbiornik rozdzielony jest dyslokacją przebiegającą wzdłuż doliny Soły

W utworach tych dominują wody wodorowęglanowo- siarczanowo-wapniowe. Przeważają tutaj wody o wysokiej jakości, na ogół nie przekraczające przepisów sanitarnych i często możliwe do konsumpcji bez uzdatniania.

Jakość wód podziemnych

Jakość wód podziemnych badana jest w punktach monitoringu sieci krajowej i regionalnej. Na terenie gminy Gilowice nie występują punkty monitoringu regionalnego. Badano natomiast punkt monitoringowy w rejonie GZWP 447, którego wyniki przedstawiono w tabeli.

Tabela 9 Jakość wody podziemnej w rejonie GZWP nr 447

Lp.	Nazwa Punktu	Numer punktu JCWP Rodzaj monitoringu Stratygrafia ujętej warstwy	Typ wody	Klasa jakości wód w 2007 r.	Wskaźniki występujące w II, III, IV, V klasie jakości wód w 2007 r.*			
					II	III	IV	V
1	Czernichów	447 152 Diagnostyczny Cr3	HCO ₃ -Na	V	Temp., O ₂ , PEV, Cl, OWO	PO ₄	NH ₄ , NO ₂	Na, B, F, HCO ₃

Źródło: Informacje o stanie środowiska w województwie śląskim w 2010 roku

* przy określeniu ogólnej klasy jakości nie brano pod uwagę tlenu rozpuszczonego

Poziomy wodonośne

Q Czwartorzędowy

Tr Trzeciorzędowy

Cr Kredowy

F Fliszowy

Celem monitoringu jakości wód podziemnych jest dostarczenie informacji o stanie chemicznym wód podziemnych, śledzenie jego zmian oraz sygnalizacja zagrożeń w skali kraju, na potrzeby zarządzania zasobami wód podziemnych i oceny skuteczności podejmowanych działań ochronnych.

W 2010 roku badania wód podziemnych prowadzone były w oparciu o krajową sieć pomiarową modyfikowaną pod kątem dostosowania do wymagań Ramowej Dyrektywy Wodnej i sieć wojewódzką, uzupełniającą badania pod kątem ochrony Głównych Zbiorników Wód Podziemnych.

W podsystemie monitoringu jakości wód podziemnych badania prowadzone były w ramach monitoringu diagnostycznego w odniesieniu do jednolitych części wód podziemnych uznanych za zagrożone nie osiągnięciem dobrego stanu chemicznego.

Analiza wyników badań jakości wód podziemnych w wybranym punkcie monitoringowym wskazuje, iż wody w zbiorniku kredowym to wody złej jakości (V klasa). Wskaźnikami degradującymi wody były głównie związki fosforu i azotu oraz żelaza i manganu, które w zasadniczy sposób rzutują na ich jakość. Jednakże największy wpływ na złą jakość wód z poziomu kredowego miały związki sodu, boru i fluoru.

5.2.2 Główne źródła zanieczyszczeń wód powierzchniowych i podziemnych

Głównymi zagrożeniami dla wód powierzchniowych i podziemnych prowadzących wody nieodpowiadające normom są skażenia komunalne i związane z chemicznymi środkami do produkcji rolnej.

Ścieki socjalno-bytowe, pochodzące z zabudowy mieszkaniowej, odprowadzane są często do nieszczelnych osadników przydomowych bądź też lokalnie budowanymi przez mieszkańców kanałami bezpośrednio do przydrożnych rowów melioracyjnych lub cieków wodnych. Ścieki te są źródłem zanieczyszczeń wyrażającym się w związkach takich jak BZT₅, ChZT, azot amonowy i fosforany.

Dodatkowo istotnym zagrożeniem, dla jakości wód są substancje ropopochodne splukiwane podczas opadów deszczu z nawierzchni dróg, parkingów czy placów stacji paliw.

Poważne źródło zanieczyszczeń wód podziemnych i powierzchniowych stanowią też związki biogenne spływające z pól uprawnych w okresach po nawożeniu gruntów rolnych.

5.2.3 Zaopatrzenie w wodę

Administratorem sieci wodociągowej jest Gminny Zakład Usług Wodnych w Gilowicach. Stopień zwodociągowania gminy Gilowice wynosi 62,8%, pozostali mieszkańcy zaopatrują się w wodę z własnych ujęć.

Łączna długość sieci wraz z przyłączami na terenie gminy wynosi 78.6 km, w tym 38 km to długość przyłączy. Sieć wodociągowa wykonana jest w ok. 80% z PE, pozostała część z PCV. Przyłącza wodociągowe wykonane są głównie z rur stalowych, PE i PCV.

Na terenie gminy Gilowice zlokalizowane są dwa ujęcia wody do zaopatrywania ludności:

- na potoku Łękawka Mała – Gilowice Rozcięta.

$$Q_{\text{dobowe}} = 185,8 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q_{\text{roczne}} = 67817 \text{ m}^3/\text{rok}$$

- na potoku Skotniczyk – Gilowice Rozcięta

$$Q_{\text{dobowe}} = 267 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q_{\text{roczne}} = 97455 \text{ m}^3/\text{rok}$$

Wody z ujęcia trafiają na stacje uzdatniania wody, gdzie podawana jest na filtry powolne wykonane z piasków. Po przefiltrowaniu poddana zostaje dezynfekcji za pomocą podchlorynu sodu. Uzdatniona woda magazynowana jest w dwóch betonowych zbiornikach o łącznej pojemności 800 m³.

W 2010 r. badano próbki wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi przez PPIS w Żywcu na ujęciu wody w SUW Gilowice - Rozcięta. Wyniki przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 10 Wyniki jakości wody pitnej na ujęciu SUW

Parametr	Jednostka	Wynik	Wymagania
Parametry mikrobiologiczne			
Bakterie grupy coli	Jtk/100 ml	0	0
Escherichia coli w 100 ml wody	Jtk/100 ml	0	0
Clostridium perfringens łącznie ze sporami	Jtk/100 ml	0	0
Parametry fizyczne i chemiczne			
Mętność	NTU	0,64	0-1

Barwa	mg Pb/l	6	-
Stężenie jonów wodoru (pH)	-	7,6	6,5 – 9,5
Przewodność	μ/cm (w temp. 25°C)	229	0-2500
Amonowy jon	mg/l	<0,12	0,-0,5
Glin	μg/l	<20	0-200

Jtk – jednostki tworzące kolonię

Źródło: Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Żywcu, 2010

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia Z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. 61, poz. 617 z późn. zm.) woda z ujęcia powierzchniowego w Słotwinie spełnia wymagania jakościowe.

5.2.4 Odprowadzanie ścieków

Na terenie gminy Gilowice w chwili obecnej prowadzone są prace związane z budową sieci kanalizacyjnej sanitarnej, której Inwestorem jest Związek Midzygminny ds. Ekologii w Żywcu. Z powodu budowy, obecnie sieć jest nieczynna. W celu odprowadzenia ścieków zaplanowano budowę 15 przepompowni ścieków, które będą przepompowywać ścieki do oczyszczalni w Żywcu.

Tabela 11 Informacje dotyczące oczyszczalni ścieków w Żywcu

Lp.	Obsługiwany rejon	Stan obecny			
		Liczba mieszkańców stałych – 2001	Liczba mieszkańców podłączonych do oczyszczalni	Procent mieszkańców podłączonych do oczyszczalni ścieków	Przepustowość
		M	M	%	m ³ /d
1	gm. Radziechowy Wieprz	12 874	5 550	43%	23 000
	gm. Żywiec	33 060	22 439	68%	
	gm. Świnna	8078	3 616	45%	
Miejska Oczyszczalnia Ścieków w Żywcu		54 012	31 605	58%	

Źródło: MPWiK Sp. z o.o.

Pozostałe ścieki komunalne gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych i okresowo wywożone wozami asenizacyjnymi do w/w oczyszczalni ścieków. Na terenie gminy Gilowice przedsiębiorstwem uprawnionym do wywozu ciekłych nieczystości z osadników bezodpływowych oraz osadników przydomowych oczyszczalni ścieków jest MPWiK w Żywcu, ul. Bracka 66, 34-300 Żywiec.

Ponadto na terenie Powiatu Żywieckiego działa kilka indywidualnych i kontenerowych oczyszczalni ścieków, m. in. oczyszczalnia ścieków przy Szkole Podstawowej i Gimnazjum w Gilowicach o

przepustowości 50m³/d i oczyszczalnia ośrodka Wypoczynkowego Dwór w Rychwałdzie o przepustowości 30 m³/d. Oczyszczalnie te obsługują około 550 osób w Gilowicach.

Projekt pod nazwą „Oczyszczanie ścieków na Żywiecczyźnie” Nr 2000/PL/16/P/PE/023¹

Projekt realizowany jest na terenie powiatu żywieckiego przez Związek Międzygminny ds. Ekologii w Żywcu i obejmuje następujące gminy: Gilowice, Jeleśnia, Koszarawa, Lipowa, Łodygowice, Milówka, Radziechowy Wieprz, Rajcza, Ujszoły, Węgierska Górka oraz Miasto Żywiec.

Celem Projektu jest poprawa zarządzania gospodarką wodno – ściekową w w/w gminach i dostosowaniem ich do standardów określonych w dyrektywach Unii Europejskiej. Realizacja Projektu pozwoli na rozbudowę systemu oczyszczania ścieków w miejscowościach położonych w zlewni Jeziora Żywieckiego i górnego odcinka rzeki Soły. Ograniczy to znacznie odprowadzanie ścieków bezpośrednio do cieków wodnych oraz gleby, a w konsekwencji ochroni tereny wodonośne przed zanieczyszczeniem oraz pozwoli zachować naturalny krajobraz Powiatu Żywieckiego. Aby osiągnąć założony cel Projekt został podzielony przez Komisję Europejską na dwie Fazy:

- Faza I - koszt określony został na wartość 18 272 400 Euro, z czego 65% tej kwoty – 11 877 060 Euro stanowiło dofinansowanie z Unii Europejskiej. Komisja Europejska określiła termin zakończenia realizacji Fazy I do dnia 31.12.2010 r. W skład zadań zaliczonych do I etapu wchodziło opracowanie dokumentacji projektowych i kosztorysowych, a także uzyskanie niezbędnych zezwoleń.
- Faza II – koszt wynosi 858 302 342 PLN, z czego dofinansowanie wynosi 584 841 588 PLN. W ramach Fazy II wykonuje się następujące zadania:
 - Sieć kanalizacji sanitarnej w gminach **Gilowice**, Jeleśnia, Koszarawa, Lipowa, Łodygowice, Milówka, Radziechowy-Wieprz, Rajcza, Ujszoły, Węgierska Górka oraz Żywiec o łącznej długości 1177 km, w tym ok. 1110 km grawitacyjnej i ok. 67 km ciśnieniowej, ok. 249 przepompowni (sieciowych i przydomowych) wraz z przyłączami, monitoringiem, sterowaniem, dokumentacją powykonawczą, pracami odtworzeniowymi, w tym odtworzeniem nawierzchni drogowej, opłatami za zajęcie pasa drogowego, opłatami za umieszczenie urządzeń kanalizacyjnych w pasie kolejowym czy drogowym oraz wszystkimi niezbędnymi uzgodnieniami,
 - Wykonane zostanie uszczelnienie 20 km sieci kanalizacji sanitarnej w gminie Żywiec.
 - Przeprowadzone zostaną badania istniejących sieci kanalizacyjnych poza Żywciem w celu określenia niezbędnych działań i kosztów modernizacji istniejącej infrastruktury.
 - W zakresie gospodarki wodnej wykonana zostanie sieć wodociągowa w gminach: Żywiec, **Gilowice**, Jeleśnia, Radziechowy Wieprz, Lipowa, Milówka, o łącznej długości ok. 178 km wraz z przyłączami, 4 pompowniami, 4 zbiornikami, 6 hydroforowniami oraz stacją uzdatniania wody wraz z ujęciem, z monitoringiem i sterowaniem, dokumentacją powykonawczą, pracami odtworzeniowymi, w tym odtworzeniem nawierzchni drogowej, opłatami za zajęcie pasa drogowego, opłatami za umieszczenie urządzeń wodociągowych w pasie kolejowym czy drogowym oraz wszystkimi niezbędnymi uzgodnieniami.
 - Wykonane zostanie uszczelnienie 10 km sieci wodociągowej w gminie Żywiec.

W sierpniu 2011r. Związek Międzygminny ds. Ekologii w Żywcu wykonał aktualizację wniosku dla II Fazy Projektu „Oczyszczanie ścieków na Żywiecczyźnie”. W ramach aktualizacji zweryfikowano zakres rzeczowy Projektu. Zgodnie ze złożoną dokumentacją aplikacyjną zakres inwestycji obejmuje:

- budowę sieci kanalizacji sanitarnej o długości 1231km z przepompowniami ścieków oraz ponad 20 000 przyłączy;
- budowę sieci wodociągowej o długości 219km wraz z obiektami sieciowymi i stacją uzdatniania wody oraz 3173 przyłączy;

¹ Dane uzyskane ze Związku Międzygminnego ds. Ekologii w Żywcu

- budowę instalacji suszenia osadów ściekowych na terenie oczyszczalni ścieków w Żywcu,
- wykonanie uszczelnienia sieci kanalizacyjnej i wodociągowej.

W wyniku zwiększenia zakresu rzeczowego Projektu Związek Międzygminny ds. Ekologii w Żywcu wnioskuje również o zwiększenie kwoty całkowitej wartości Projektu do 1 109 336 000 zł brutto. ZMGE złożył wniosek do NFOŚiGW w Warszawie, gdzie zaktualizowane dokumenty są weryfikowane.

Ze względu na uwarunkowania lokalizacyjne, techniczne i geograficzne teren Projektu podzielono na 2 obszary, które są tożsame z docelowym modelem organizacyjnym zarządzania gospodarką wodno-ściekową:

- **Obszar Żywiec** obejmuje gminy: Żywiec, Gilowice, Jeleśnia, Koszarawa, Lipowa, Łodygowicach, Radziechowy-Wieprz
- **Obszar Węgierska Góra** obejmuje gminy: Węgierska Góra, Milówka, Rajcza, Ujszoły

Wytworzona infrastruktura kanalizacyjna i wodociągowa będzie własnością Związku Międzygminnego ds. Ekologii w Żywcu, która zarządzana i obsługiwana będzie przez dwie spółki:

- MPWiK Sp. z o.o. w Żywcu dla Obszaru Żywiec
- „Beskid-Ekosystem” Sp. z o.o. w Ciężynie dla Obszaru Węgierska Góra

Rozwiązanie takie pozwoli na zachowanie trwałości wytworzonego majątku i jego sprawną eksploatację.

Docelowo liczba mieszkańców podłączonych dodatkowo do wybudowanego systemu kanalizacyjnego wyniesie ok. 80 191 mieszkańców oraz ok. 2 825 turystów. Liczba mieszkańców dodatkowo podłączonych do systemu zbiorowego zaopatrzenia w wodę w zakresie gmin, na których obszarze realizowany będzie Projekt wyniesie łącznie 16 525 mieszkańców oraz ok. 1 878 turystów. Przewiduje się, że cały projekt zostanie zrealizowany do 31.12.2013 roku.

5.2.5 Odprowadzanie wód opadowych

Najpoważniejszy problem stanowi odwodnienie dróg, z których wody deszczowe odprowadzane są głównie do przydrożnych rowów, stanowiąc istotne zagrożenie (szczególnie substancjami ropopochodnymi) dla czystości wód podziemnych i powierzchniowych.

Na terenie Gminy Gilowice brak jest sieci kanalizacji deszczowej.

5.2.6 Ochrona przeciwpowodziowa

Odpowiednie kształtowanie zasobów wodnych oraz ochrona przed powodzią i skutkami suszy, to działania bez których niemożliwy jest zrównoważony rozwój społeczno gospodarczy. Ma to być osiągnięte przez zbudowanie sprawnie działającego systemu, który wykorzystując instrumenty legislacyjno - prawne, finansowe i zarządzania, będzie zapewniał utrzymanie dobrego stanu wód, a w szczególności ekosystemów wodnych i od wody zależnych, a także pozwalał na zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych oraz zwiększał bezpieczeństwo w sytuacjach nadzwyczajnych (powodzi, suszy, awarii obiektów hydrotechnicznych, przemysłowych). W tym celu Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej opracował Strategię Gospodarki Wodnej. Ogólnym zadaniem Strategii jest określenie podstawowych kierunków rozwoju gospodarki wodnej do roku 2020 oraz sprecyzowanie działań umożliwiających realizację konstytucyjnej zasady zrównoważonego rozwoju w gospodarowaniu wodami. Na tym tle można wyodrębnić następujące równorzędne cele kierunkowe, odnoszące się do obszarów działań zawartych w Strategii:

- osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód, a w szczególności ekosystemów wodnych i od wody zależnych;
- zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych ludności i gospodarki przy poszanowaniu zasad zrównoważonego użytkowania wód;
- podniesienie skuteczności ochrony w sytuacjach nadzwyczajnych (powódź, susza, awarie obiektów hydrotechnicznych, awarie przemysłowe).

Zapisane powyżej obszary działań mają charakter trwały i będą określać kierunki działań, także w dalekiej perspektywie. W ramach każdego z nich realizowane będą przedsięwzięcia umożliwiające wykonanie zapisów Strategii.

Region wodny górnej Wisły, do którego należy gmina Gilowice jest obszarem, w którym wskaźniki opadu i odpływu przewyższają ich średnie wartości dla obszaru Polski. Przewyższenia te są znaczne i sięgają odpowiednio 4-10 % oraz 50 - 80 %. Odpowiada to górskiemu charakterowi dorzecza i jest przyczyną wysokiego zagrożenia powodziowego. Poziom zagrożenia powodziowego w tym dorzeczu jest wyższy, co najmniej o 15 % od przeciętnego zagrożenia powodziowego w Polsce. Rozległe i intensywne opady trwające kilka dni i osiągające do 200 mm/dobę (północne stoki Tatr i Beskidy) powodują szybkie i gwałtowne wezbrania.

Większy wpływ na formowanie się odpływu Wisły mają jej karpackie dopływy w zachodniej części dorzecza. Z hydrologicznego punktu widzenia największe zagrożenie powodziowe stwarzają dorzecza Soły i Dunajca, ale także Raby i Skawy. Zagrożenia te potwierdzone są licznymi opisami danych historycznych. Charakterystycznym dla dorzecza górnej Wisły jest, że wezbrania nie obejmują całego dorzecza, lecz poszczególne zlewnie.

Drugim ważnym czynnikiem determinującym zagrożenie powodziowe w dorzeczu jest osadnictwo i jego rozwój na przestrzeni lat. Koncentruje się ono wzdłuż rzek, których doliny utraciły swą naturalną funkcję prowadzenia wielkich wód. W wyniku wezbrań w korytach rzek i potoków powstają szkody powodziowe, które obejmują:

- zażwirowanie rumoszem na znacznych odcinkach koryt rzek i potoków oraz zmiany ich trasy oraz nurtu wody,
- obniżenie dna koryt rzek i potoków spowodowane gwałtowną erozją w trakcie przepływów ekstremalnych,
- uszkodzenia lub zniszczenia uregulowanych odcinków potoków, poprzez korekcję stopniową i progową, zabudowę żłobami betonowo – kamiennymi oraz zaporami przeciw – rumowiskowymi,
- uszkodzenia lub zniszczenia podłużnych i poprzecznych kamiennych i faszynanowo–kamiennych budowli regulacyjnych,
- zerwania brzegów, a w konsekwencji utworzenie rozległych wyrw brzegowych, które powodują niszczenie dróg, mostów, zagrożenie dla budynków, linii energetycznych i gruntów rolnych itp.

Ponadto w wyniku wezbrań ulegają uszkodzeniu lub zniszczeniu elementy umocnień na górnych i dolnych stanowiskach zapór i stopni wodnych, stanowiące o bezpieczeństwie tych obiektów.

W ostatnich kilkudziesięciu latach na obszarze działania RZGW w Krakowie praktycznie w każdym roku wystąpiły wezbrania powodziowe, a największe z nich miały miejsce w roku 1997, 2001, 2010. Objęły one swoim zasięgiem prawie cały obszar prawobrzeżnych dopływów górnej Wisły.

Ustalenie zadań, kontrolowanie ich realizacji oraz koordynowanie i kierowanie działalnością w zakresie przygotowania i realizacji przedsięwzięć w zakresie ochrony przeciw powodziowej na terenie gminy Gilowice zajmuje się Wydział Zarządzania Kryzysowego przy Starostwie Powiatowym w Żywcu. Do kompetencji Wydziału należą:

- Obsługa Lokalnego Systemu Monitoringu i Ostrzeżeń Powodziowych dla Powiatu żywieckiego
- Analizowanie możliwości powstania klęsk żywiołowych na obszarze powiatu, wypracowanie wniosków i propozycji dotyczących zapobiegania ich skutków, w tym dokonania oceny stanu zabezpieczenia przeciwpowodziowego powiatu
- Analizowanie koncepcji likwidacji zagrożeń pod kątem organizacyjnym, finansowym i materialnym,
- Tworzenie w ramach koordynacji warunków organizacyjno-technicznych do sprawnego i bezpiecznego prowadzenia działań ratowniczych.

Dla terenu Powiatu Żywieckiego sporządzona została przy współpracy IMGW, Politechniki Krakowskiej oraz Zespołu Zarządzania Kryzysowego Starostwa Powiatowego w Żywcu „Koncepcja Lokalnego Systemu Monitoringu i Ostrzeżeń Powodziowych (LSMOP) dla terenu Powiatu Żywieckiego”. W ramach LSMOP

przewidziano budowę telemetrycznej sieci pomiarowej oraz sieci łączności radiowej. Sieć LSMOP będzie współpracować z siecią IMGW.

Wytypowane lokalizacje posterunków pomiarowych sieci monitoringu w Lokalnym Systemie Monitoringu i Ostrzeżeń Powodziowych (LSMOP) na terenie Powiatu Żywieckiego uwzględniają istniejące lub projektowane na tym obszarze stanowiska pomiarowe, z których część będzie funkcjonowała w ramach krajowej sieci IMGW SMOK (System Monitoringu i Osłony Kraju). Obie sieci ze sobą ściśle współpracują.

W lipcu 2007 roku został opracowany Plan Operacyjny Ochrony przed powodzią dla Powiatu Żywieckiego. Podstawą ogłoszenie pogotowia przeciwpowodziowego jest sytuacja meteorologiczna wskazana przez Lokalny System Monitoringu i Ostrzeżeń Przeciwpowodziowych poparty prognozą meteorologiczną IMGW Oddział w Krakowie. Starosta Żywiecki w przypadku przekroczenia stanów alarmowych może podjąć decyzję o ogłoszeniu alarmu przeciwpowodziowego.

Za działania związane z ochroną przeciwpowodziową odpowiada, zgodnie z ustawą Prawo wodne, dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej (RZGW). Z jego inicjatywy powstaje opracowanie projektu planu ochrony przeciwpowodziowej w regionie wodnym. RZGW są również odpowiedzialne za prowadzenie działań informacyjnych i koordynację w razie powodzi lub suszy na podległym terenie.

Ochronę przed powodzią prowadzi się zgodnie z planami ochrony przeciwpowodziowej na obszarze kraju, planami ochrony przeciwpowodziowej regionu wodnego, a w szczególności przez:

- zachowanie i tworzenie wszelkich systemów retencji wód, budowę i rozbudowę zbiorników retencyjnych, suchych zbiorników przeciwpowodziowych oraz polderów przeciwpowodziowych;
- racjonalne retencjonowanie wód oraz użytkowanie budowli przeciwpowodziowych, a także sterowanie przepływami wód;
- funkcjonowanie systemu ostrzegania przed niebezpiecznymi zjawiskami zachodzącymi w atmosferze oraz hydrosferze;
- kształtowanie zagospodarowania przestrzennego dolin rzecznych lub terenów zalewowych, budowanie oraz utrzymywanie wałów przeciwpowodziowych, a także kanałów ulgi.

Ochrona przed suszą

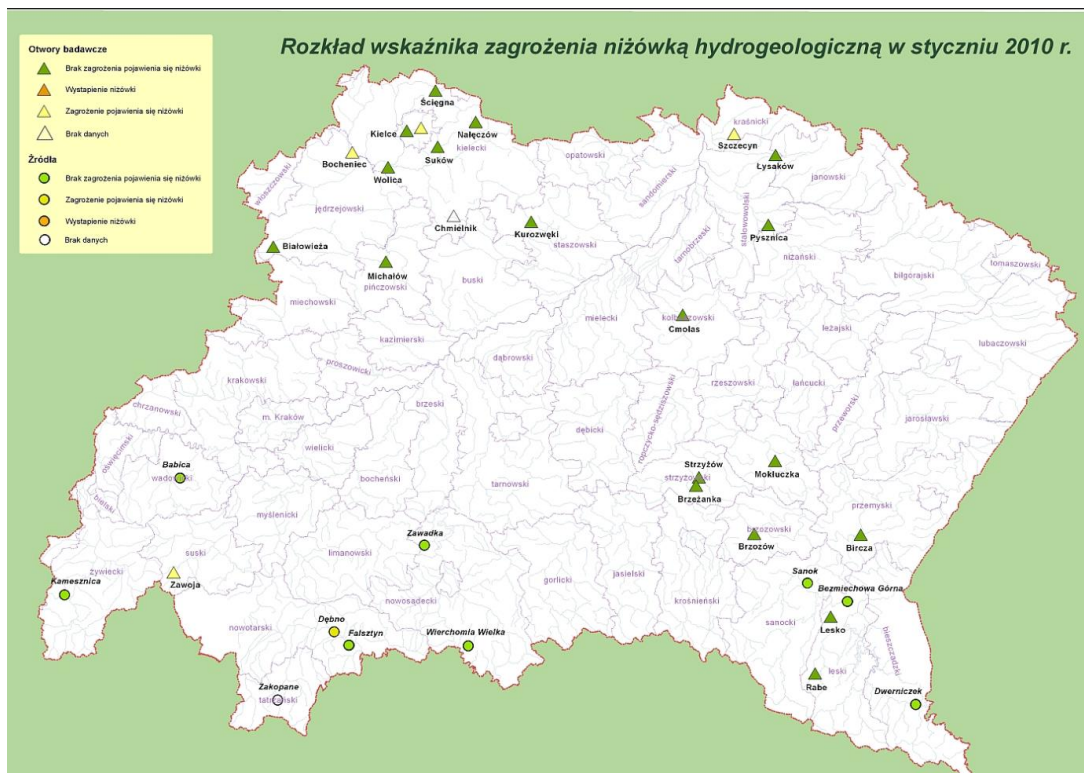
Rozróżniamy trzy rodzaje suszy: atmosferyczną, glebową (rolniczą); i hydrologiczną.

Jeśli w Polsce, w okresie wegetacyjnym, przez 20 dni nie ma opadów, uznaje się, że nastąpił początek suszy atmosferycznej. Dalszy brak opadów powoduje suszę glebową, która wpływa niekorzystnie na wzrost roślin. Nawet jeśli w tym czasie opady są minimalne, efekty suszy glebowej mogą zostać złagodzone, lecz mimo to susza może przejść w stan suszy hydrologicznej. Susze atmosferyczna i glebowa zanikają stosunkowo szybko, natomiast susza hydrologiczna, której efektem jest niżówka hydrologiczna (czyli obniżenie się poziomu wód powierzchniowych i podziemnych) trwa na ogół długo, nawet kilka sezonów, bowiem odbudowa zasobów wodnych wymaga obfitych oraz długotrwałych opadów deszczu i śniegu. Rozpatrując zjawisko suszy w kategoriach poza przyrodniczych, możemy mówić również o suszy społeczno-ekonomicznej. Brak wody w rzekach i obniżenie się poziomu wód gruntowych, będące skutkiem suszy, mają bardzo poważne konsekwencje dla całej gospodarki, szczególnie tych gałęzi przemysłu, które potrzebują większych ilości wody. Konieczne jest uwzględnianie wystąpienia suszy w planach reagowania kryzysowego, opracowywanych na wszystkich szczeblach administracji. Jednym z ważnych elementów takiego planu jest rozwiązanie sposobów reglamentowania wody dla różnych stopni zagrożenia suszą. Nie ogranicza się jednak, nawet w czasie suszy, dostaw wody przeznaczonej na zaspokojenie bezpośrednich potrzeb ludzi oraz do gaszenia pożarów.

Niekorzystnym efektem suszy jest wzrost zagrożenia ekologicznego i pożarowego. Jeśli przy niskich stanach wody do rzek odprowadzane są niezmiennie ilości ścieków, wzrasta znacznie ich stężenie.

Susze spowodowane są długotrwałym ograniczeniem opadów. Różnią się od większości katastrof naturalnych rozpoczynających się nagle, w ściśle określonym momencie i mających szybki oraz gwałtowny przebieg. Trudno określić dokładnie, jaki jest zasięg terytorialny suszy oraz kiedy zaczyna się lub kończy.

Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie podjął działania zmierzające do graficznego przedstawienia obszarów najbardziej narażonych na wystąpienie suszy (deficyt opadów). W tym celu wykorzystuje się dostępne w OKI informacje nt. opadów (dane pochodzą z IMGW O/Kraków) oraz możliwości techniczne (oprogramowanie Geomedia Profesional z nakładką GRID).

Rysunek 4 Rozkład wskaźnika zagrożenia niżówką w styczniu 2010. na obszarze RZGW Kraków

Źródło: www.oki.krakow.rzgw.gov.pl

Obecnie mapki opracowywane są w oparciu o rozkład przestrzenny „wskaźnika zagrożenia niżówką hydrogeologiczną”, który jest obliczany wyłącznie dla poziomu wodonośnego o zwierciadle swobodnym oraz dla źródeł. Wskaźnik obliczany jest tylko dla tych punktów, dla których istnieją odpowiednio długie ciągi obserwacji (możliwość wyliczenia średniego niskiego stanu zwierciadła wody z okresu wielolecia) oraz prowadzone są bieżące pomiary.

Komórką merytoryczną odpowiedzialną za opracowanie wartości wskaźnika jest obecnie Zakład Analiz i Prognoz Hydrogeologicznych w Państwowym Instytucie Badawczym Państwowego Instytutu Geologicznego.

Planowanie w gospodarowaniu wodami

Jednym z instrumentów zarządzania gospodarką wodną jest planowanie w gospodarowaniu wodami.

Planowanie to służy programowaniu i koordynowaniu działań mających na celu:

- osiągnięcie lub utrzymanie co najmniej dobrego stanu wód oraz ekosystemów od wody zależnych,
- poprawę stanu zasobów wodnych,
- poprawę możliwości korzystania z wód,
- zmniejszanie ilości wprowadzanych do wód lub do ziemi substancji i energii mogących negatywnie oddziaływać na wody,

- poprawę ochrony przeciwpowodziowej.

Planowanie w gospodarowaniu wodami obejmuje następujące dokumenty planistyczne:

- plany gospodarowania wodami dla 10 wyznaczonych w Polsce obszarów dorzeczy,
- program wodno-środowiskowy kraju,
- plan ochrony przeciwpowodziowej oraz przeciwdziałania skutkom suszy na obszarze kraju,
- plany ochrony przeciwpowodziowej dla regionów wodnych,
- warunki korzystania z wód dla regionów wodnych,
- oraz sporządzane w miarę potrzeby warunki korzystania z wód zlewni.

Szczegółowy zakres opracowywania Planów gospodarowania wodami określa Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 czerwca 2009 r. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 czerwca 2009 r. w sprawie szczegółowego zakresu opracowywania planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy (Dz. U. 2009 Nr 106 poz. 882. Plan gospodarowania wodami zawiera:

- ogólny opis cech charakterystycznych obszaru dorzecza, obejmujący w szczególności:
 - wykaz jednolitych części wód powierzchniowych, wraz z podaniem ich typów i ustalonych warunków referencyjnych,
 - wykaz jednolitych części wód podziemnych;
- podsumowanie identyfikacji znaczących oddziaływań antropogenicznych i oceny ich wpływu na stan wód powierzchniowych i podziemnych;
- wykazy obszarów chronionych wraz z graficznym przedstawieniem;
- mapę sieci monitoringu, wraz z prezentacją programów monitoringowych;
- ustalenie celów środowiskowych dla jednolitych części wód i obszarów chronionych;
- podsumowanie wyników analizy ekonomicznej związanej z korzystaniem z wód;
- podsumowanie działań zawartych w programie wodno-środowiskowym kraju, z uwzględnieniem sposobów osiągnięcia ustanawianych celów środowiskowych;
- wykaz innych szczegółowych programów i planów gospodarowania dla obszaru dorzecza dotyczących zlewni, sektorów gospodarki, problemów lub typów wód, wraz z omówieniem zawartości tych programów i planów;
- podsumowanie działań zastosowanych w celu informowania społeczeństwa i konsultacji publicznych, opis wyników i dokonanych na tej podstawie zmian w planie;
- wykaz organów właściwych w sprawach gospodarowania wodami dla obszaru dorzecza;
- informację o sposobach i procedurach pozyskiwania informacji i dokumentacji źródłowej wykorzystanej do sporządzenia planu oraz informacji o spodziewanych wynikach realizacji planu.

Plany zawierające powyższe składowe zostały opracowane dla wszystkich obszarów dorzeczy w Polsce, zgodnie z art. 3 Ustawy Prawo wodne. Na obszarze gminy Gilowice administrowanym przez RZGW w Krakowie, dotyczy to obszarów dorzeczy Wisły.

Projekt planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

Zgodnie z przepisami Ramowej Dyrektywy Wodnej planowanie gospodarowaniem wodami odbywa się w podziale na obszary dorzeczy. Zgodnie z ustawą z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019, z późn. zm.) w chwili obecnej na obszarze Polski wyznaczonych jest 10 obszarów dorzeczy: Wisły, Odry, Dniestru, Dunaju, Jarftu, Łaby, Niemna, Pregoty, Świeżej i Ücker. Dla każdego obszaru dorzecza opracowuje się plan gospodarowania wodami. Niniejszy dokument jest zatem jednym z dziesięciu Planów na obszarze Polski.

W związku z powyższym w pierwszym cyklu planistycznym opracowano plany gospodarowania wodami dla wszystkich ww. obszarów dorzeczy. Dokumenty te poddawane są przeglądowi i uaktualniane najpóźniej w ciągu 15 lat od dnia wejścia w życie Ramowej Dyrektywy Wodnej, a następnie co 6 lat.

Na obszar dorzecza Wisły składają się regiony wodne Dolnej Wisły, Środkowej Wisły, Górnej Wisły i Małej Wisły.

Według Ramowej Dyrektywy Wodnej plany gospodarowania wodami są narzędziem planistycznym, które ma usprawnić proces osiągania celów środowiskowych, dlatego stanowią one będą fundament podejmowania decyzji mających wpływ na stan zasobów wodnych oraz zasady gospodarowania wodami w przyszłości. Plany gospodarowania wodami będą miały wpływ nie tylko na kształtowanie gospodarki wodnej, ale także na inne sektory gospodarki, w tym: przemysł, rolnictwo, leśnictwo, gospodarkę komunalną, transport, rybołówstwo czy turystykę. Ustalenia Planów... powinny zostać uwzględnione w dokumentach planistycznych na poziomie krajowym i regionalnym, np. w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, strategii rozwoju województw czy w wojewódzkich planach zagospodarowania przestrzennego.

Plany gospodarowania wodami jako dokumenty, które obejmują działania zmierzające do spełnienia celów Ramowej Dyrektywy Wodnej w zakresie osiągnięcia i utrzymania dobrego stanu wód, a w szczególności ekosystemów wodnych i od wód zależnych - nie stoją w sprzeczności z realizacją działań mogących wpłynąć na pogorszenie stanu wód, o ile działania te służą nadrzędnemu celowi społecznemu lub wynikają z przyjętych polityk, planów lub programów, a ich realizacja jest uzasadniona pod względem ekonomicznym, społecznym lub gospodarczym.

5.2.7 Podsumowanie

Ochrona przeciwpowodziowa to zespół działań mających na celu ograniczenie strat powodziowych. Poczynania te mają charakter zabiegów technicznych oraz nietechnicznych. Pierwsze polegają na ograniczaniu wielkości fali powodziowej oraz jej zasięgu przestrzennego przy pomocy zbiorników retencyjnych, kanałów ulgi, polderów i obwałowań. Drugie - na edukowaniu mieszkańców terenów potencjalnie zagrożonych powodzią, stosowaniu systemów wczesnego ostrzegania, jak również specjalnych rodzajów ubezpieczeń.

W grupie środków nietechnicznych będą to:

- Monitoring powodziowy dla całego powiatu oparty na koncepcji pozyskiwania skutecznej informacji o opadzie i odpływie w warunkach powodziowych, współpracujący z istniejącą i planowaną siecią IMGW.
- System ostrzeżeń gwarantujący mieszkańcom i użytkownikom terenów zalewowych możliwie szybkie powiadomienie o nadchodzącym zagrożeniu.
- Wyposażenie drużyny ratowniczej w specjalistyczny sprzęt niezbędny do efektywnego prowadzenia akcji przeciwpowodziowej w warunkach cieków górskich
- Opracowanie bazy informacyjnej dla utrzymywania i projektowania systemu ochrony przed powodzią na obszarze powiatu.
- Opracowanie materiałów informacyjnych z podstawowymi danymi umożliwiającymi identyfikację przez każdego mieszkańca zagrożonego obszaru zagrożenia powodziowego w jego otoczeniu.

W grupie środków technicznych będą to:

- Bieżące remonty budowli regulacji rzek i potoków.
- Bieżące remonty, stała konserwacja i renowacja przepustów, rowów i innych urządzeń odprowadzających wodę lub zabezpieczających odpływ;
- Wycinka drzew i krzewów w korytach cieków, co przeciwdziała podnoszeniu się poziomu zwierciadła wód odpływowych oraz niszczeniu mostów i brzegowych ubezpieczeń dróg;
- Systematyczne oczyszczanie z rumowiska koryt powyżej zapór przeciwrumowiskowych i stopni wodnych, stabilizujących dno cieków;

Program małej retencji wodnej dla województwa śląskiego przewiduje budowy nowych zbiorników i stawów rybnych oraz modernizację istniejących obiektów tego typu.

5.3 Gospodarka odpadami

Na terenie Gminy Gilowice od 2006 roku funkcjonuje ten sam system gospodarowania odpadami. Według informacji na koniec 2011 roku, zbiórką odpadów objętych jest 96% mieszkańców. Niezależnie od umów pewna część mieszkańców we własnym zakresie wywozi odpady do PHU Magazyn Towarów Masowych Artur Wandzel Gilowice, ul. Sportowa 3.

Uchwałą nr XV/76/12 Rady Gminy Gilowice z dnia 29 lutego 2012 roku w sprawie określenie górnych stawek opłat ponoszonych przez właścicieli nieruchomości za usługi w zakresie odbierania odpadów komunalnych określono górne stawki opłat ponoszonych przez właścicieli za usługi w zakresie odbierania odpadów komunalnych w wysokości:

- 4,30 zł za jeden worek odpadów segregowanych,
- 14,06 za jeden worek odpadów niesegregowanych do 25 kg.

5.3.1 Odpady zmieszane

Odpady komunalne zmieszane gromadzone są w następujących pojemnikach:

- w pasach drogowych lub przy ciągach komunikacyjnych od 25-60 l
- na terenie nieruchomości 110 l, 120 l, 240 l,
- przy obiektach użyteczności publicznej i zbiorowego zamieszkania 500 l,

Aktualnie odbiorem i transportem zmieszanych odpadów od mieszkańców zajmują się dwie firmy:

- Krystyna Kasperek, Działalność Usługowo – Handlowa ul. Pasieczna 3, 34-322 Gilowice na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów komunalnych zmieszanych i selektywnie gromadzonych

Pozwolenie jest ważne do dnia 2.07.2017 roku

- Spółka z o.o. BESKID w Żywcu, 34-300 Żywiec, ul. Kabaty 2
pozwolenie na świadczenie usług w zakresie odbioru odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości z terenu Gminy Gilowice

Pozwolenie jest ważne do dnia 6.04.2017 roku.

Gmina Gilowice nie posiada własnego składowiska odpadów, zmieszane odpady komunalne mogą być wywożone na składowisko poza terenem Gminy, a mianowicie:

- składowisko komunalne w mieście Żywcu, zlokalizowane przy ul. Kabaty 2
Obiekt administruje firma „Beskid” Spółka z o.o. Składowanie odpadów odbywa się na podstawie porozumienia zawartego pomiędzy gminą Gilowice, a Spółką Beskid w Żywcu. Tam odpady zostają poddane procesowi unieszkodliwiania lub odzysku.

W ostatnich latach odebrano od mieszkańców następujące ilości odpadów zmieszanych:

- w 2007 roku – 97,75 Mg,
- w 2008 roku – 98,79 Mg,
- w 2009 roku – b.d.
- w 2010 roku – 79,57 Mg,
- w 2011 roku – 72,10 Mg.

Z zamieszczonych powyżej danych wynika, iż ilości odbieranych odpadów w ciągu ostatnich kilku lat się znacząco nie zmieniają, średnio mieszkańiec gminy Gilowice oddaje rocznie około 12-17 kg rocznie odpadów

zmieszanych. Ilości takie sugerują iż część odpadów spalana jest w lokalnych kotłowniach lub też porzucana w przydrożnych rowach i zagajnikach. Z informacji UG Gilowice wynika, iż średnio dwa razy w roku przy drodze wojewódzkiej na granicy Gilowic z Okrajnikiem (gmina Łękawica), przy cmentarzu komunalnym w Gilowicach oraz w Rychwałdzie w przydrożnych rowach powstają dzikie wysypiska. Gmina Gilowice stara się usuwać zalegające tam odpady i nie doprowadzić do powstania przyzwyczajenia mieszkańców czy przejeżdżających przez teren gminy turystów. Corocznie od wczesniej wiosny do późnej jesieni w ramach prac interwencyjnych osoby bezrobotne z Powiatowego Urzędu Pracy w Żywcu na terenie gminy prowadzą prace porządkowe, dotyczą one głównie brzegów rzek, przydrożnych rowów, a także przystanków autobusowych. Średnio na obszarze gminy Gilowice rocznie pracuje około 8-10 osób.

5.3.2 Odpady selektywnie gromadzone

Odpady komunalne selektywnie gromadzone są:

- na posesjach prywatnych w workach służących do prowadzenia selektywnej zbiórki odpadów o pojemności 110 l, 120 l, 150 l o ujednoliconej dla poszczególnych rodzajów odpadów kolorystyce, posiadające litrowe napisy i oznaczenia określające rodzaj gromadzonych odpadów

na całym terenie Gminy Gilowice obowiązuje system segregacji odpadów. Zostały stworzone warunki włączenia w system selektywnej zbiórki odpadów komunalnych wszystkich mieszkańców gminy. Około 5300 mieszkańców jest objętych selektywną zbiórką, co stanowi około 89% mieszkańców Gminy.

Poza selektywną zbiórką odpadów opakowaniowych (prowadzoną w sposób systematyczny z częstotliwością 1 raz miesiąc) prowadzona jest zbiórka innych odpadów selektywnie zbieranych (z różną częstotliwością, wg ustalonego uprzednio harmonogramu):

- W zakresie selektywnego zbierania odpadów budowlano – remontowych na indywidualne zlecenie właściciela posesji podmiot odbierający odpady komunalne podstawia kontener,
- W zakresie zbiórki odpadów wielkogabarytowych cyklicznie raz w roku organizowane są zbiórki na zasadzie wystawek, odbiór prowadzony jest sprzed posesji,
- W zakresie selektywnego zbierania odpadów niebezpiecznych:
 - zbiórka baterii w szkołach,
 - przeterminowane leki można nieodpłatnie oddawać do pojemników umieszczonych w Ośrodkach Zdrowia w Gilowicach i w Rychwałdzie,
 - świetlówki zbierane są na indywidualne zlecenie mieszkańców,
 - opakowania po substancjach niebezpiecznych można oddać w sklepie z nawozami,
- dwa razy w roku na wiosnę i na jesień prowadzona jest selektywna zbiórka zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego na zasadzie wystawek. W 2008 roku Gmina Gilowice zawarła umowę firmą EKOZŁOM Sp. z o.o. ze Ślemienia na bezpłatną zbiórkę odpadów elektrycznych i elektronicznych.
- w zakresie zbiórki odpadów biodegradowalnych istnieje możliwość zamówienia kontenera na indywidualne zgłoszenie telefoniczne, a niezależnie od tego mieszkańcy w przydomowych ogrodach posiadają czynne kompostowniki, których lokowane są odpady biodegradowalne służące w późniejszym etapie do użyźniania gleby.
- w zakresie zbiórki opon – mieszkańcy mają możliwość telefonicznie poinformować o istnieniu odpadów do odebrania.

W ostatnich latach w wyniku selektywnej zbiórki zostały odebrane następujące ilości odpadów.

Tabela 12 Bilans odpadów komunalnych [Mg/rok] zebranych selektywnie na terenie Gminy Gilowice w okresie 2007 – 2011 rok

BILANS ODPADÓW KOMUNALNYCH		2007	2008	2009	2010	2011
Ilość odpadów selektywnie gromadzonych [Mg]	tworzywa sztuczne	16,142	21,835	15,754	20,256	55,31
	metal	2,842	3,079	9,882	20,737	22,42
	papier, tektura	0,7	3,471	11,95	16,847	15,72
	szkło	114,95	122,47	123,23	127,66	136,30
	wielkogabarytowe	0	5,268	0	0	0,20
	Biodegradowalne	0	0,04	0	0	0
	Opony	2,3	2,54	0	0	0
	Baterie i akumulatory	0,889	0,446	0	0,56	0,66
	Odpady elektryczne zawierające freony	0,39	0	0	0	0
	ZSEE	0,716	12,691	0	0,02	25,06
	Remontowo - budowlane	0	0	0	0	1,04
	Odpady azbestowe	75,50	57,18	61,37	67,88	63,02
	RAZEM:	214,429	229,02	222,186	253,96	319,73

Źródło: Sprawozdanie z realizacji „Planu Gospodarki Odpadami dla Gminy Gilowice”, uzupełnione danymi aktualnymi ze Spółki Beskid S.A., Pani Krystyny Kasperek oraz UG Gilowice, 2012

Ilości odpadów odebranych od mieszkańców z terenu gminy Gilowice corocznie nieznacznie się zwiększają, oznacza to, iż świadomość dotycząca zakazu palenia odpadów komunalnych i potrzeby selektywnej zbiórki wśród mieszkańców jest coraz większa, a działania edukacyjne przynoszą konkretne rezultaty.

1 stycznia rozpoczęło się obowiązywanie nowej ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, rozpoczęła się „rewolucja śmieciowa” czyli nowy sposób zarządzania odpadami komunalnymi w którym to gminy odpowiadają za zbiórkę odpadów we współpracy z wyłonionymi w przetargach firmami wywożącymi odpady.

Do 1 stycznia 2013 gminy powinny uchwalić lokalne regulaminy utrzymania czystości i porządku na terenie gminy. Do tego czasu należy także ustalić nowe stawki za odbiór odpadów. W tym czasie także rozpoczną się kampanie informacyjno – edukacyjne dla mieszkańców na temat nowych zasad odbioru odpadów. Od 1 lipca odbiór odpadów ma odbywać się już na nowych zasadach.

Nowa ustawa ma zapobiec powstawaniu dzikich wysypisk oraz spalaniu odpadów w piecach. Nowe przepisy mają także przyczynić się do zwiększenia ilości przetwarzanych odpadów tak aby uzyskać wymagane przez dyrektywy unijne poziomy odzysku. Aktualnie Gmina Gilowice jeszcze nie poczyniła żadnych kroków w celu wdrożenia nowej ustawy w życie.

5.3.3 Podsumowanie

Aktualnie na terenie gminy gospodarka odpadami komunalnymi jest prowadzona w oparciu o zatwierdzony Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Gilowice z 2010 roku oraz w oparciu o zatwierdzony Regulamin utrzymania czystości i porządku w gminie.

Obecnie na terenie gminy funkcjonują 2 przedsiębiorstwa posiadające zezwolenie na prowadzenie działalności na odbieranie odpadów komunalnych stałych od właścicieli nieruchomości. Na terenie Gminy zorganizowaną zbiórką odpadów komunalnych zostało objętych około 89% mieszkańców.

Aktualnie na terenie gminy jest prowadzona selektywna zbiórka odpadów komunalnych ulegających biodegradacji. W przypadku odpadów biodegradowalnych zostały stworzone warunki do rozwoju zbiórki tego rodzaju odpadów, ponieważ przedsiębiorcy prowadzący działalność w zakresie odbioru odpadów komunalnych z terenu nieruchomości mogą na podstawie zezwoleń odbierać takie odpady. W związku z tym, iż gmina Gilowice jest gminą wiejską oraz biorąc pod uwagę ilości odpadów biodegradowalnych zebranych na terenie gminy w sposób selektywny, można przyjąć, że odpady biodegradowalne – odpady kuchenne oraz zielone, pochodzące z ogródków są w większości zagospodarowywane w gospodarstwach domowych do skarmiania zwierząt oraz do przetwarzania w przydomowych kompostownikach, po czym wykorzystywane do użyźniania gleby. Prowadzenie takiej formy odzysku odpadów biodegradowalnych jest dopuszczone zgodnie z obowiązującym na terenie gminy regulaminem utrzymania czystości i porządku.

Na terenie gminy Gilowice nie planuje się systematycznej selektywnej zbiórki odpadów remontowo-budowlanych. Odpady tego typu są przekazywane bezpośrednio firmom zajmującym się ich zbiórką, tzn. na indywidualne zlecenie właściciela posesji podmiot odbierający odpady komunalne podstawia kontener.

W ostatnich latach na terenie gminy Gilowice zinwentaryzowano i zlikwidowano kilka dzikich miejsc składowania odpadów, są to głównie przydrożne rowy lasy i zagajniki. Miejsca te po zidentyfikowaniu są na bieżąco oczyszczane by zapobiec dłuższemu zaleganiu odpadów, co może przyczynić się do niekontrolowanego lokowania tam odpadów.

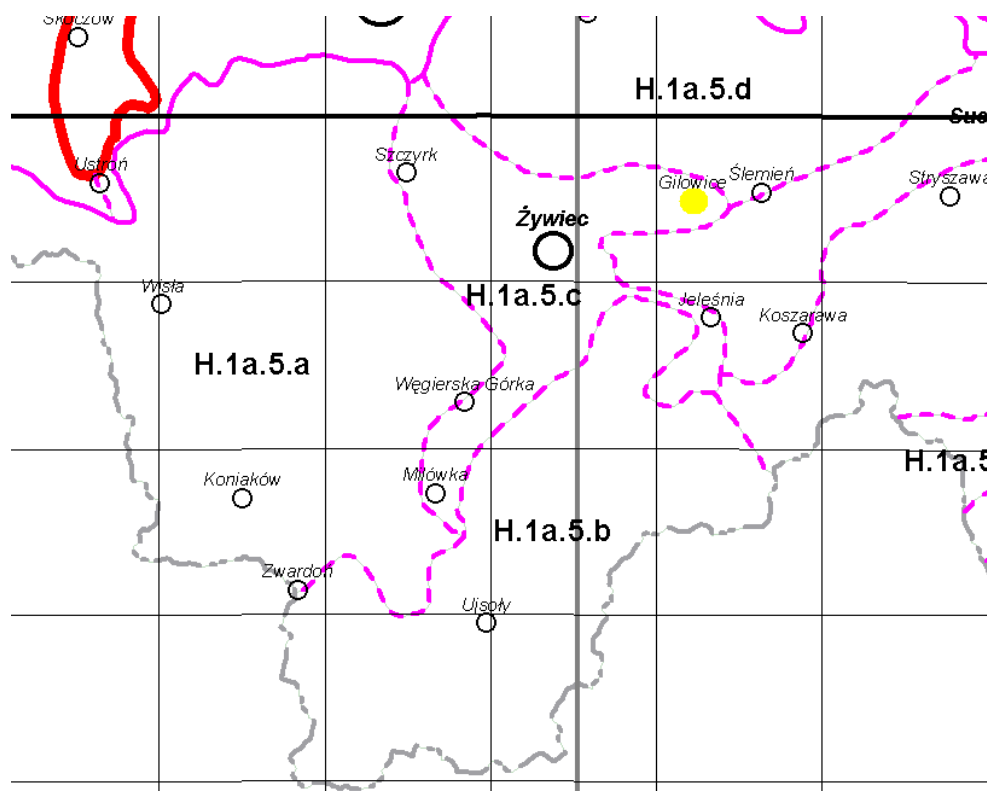
W wyniku przeprowadzonej analizy stanu aktualnego zidentyfikowano następujące problemy w zakresie funkcjonującej obecnie w gminie Gilowice gospodarki odpadami komunalnymi:

- nie objęcie zorganizowanym zbieraniem odpadów komunalnych wszystkich mieszkańców gminy;
- mały postęp w skuteczności wdrażania selektywnej zbiórki odpadów (mała ilość mieszkańców gminy bierze udział w selektywnej zbiórce odpadów komunalnych)
- niska świadomość ekologiczna w zakresie selektywnego zbierania odpadów i właściwego postępowania z wytworzonymi odpadami

5.4 Ochrona dziedzictwa przyrodniczego wraz z ochroną lasów

5.4.1 Charakterystyczne elementy przyrody ożywionej w strukturze przestrzennej zagospodarowania terenu gminy Gilowice

Zgodnie z przyrodniczo – leśną regionalizacją Polski, gmina Gilowice położona jest we wschodniej części Kotliny Żywieckiej należącej do okręgu Beskid Żywiecki, Podkrajina Zachodniobeskidzka, Kraina Karpat Zachodnich, Dział Zachodniokarpacki.

Rysunek 5 Podział geobotaniczny obszaru gminy Gilowice

Źródło: Matuszkiewicz J.M., 1994, 42.5. Krajobrazy roślinne i regiony geobotaniczne 1:2 500 000. 1. Krajobrazy roślinne, 2. Regiony geobotaniczne (w:) Atlas Rzeczypospolitej Polskiej, IGiPZ PAN, Główny Geodeta Kraju, Warszawa

Kotlina Żywiecka jest obniżeniem śródgórskim pomiędzy Beskidem Śląskim na zachód, Beskidem Małym na północ, Beskidem Makowskim na północny – wschód, Beskidem Żywieckim na południowy – wschód. Kotlina Żywiecka ma charakter tektonicznej depresji ograniczonej z zachodu linią uskoku. W jej dnie występują małodoporne osady, jednostki podśląskie. Znaczną część dna kotliny zajmują tarasy i stożki napływowe Soły i jej dopływów, tworzące stopnie o wysokości ok. 2 m, 5-8 m, 14-28 m, a stare żwiry spotykane są na wysokości 80-90 m n.p. rzeki. Osady rzeczne otulone są pokrywami glin zbliżonych charakterem do lessów o miąższości do 10 m.

5.4.2 Siedliska przyrodnicze

Ogólną charakterystykę różnicowania szaty roślinnej gminy można przedstawić w oparciu o wyróżniane w różnych podziałach funkcjonalno-przestrzennych mezoregiony:

- Beskid Mały (północna część Gminy): obejmuje piętro roślinne regla dolnego i niewielkie fragmenty piętra pogórza w dolinach; dominują lasy świerkowe wtórnego pochodzenia, przypominające naturalne fitocenozы zespołu *Abieti-Piceetum*. Ponadto występuje tu żyzna buczyna karpacka (*Dentario glandulosae-Fagetum*) i kwaśna buczyna górska (*Luzulo luzuloidis-Fagetum*), pierwotnie zajmujące niemal całą powierzchnię. W terenach nieleśnych dominuje łąka mieczykowo-mietlicowa (*Gladiolo-Agrostietum*). W dolinach potoków rozwija się olszynka karpacka (*Alnetum incanae*). Do rzadko spotykanych, ale bogatych florystycznie zbiorowisk nieleśnych należą płaty młak eutroficznych (*Valeriano-Caricetum flavae*) i torfowisk niskich (*Caricion nigrae*).
- Beskid Makowski (południowa część Gminy) — godnymi uwagi są bogate florystycznie fragmenty grądów (*Tilio-Carpinetum*), które stanowią miejsce występowania najcenniejszych gatunków flory na terenie Gminy (właściwie są to tereny na pograniczu Beskidu Makowskiego i Kotliny Żywieckiej).
- Kotlina Żywiecka (centralna i zachodnia część Gminy): teren najmocniej zurbanizowany, w miejscach niezabudowanych użytkowany rolniczo od co najmniej kilkuset lat. Do najbardziej

wartościowych przyrodniczo fragmentów roślinności należą pozostałości dominujących tu niegdyś lasów grądowych (*Tilio-Carpinetum*) oraz łągów, głównie olszynki karpackiej (*Alnetum incanae*). Interesującym obiektem w tej części Gminy jest wzgórze Konuszka, którego walory podkreślają ponadto płaty zbiorowiska roślinności naskalnej (*Asplenio vividis-Cystopteridetum*) z udziałem rzadkich gatunków paproci na ocienionych, wilgotnych szczelinach skałek.

5.4.3 Chronione i ginące elementy flory i fauny

Do najistotniejszych elementów flory, z punktu widzenia ochrony przyrody należy zaliczyć gatunki wpisane do „Polskiej Czerwonej Księgi Roślin²” oraz gatunki mające na terenie gminy oderwane od ogólnego zasięgu stanowiska (niekoniecznie gatunki objęte ochroną). Należą do nich:

- Tojad lisi (*Aconitum lycoctonum*) — laszek grądowy nad Łękawką (lewy brzeg), na wysokości kościoła w Gilowicach (gatunek wpisany do „Polskiej Czerwonej Księgi Roślin” (2001); jedno z czterech znanych z Polski stanowisk; najliczniejsza populacja w kraju)
- Dziewięsił bezłodygowy (*Carlina acaulis*) – na suchych łąkach i przydrożnych skarpach (Łyska);
- Podrzeń żebrowiec (*Blechnum spicant*) – pospolicie w świerczynach i kwaśnych buczynach;
- Parzydło leśne (*Aruncus dioicus*) - pospolicie na zalesionych stokach nad potokami (lewy brzeg Łękawki, zbiorowiska roślinne w ekotonie na granicy las-łąka pod Łyską);
- Ciemiężnica zielona (*Veratum lobelianum*) – lasy grądowe w Rychwałdzie (okolice „Dworu”),
- Podkolan biały (*Platanthera bifolia*) – rzadko (Łyska, Barutka);
- Mieczyk dachówkowaty (*Gladiolus imbricatus*) – rzadko na wilgotnych łąkach (rozproszone stanowiska na terenie całej Gminy);
- Kukułka Fuchsa (*Dactylorhiza fuchsii*) – rzadko w młakach i na wilgotnych łąkach (Łyska, niższe położenia);
- Kukułka szerokolistna (*Dactylorhiza majalis*) – dosyć często na wilgotnych łąkach;
- Kruszczyk szerokolistny (*Epipactis helleborine*) – występuje pojedynczo w grądach, na brzegach lasów i polanach (Gilowice, Konuszka);
- Tojad pstry (*Aconitum variegatum*) – brzeg lasu w Rychwałdzie, na skarpie doliny Łękawki
- Spośród pozostałych przedstawicieli lokalnej flory na szczególną uwagę zasługują m.in.:
- Zanolica zielona (*Asplenium viride*) — rzadki gatunek paproci naskalnej (Konuszka);
- Przylaszczka pospolita (*Hepatica nobilis*) — regionalnie rzadki gatunek leśny (las grądowy na skarpie, na lewym brzegu Łękawki);
- Żebrowiec górski (*Pleurospermum austriacum*) — bardzo rzadki gatunek górski, jedyne stanowisko w Województwie Śląskim, jedyne w promieniu kilkudziesięciu kilometrów (Konuszka).
- Róża alpejska (*Rosa pendulina*) — gatunek występujący na terenie Gminy wyjątkowo nisko (las grądowy na skarpie, na lewym brzegu Łękawki);
- Jaskier kaszubski (*Ranunculus cassubicus*) — rzadki gatunek charakterystyczny dla grądu subkontynentalnego (*Tilio-Carpinetum*), którego występowanie świadczy o naturalnym charakterze niektórych fragmentów lasów na terenie Gminy (las grądowy na skarpie, na lewym brzegu Łękawki, Konuszka).

² „Polska Czerwona Księga Roślin. Paprotniki i Rośliny Kwiatowe. Polish Red Data Book Of Plants. Pteridiophytes and Flowering Plants.” (Kaźmierczakowa R., Zarzycki K. — red.) Inst. Botaniki im W. Szafera, Inst. Ochrony Przyrody PAN. Kraków 2001.

5.4.4 Formy ochrony przyrody na terenie gminy

Spośród form ochrony przyrody na terenie gminy Gilowice dotychczas utworzono:

- 2 pomniki przyrody ożywionej i nieożywionej,
- Park Krajobrazowy Beskidu Małego, gmina Gilowice leży na terenie otuliny Parku.

Tabela 13 Pomniki przyrody ożywionej i nieożywionej na terenie gminy Gilowice

L.P.	Poz. rej. woj.	Nazwa obiektu	Obwód pnia (cm)	Lokalizacja	Data utworzenia
1.	208	Lipa drobnolistna (Tiliacordata)	265	Rychwałd obok przedszkola	1968
2.	224	Lipa drobnolistna (Tiliacordata)	475	Rychwałd 12	1968

Źródło: Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach, 2011

Park Krajobrazowy Beskidu Małego został utworzony na mocy rozporządzenia nr 9/98 wojewody bielskiego z dnia 16.06.1998 r. (Dz. Urz. Woj. Biel. nr 9/98, poz. 110) na obszarze 25 770 ha z otuliną o powierzchni 22 253 ha, w celu zachowania i upowszechniania wartości przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych Beskidu Małego, w warunkach racjonalnego gospodarowania.

Beskid Mały porastają lasy silnie przekształcone. W większości, tak w piętrze pogórza jak i regła dolnego, są to sztuczne świerczyny. Naturalne dla pogórza lasy grądowe występują obecnie tylko w postaci nielicznych płątów.

Roślinność nieleśna jest bardzo zróżnicowana i urozmaicona ze względu na dużą różnorodność siedlisk. Do szczególnie cennych należą rzadko spotykane w Beskidach zbiorowiska naskalne, rozwijające się na wychodniach piaskowców oraz murawy kserotermiczne związane z podłożem zasobnym w węglan wapnia. Gęsta sieć rzeczna wraz z systemem zbiorników zaporowych tworzą wyjątkowo korzystne warunki dla rozwoju roślinności wodnej i szuwarowej - pospolitej na terenach niżowych, natomiast rzadko występującej na obszarach górskich. Nieodłącznym elementem krajobrazu rolniczego Beskidu są zbiorowiska łąkowe. Typowym zbiorowiskiem polan regłowych jest łąka mieczykowo-mietlicowa z udziałem wielu roślin chronionych, w tym charakterystycznego dla tej łąki mieczyka dachówkowatego, która w niższych położeniach zastępowana jest przez łąkę rajgrasową. Wilgotniejsze siedliska zajmują łąki ostrożeńiowe i zbiorowisko z sitowiem leśnym. Użytkowanie pasterskie sprzyja wykształcaniu się pastwisk życiowych bądź wilgotnych pastwisk z sitem rozpierzchłym. Na zabagnionych fragmentach łąk oraz w pobliżu źródeł rozwijają się młaki: kozłkowo-turzycowa, turzycowo-mietlicowa, zbiorowisko z turzycą prosowatą oraz z turzycą dzióbkowatą. Młakom często towarzyszą: zbiorowiska ziołoroślowe ze świerzbkiem orzęsionym i kniecią górką, wiązówkowo-bodziszkowe, sitowo-miętowe oraz łopuszyny (tworzone przez lepiężniki). Zbiorowiska te rozwijają się także w dolinach potoków i rzek.

Na terenie Parku Krajobrazowego Beskidu Małego odnotowano występowanie: 40 gatunków ssaków, 111 gatunków ptaków lęgowych, 15 gatunków płazów, 5 gadów oraz ponad 40 gatunków ryb. Spośród gatunków rzadkich spotyka się tu: wilka, rysia i sporadycznie niedźwiedzia, a także gronostaja, wydrę i rzadkie gatunki nietoperzy - nocka orzęsionego, borowiaczka, mroczka pozłocistego.

Rysunek 6 Obszar Parku Krajobrazowego Beskidu Małego

Źródło: Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego, www.zpk.com.pl

Oprócz istniejących już rezerwatów, służących ochronie częściowej najcenniejszych ekosystemów leśnych, wyznaczono dodatkowe obszary ochrony cennych zbiorowisk nieleśnych oraz obiektów przyrody nieożywionej, kwalifikujące się do ochrony prawnej, tj.:

Tabela 14 Proponowane małoobszarowe formy ochrony przyrody na terenie gminy Gilowice

L.P.	Nazwa obiektu	Forma ochrony	Cel ochrony	Lokalizacja	Uwagi
1	„Grąd w Gilowicach”	Rezerwat przyrody	Grąd subkontynentalny (Tilio-Carpinetum) z najliczniejszym w Polsce stanowiskiem tojadu lisiego (<i>Aconitum lycoctonum</i>) i udziałem licznych gatunków górskich	Lewobrzeżna skarpa Łękawki na wysokości kościoła w Gilowicach	Objęcie ochroną rezerwatową zapewni zabezpieczenie jednego z czterech znanych z kraju stanowisk tojadu lisiego
2	„Konuszka”	Rezerwat przyrody	Grąd subkontynentalny (Tilio-Carpinetum) z udziałem licznych gatunków górskich w tym bardzo rzadkiego żebrowca górskiego (<i>Pleurospermum austriacum</i>), Zespół roślinności naskalnej: <i>Asplenio viridis</i> - <i>Cystopteridum</i>	Porosnięte lasem zbocza Konuszki wraz z łągiem nad Łękawką	
3	„Łyska”	Użytek ekologiczny	Stanowiska fauny bezkręgowej	Południowe zbocza Łyski, poniżej lasu	

Źródło: dane z UG Gilowice, 2012

5.4.5 Zieleń urządzona

Zieleń urządzona, w tym: parki, zieleńce, skwery, zieleń przyzagrodowa w zabudowie mieszkaniowej, izolacyjno – osłonowa wzdłuż ciągów komunikacyjnych i wokół zabudowy usługowo – przemysłowej, w tym – obiektów użyteczności publicznej oraz zabytkowe zespoły zieleni przydworskiej, przypałacowej i przykościelnej – to jeden z istotnych elementów Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych (ESOCh).

Zieleń urządzona, w tym parki, zieleńce, skwery, zieleń przyzagrodowa towarzysząca zabudowie mieszkaniowej, usługowej, przemysłowej, zieleń towarzysząca trasom komunikacyjnym i ciągom przyulicznym jako zieleń izolacyjna, oraz zabytkowe założenia zieleni parkowej, cmentarnej i przykościelnej, pozostające w strefach ochrony konserwatorskiej Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków stanowią ważny składnik Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych (ESOCH) Gminy.

Spośród zabytkowych założeń zieleni do najcenniejszych należą:

- Zespół dworsko-parkowy w Rychwałdzie z pozostałościami cennego starodrzewia (pow. ok. 5ha);
- Zabytkowy drewniany kościół p. w. Św. Andrzeja w Gilowicach;
- Zespół zabudowy parafialnej(kościół, plebania, kaplica, cmentarz, pozostałości starodrzewia) w Rychwałdzie.

5.4.6 Gospodarka łowiecka, rybactwo, wędkarstwo

Aktualnie obowiązująca wersja ustawy stanowiąca Prawo łowieckie pochodzi z 13 października 1995 roku (tekst jednolity z 2009 r. Nr 92, poz.753). Łowiectwo, jako element ochrony środowiska przyrodniczego, w rozumieniu ustawy oznacza ochronę zwierząt łownych (zwierzyny). Jej podstawowym założeniem jest państwowa własność zwierzyny w stanie wolnym oraz gospodarowanie ich zasobami w zgodzie z zasadami ekologii oraz zasadami racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej i rybackiej. Określa cele i szczegółowe zasady ochrony, hodowli i pozyskania zwierzyny, jak również organy administracji rządowej upoważnione do jej zarządzania. Zasady te dotyczą w szczególności gospodarowania na podstawie rocznych i wieloletnich planów hodowlanych, wprowadzenia zakazów i nakazów dotyczących ochrony zwierzyny, sposobów i kierunków zagospodarowania środowiska naturalnego oraz sposobu i zasad obrotu zwierzyną.

Na terenie Gminy Gilowice i najbliższej okolicy działają 3 koła łowieckie, które gospodarują na obszarach leśnych i polnych o łącznej powierzchni 2815 ha, gdzie lasy zajmują około 639 ha. Tereny łowieckie w Gminie i okolicy wchodzi w obręb dwóch obwodów łowieckich leśnych (udział lasów powyżej 40% powierzchni ogólnej) nr: 205 i 206 oraz obwodu polnego nr 208.

Tabela 15 Struktura powierzchniowa obwodów łowieckich na terenie gminy Gilowice

L.P.	Nr obw.	Koło łowieckie	Powierzchnia obwodu w granicach administracyjnych Gminy [ha]			
			Ogółem [ha]	Lasy [ha]	Powierzchnia wyłączona [ha]	Grunty inne [ha]
1	205 leśny	„Knieja” Żywiec	340	267	63	10
2	206 leśny	„Żbik” Żywiec	435	152	231	52
3	208 polny	„Borsuk” Gilowice	2040	220	1369	451
		Ogółem	2815	639	1663	513

Źródło: Rejestr powierzchniowy obwodów łowieckich województwa śląskiego, Śląski Urząd Wojewódzki. Katowice 2001

Gospodarka łowiecka prowadzona jest w obwodach łowieckich przez dzierżawców lub zarządców w oparciu o:

- Roczny plan zawierający zadania z zakresu poprawy warunków bytowania zwierząt łownych, dokarmiania, budowy urządzeń, zasilania populacji i pozyskiwania zwierząt łownych, ochrony przyrody
- Liczebność i jakość zwierząt łownych, strukturę płciową i wiekową populacji, przyrost naturalny, szkody w lasach oraz uprawach i płodach rolnych wyrządzone przez zwierzęta łowne.
- Wieloletnie łowieckie plany ustalone przez dyrektorów regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych w porozumieniu z wojewodami i z PZŁ na okres 10 lat oraz charakterystykę rejonu hodowlanego.

5.4.7 Ochrona lasów

Ogólna powierzchnia lasów na terenie Gminy Gilowice wynosi ok. 645 ha, z czego w administracji Lasów Państwowych: Nadleśnictwo Jeleśnia, obręb: Żywiec pozostaje ok. 195 ha, natomiast 450 ha stanowią lasy niepaństwowe (niemal wyłącznie prywatne – ok. 95%). Znaczna przewaga lasów prywatnych – 9 w strukturze własności całości lasów w Gminie – ok. 85%, jest rzadkością w skali Powiatu Żywieckiego.

Wskaźnik lesistości (ok. 22,8%) należy do najniższych w Powiecie Żywieckim (wraz z Gminą Łodygowice).

Praktycznie cała powierzchnia leśna skupiona jest w obrębie partii podszczytowych pasm górskich Beskidu Makowskiego, okalających od południa teren Gminy: Łyski, Barutki i Ostrego Gronia – w postaci niedużych, zwartych kompleksów leśnych, o zróżnicowanej strukturze własności, schodzących nieregularnymi enklawami („sięgaczami”) w pasmo pogórza, oraz w niewielkiej części w masywie Paprotni w Beskidzie Małym w północno-wschodniej części Gminy.

Cała centralna i zachodnia część Gminy, położona w obniżeniu doliny łękawki pomiędzy ww. pasmami górskimi, jest praktycznie bezleśna – z dominującą funkcją rolniczego użytkowania gruntów oraz zwartymi pasmami zabudowy mieszkaniowej.

Rysunek 7 Mapa obszaru Nadleśnictwa Jeleśnia

Źródło: Nadleśnictwo Jeleśnia, 2012

Nadleśnictwo Jeleśnia sprawuje nadzór nad 10 795 ha lasów prywatnych położonych w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa, z obszaru powiatu żywieckiego. Nadzór ten został powierzony Nadleśnictwu w wyniku zawartego 22.01.2001r. Porozumienia Nr 5 BOZN/01 ze Starostwem Żywieckim.

Lasy nie stanowiące własności Skarbu Państwa, zostały podzielone na 5 obwodów nadzorczych:

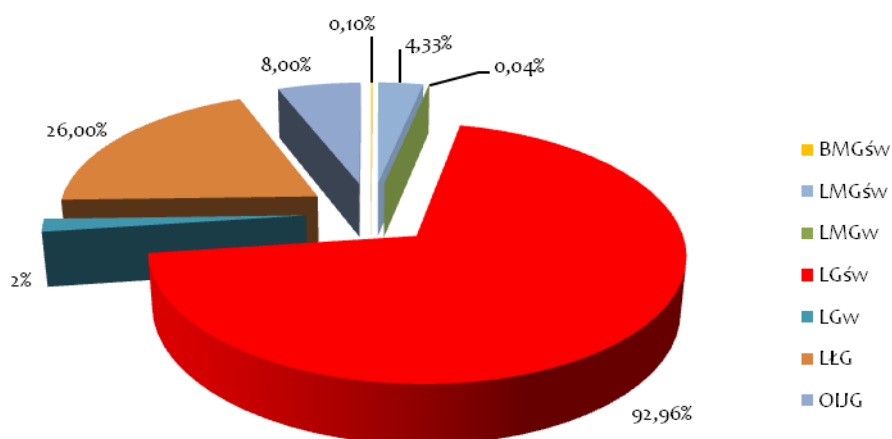
- Jeleśnia – wsie Jeleśnia, Krzyżowa, Pewel M., Pewel Ślemieńska, Pewel Wlk., Mutne, Rychwałdek Górka – łącznie 1835 ha;
- Sopotnia – wsie Bierna, Korbielów, Krzyżówki, Łodygowice, Sopotnia Mała, Sopotnia Wlk., Zarzecze – łącznie 2433 ha;
- Żywiec – wsie Czernichów, Międzybrodzie Bialskie, Międzybrodzie Żywieckie, Przyłęków, Świnna, Tresna, Trzebinia, Żywiec – łącznie 2752 ha;
- Przyborów – wsie Koszarawa, Przyborów – łącznie 1968 ha;
- Ślemień – wsie Gilowice, Kocierz, Kocień, Las, Łękawica, Łysina, Oczków, Okrajnik, Rychwałd i Ślemień – łącznie 1807 ha;

Wszystkie występujące w lasach Nadleśnictwa siedliska, są siedliskami góorskimi. Dominującym typem siedliskowym w nadleśnictwie jest LGśw (65,2%). Siedliska lasowe zajmują 92,73% (10489,50 ha), natomiast borowe 7,27% (823,81 ha) powierzchni leśnej nadleśnictwa.

Przyjmując za kryterium stopień uwilgotnienia, poszczególne warianty siedlisk zajmują:

- świeże - 92,5 % powierzchni (10460,41 ha),
- wilgotne - 7,2 % powierzchni (816,18 ha),
- łęgowe i bagienne - 0,3 % powierzchni (36,52 ha).

Poniżej zaprezentowano w formie diagramu udział poszczególnych typów siedliskowych lasu w Nadleśnictwie Jeleśnia obręb Żywiec.

Rysunek 8 Zestawienie siedliskowych typów lasu w Nadleśnictwie Jeleśnia obręb Żywiec.

Źródło: Plan Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Jeleśnia, Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej, Oddział w Krakowie

Racjonalne gospodarowanie zasobami leśnymi

Ogólne zasady prowadzenia gospodarki leśnej określa „Polityka leśna państwa” przyjęta przez Radę Ministrów z 22.IV. 1997 roku. Zakłada ona prowadzenie zrównoważonej wielofunkcyjnej gospodarki leśnej tzn. działalności zmierzającej do ukształtowania struktury lasów i ich wykorzystania w sposób i tempie

zapewniającym trwałe zachowanie ich bogactwa biologicznego, wysokiej produktywności oraz potencjału retencyjnego, żywotności i zdolności do wypełnienia teraz i w przyszłości wszystkich ważnych i ochronnych, ekologicznych, gospodarczych, produkcyjnych i społecznych funkcji na poziomie lokalnym, narodowym i globalnym, bez szkody dla innych ekosystemów.

W Obrębie Żywiec wykonano 86,3% etatu powierzchniowego i 94,2% masowego etatu użytków rębnych. Czyszczeń późnych z masą nie planowano. Trzebieże wczesne wykonano w 98% planu powierzchniowego i 30% planu masowego. Nie wykonanie powierzchniowe wynikało z braku konieczności wykonywania zabiegu na tych powierzchniach. Ogółem realizacja wszystkich trzebieży wynosi 94,5% planu powierzchniowo i 59,3% planu masowego(bez przygodnych) i 80,5 % (z przygodnymi). Niższy wskaźnik realizacji planu powierzchniowego trzebieży jest wynikiem niewykonania wszystkich pozycji z kategorii trzebieży późnych z powodu konieczności uprzątnięcia użytków przygodnych na obrębie Jeleśnia. Łącznie w Obrębie Żywiec wykonano masowo 82,3% planu wszystkich cięć.

5.5 Ochrona zasobów geologicznych

W granicach Gminy nie występują inne udokumentowane surowce mineralne. Występują nieudokumentowane złoża piaskowców średniej jakości nadające się na podkłady do dróg, do produkcji tłuczni i kłirca.

5.5.1 Osuwiska

Ze względu na ukształtowanie powierzchni Gminy oraz budowę podłoża z fliszu karpackiego istnieją zagrożenia powstawania osuwisk skalnych oraz ziemnych. Według opracowanej w 2003 roku przez Państwowy Instytut Geologiczny Oddział Karpacki w Krakowie Mapy zagrożeń osuwiskami i wezbraniami powodziowymi na terenie Gminy Gilowice wynika, że w wielu miejscach na terenie Gminy występują obszary objęte spełzywaniem szczególnie zagrożone powstaniem osuwisk. Szczególnie w południowej części Gminy występują koluria jeziorów osuwiskowych odmładzanych w holocenie bądź czynnych współcześnie. Obszary te obejmują również nisze osuwiskowe niestabilne. W związku z tym Gmina Gilowice została włączona do projektu Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej. Jest to projekt realizowany przez Państwowy Instytut Geologiczny Oddział Karpacki w Krakowie. Jego podstawowym celem jest rozpoznanie, udokumentowanie i zaznaczenie na mapie w skali 1 : 10 000 wszystkich osuwisk oraz terenów potencjalnie zagrożonych ruchami masowymi w Polsce oraz założenie systemu monitoringu wgłębnego i powierzchniowego na 100 wybranych osuwiskach.

Wyniki Projektu pomogą w zarządzaniu ryzykiem osuwiskowym, czyli w ograniczeniu w znacznym stopniu szkód i zniszczeń wywołanych rozwojem osuwisk poprzez zaniechanie budownictwa drogowego i mieszkaniowego w obrębie aktywnych i okresowo aktywnych osuwisk.

Realizacja Etapów I i II Projektu SOPO jest przewidziana do końca 2015 r. Od 2016 planuje się kontynuację tego Projektu i realizację Etapu III”.

Aktualnie jest w trakcie II etap Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej, SOPO, który zaplanowany został na lata 2008-2014. Celem II etapu jest:

- wykonanie map osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi w skali 1 : 10 000 wraz z wypełnieniem kart rejestracyjnych dla 75 % powierzchni obszaru Karpat;
- założenie systemu monitoringu powierzchniowego i wgłębnego na wybranych 60 osuwiskach karpackich;
- prowadzenie, uzupełnianie i aktualizacja bazy danych o zagrożeniach osuwiskowych SOPO;
- opracowanie w ramach tzw. „ścieżki interwencyjnej” kart dokumentacyjnych osuwisk, które uaktywniły się po bardzo intensywnych opadach deszczu i powodziach na przełomie maja i czerwca 2010 r.

W 2011 roku została wykonana mapa osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi dla 7 gmin powiatu żywieckiego, w tym gminy Gilowice.

Jakość terenów położonych na obszarze gminy w części zależy od warunków naturalnych i ukształtowania terenu, ogromny jednak wpływ na stan powierzchni ziemi ma człowiek i jego racjonalne bądź lekkomyślne i nierozważne postępowanie wynikające w dużej mierze z nieznaności obowiązujących przepisów. Dlatego tak ważnym jest, aby korzystanie z warunków naturalnych takich jak w tym przypadku surowce mineralne odbywało się w zgodzie z przepisami i racjonalnym myśleniem, które nakazuje zostawić teren w takim stanie porównywalnym do tego przed eksploatacją. Zadanie to należy do firm, które prowadzą wydobywanie złóż.

Natomiast organy samorządowe mają możliwość ochrony nieużytkowanych zasobów poprzez stosowne zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego.

5.6 Ochrona powierzchni ziemi i gleb

5.6.1 Użytkowanie terenu gminy Gilowice

Na powierzchni 2795 ha w gminie użytki rolne zajmują 1283,15 ha, co stanowi 45,9% powierzchni gminy, dużą powierzchnię o wysokich walorach przyrodniczych stanowią lasy i grunty leśne –około 645 ha to ok. 23% powierzchni.

Szczegółowe zestawienie struktury użytkowania terenów przedstawiono w tabeli.

Tabela 16 Struktura użytkowania gruntów w gminie

L.p.	Wyszczególnienie	Powierzchnia w ha	Udział procentowy
1	Powierzchnia całkowita gminy Gilowice	2795	100,00
2	Użytki rolne w tym:	1283,15	39,57
2.1	Grunty orne	976,95	17,98
2.2	Łąki	550,53	14,93
2.3	Pastwiska	74,58	5,10
2.4	Sady	3	1,57
3	Lasy i grunty leśne	220,07	50,26
4	Pozostałe	591	10,18

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Spisu Rolnego, 2010

dane zamieszczone w tabeli powyżej pochodzą z wyników Spisu Rolnego 2010, nie mniej jednak w niektórych pozycjach znacząco różnią się od danych statystycznych z poprzednich lat zamieszczonych na www.stat.gov.pl

Gleby występujące na terenie Gminy Gilowice należą przede wszystkim do szkieletowych grubokamienistych inicjalnych brunatnych typu zwietrzelinowego, a miejscami do bielcowych gliniastych i ilastych. Skała macierzysta powoduje, iż 80% gleb występujących na terenie Gminy ma właściwe uwilgotnienie. Gleby te powstały z glin średnich, ciężkich i pylastych. Tylko gleby wytworzone z glin zalegających płytko na podłożu skalnym mają okresowy niedobór wilgoci.

Według klasyfikacji bonitacyjnej gleb wśród gruntów na analizowanym obszarze występują gleby klas IVa i IVb, stanowiące około 75% wszystkich gleb użytkowanych rolniczo.

Przeprowadzony w 2010 roku Spis Rolny wskazuje na zmiany w strukturze gospodarstw rolnych. Według najnowszych danych na terenie gminy Gilowice funkcjonuje 712 gospodarstw rolnych z czego 324 (czyli około 50%) to działki rolne o powierzchni nieprzekraczającej 1 ha. 373 gospodarstwa funkcjonujące na

teren gminy Gilowice mają powierzchnię 1-5 ha, gospodarstw powyżej 5 ha jest 13, natomiast o powierzchni przekraczającej 10 ha są tylko 3 gospodarstwa. Pod zasiewami znajduje się około 147,89 ha.

Produkcja zwierzęca prowadzona jest według struktury:

- bydło w 76 gospodarstwach – 213 sztuk
- trzoda chlewna w 18 gospodarstwach – 28 sztuk,
- konie w 9 gospodarstwach – 22 sztuki,
- drób w 279 gospodarstwach - 4290 sztuk.

Badania gleb w kierunku metali ciężkich na terenach użytkowanych rolniczo prowadzone były w latach 2009-2010, działania te realizowane były przez Powiat Żywiecki, finansowane z FOGR.

5.6.2 Działania doradcze dla rolników

Aktualnie prowadzone są dla rolników z terenu gminy Gilowice przez Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Żywcu akcje doradcze i szkoleniowe. W 2012 roku w ramach pomocy rolnikom działania planowane ODR to:

- szkolenie dotyczące uprawy zbóż przy ograniczonych nakładach na środki produkcji,
- szkolenie pt.: „Prawidłowe użytkowanie łąk i pastwisk”,
- Szkolenie wyjazdowe w Mikołowie dla rolników Powiatu Żywieckiego
- w okresie sporządzania wniosków o dopłaty bezpośrednie udzielane będą porady i konsultacje,
- szkolenia i konsultacje w punkcie konsultacyjnym i podczas wizyt u rolników,
- demonstracje i lustracje w formie przeglądu pól z udziałem rolników czy producentów, wyceny plonów, oceny zdrowotności plantacji, rozpoznawanie chorób, szkodników i chwastów.

Oceniając środowisko przyrodnicze gminy Gilowice można stwierdzić, że w ciągu ostatnich czterech lat pod względem, starań o jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej poprawił się, nie mniej jednak powinno się w dalszym ciągu podejmować środki przeciwdziałające chemicznym skażeniom gleb. W tym celu należy prowadzić ścisłą kontrolę stosowania środków ochrony roślin i nawożenia gruntów rolnych. Istotnym jest także przeprowadzenie cyklicznych badań gleb na zawartość metali ciężkich i kontrola odczynu pH.

Należy doprowadzić do odbudowy biologicznej terenu za pomocą zabiegów fitomelioracyjnych, przywracać rangę zabiegom agrotechnicznym, rozwijać biologiczne metody ochrony roślin, stosować metody integrowane, tj. łączące zabiegi agrotechniczne, biologiczne i chemiczne.

Właściwa polityka rolna powinna również uwzględniać działania zapobiegawcze polegające na odpowiednim zagospodarowaniu stoków wzniesień, stosowaniu odpowiednich płodozmianów, stosowanie zadrzewień i zakrzaceń, a także stałe utrzymywanie gleby pod pokrywą roślinną, co zapobiega nadmiernym zjawiskom erozyjnym.

Ponadto nadal powinien być kontynuowany rozwój działalności agroturystycznej, na którą wciąż wzrasta zapotrzebowanie wśród konsumentów. Małe gospodarstwa rodzinne, bo głównie w takich prowadzona jest produkcja rolnicza metodą ekologiczną, są miejscem kultuwowania rodzimych tradycji, edukacji ekologicznej młodzieży i miejscem wypoczynku turystów.

Rolnictwo wymaga stałego wspierania ze strony gminy, podaż produktów rolnych stale się zmienia i wymusza na rolnikach stałą dbałość, o jakość produktów rolnych. W modzie są ekologiczne warzywa i owoce.

Stan gleb wywiera bezpośredni wpływ na inne elementy środowiska jak stan wód, przydatność rolniczą, różnorodność florystyczną i architekturę krajobrazu, a także na zdrowotność jej mieszkańców, dlatego też, ochrona gruntów jest bardzo istotnym elementem ochrony środowiska.

W ramach pielęgnacji walorów glebowych należy:

- Kształtować właściwy odczyn gleb. Istnieje potrzeba monitoringu stanu gleb pod względem kwasowości okresowo, co 3-5 lat.
- Chronić powierzchnię ziemi przed czynnikami erozyjnymi i powstawaniem osuwisk,
- Zwiększyć udział upraw alternatywnych, która podczas spalania wnosi znacznie mniej zanieczyszczeń gazowych i pyłowych do atmosfery, w związku, z czym ograniczania zanieczyszczenia środowiska.
- Promować restrukturyzację rolnictwa z uwzględnieniem kierunku ekologizacji.

5.7 Ochrona przed hałasem

5.7.1 Hałas przemysłowy

Na terenie gminy Gilowice występują niewielkie firmy i przedsiębiorstwa o charakterze przemysłowym, rolniczym, podmioty gospodarcze oferujące usługi, jednostki handlu detalicznego oraz osoby fizyczne. Działalność tych podmiotów gospodarczych kształtuje klimat akustyczny terenów bezpośrednio z nimi sąsiadujących.

Do przedsiębiorstw mogących wpływać na klimat akustycznych na obszarze gminy należą:

- Przedsiębiorstwo Produkcyjne s.c. „Tuńczyk”- przetwórnia ryb morskich,
- „Eko-Piek”- piekarnia Gilowice.
- „Siwek” Zakład Przetwórstwa Mięsnego
- Zakład Przetwórstwa Mięsnego Marek Łoboda- Gilowice
- „Metal-Styl” –Spółka jawna firma Usługowa w Gilowicach

Na źródła hałasu przemysłowego składają się dźwięki powstające wewnątrz i na zewnątrz budynków produkcyjnych. Źródła hałasu pochodzą przede wszystkim od maszyn i urządzeń produkcyjnych emitujących hałas przez ściany, stropy, okna i drzwi. Natomiast źródłem hałasu na zewnątrz budynków są zainstalowane tam maszyny i urządzenia.

Ponadto do potencjalnych źródeł hałasu będą należeć także prowadzone prace dorywcze jak cięcia, kucia oraz odbywający się transport kołowy na drogach wewnętrznych zakładu.

Większość uciążliwości powodowanych emisją hałasu wynika z niewłaściwej lokalizacji przedsiębiorstw, z których działalnością nierozłącznie jest związana emisja hałasu. W Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego gminy Gilowice wyszczególniono tereny gdzie dopuszczalne są „drobne nieuciążliwe funkcje” Na tych terenach możliwe jest lokowanie działalności drobnego przemysłu i spokojnej produkcji, na pozostałych terenach tego typu działalność jest niedopuszczalna.

W związku z tym bardzo ważnym zaleceniem dla władz gminy jest lokowanie działalności mogących stwarzać uciążliwości w miejscach zapisanych o przeznaczeniu na działalność produkcyjną i przemysłową.

5.7.2 Hałas drogowy

Pod pojęciem hałasu drogowego rozumie się hałas pochodzący od środków transportu poruszających się po wszelkiego rodzaju drogach niebędących drogami kolejowymi w tym po torach tramwajowych. Jest to hałas typu liniowego.

Przez teren gminy Gilowice przebiegają:

- drogi wojewódzkie – 4,2 km
- drogi powiatowe – 10,3 km
- drogi gminne – 390 km w tym utwardzonych 24 km

Układ drogowy gminy w skali powiatowej połączony jest z aglomeracją żywiecką i suską. Układ drogowy na terenie gminy jest dobrze połączony z terenami sąsiednimi. Natężenie hałasu głównie związane jest z drogą wojewódzką i drogami powiatowymi.

Drogi lokalne są dosyć wąskie i w okresach prac polowych narażone na zablokowanie przez przejeżdżające maszyny rolnicze oraz samochody ciężarowe. Dlatego istotnym elementem poprawy warunków ruchu lokalnego jest polepszenie parametrów technicznych poprzez poszerzenie jezdni, zniwelowanie zbyt dużych łuków jezdni, zapewnienie poboczy i chodników oraz parkingów w miejscach zainteresowania.

Znaczną część dróg cechują niskie parametry techniczne i zły stan nawierzchni.

Na terenie gminy dominują drogi bitumiczne (beton asfaltowy) o szerokości 5 m i więcej. W obecnej chwili należy się skupić na bieżących remontach dróg i poprawie ich funkcjonalności.

Podstawową komunikację transportową ludności zapewnia przedsiębiorstwo PKS oraz komunikacja samochodowa indywidualna.

5.7.3 Hałas niezorganizowany

Do źródeł hałasu niezorganizowanego zaliczyć można hałas związany z turystyką i rekreacją oraz wypoczynkiem i rozrywkami.

Teren gminy niewątpliwie należy do atrakcyjnych turystycznie i w związku z tym w sezonie letnim przyjeżdża tu spora liczba letników i wczasowiczów. W związku z tym bez znaczenia jest hałas, jaki w tym czasie emitowany jest przez większą ilość samochodów pojawiających się na wojewódzkiej, powiatowych, gminnych drogach. Wypoczywający przyjezdni turyści na szlakach i trasach rowerowych powodują gwar, który na terenach górskich roznosi się na duże odległości.³

Na obszarze gminy funkcjonują:

- Franciszkański Dom Edukacyjno – Formacyjny w Rychwałdzie,
- Ośrodek Rehabilitacyjno – Wypoczynkowy „Beskidek” w Gilowicach
- Domki letniskowe i gospodarstwa agroturystyczne oferujące noclegi zarówno w Gilowicach i w Rychwałdzie.

W miarę rozwoju usług turystycznych corocznie rozwijana jest baza gastronomiczna, a wraz z nimi małych punktów gastronomicznych czy sieć nocnych sklepów.

Miejsca wypoczynkowe w okresie wakacyjnym tętnią życiem, co stwarza niejednokrotnie uciążliwości zwłaszcza dla starszych mieszkańców gminy.

W celu poprawy klimatu akustycznego na terenie gminy Gilowice oraz ochrony środowiska przed negatywnym działaniem hałasu należy:

1. Podejmować działania, które spowodują zmniejszenie uciążliwości powodowanej przez hałas drogowy.
2. Poprzez zadania inwestycyjne polegające na modernizacjach dróg i tworzeniu osłon naturalnych, ograniczać rozprzestrzenianie się hałasu komunikacyjnego.
3. Ustalić, że w planach zagospodarowania przestrzennego zostaną wydzielone tereny pod realizację zorganizowanej działalności inwestycyjnej, zakładów mogących być potencjalnymi źródłami hałasu do środowiska.
4. W planach zagospodarowania przestrzennego uwzględniać kształtowanie klimatu akustycznego.
5. Nie dopuszczać do realizacji inwestycji, które mogą być źródłem dużej emisji hałasu do środowiska ze względu na rodzaj prowadzonej działalności lub technologie produkcji.

³ Aktualizacja POŚ dla Powiatu Żywieckiego, 2010

5.8 Ochrona przed polami elektromagnetycznymi wraz ich monitoringiem

Głównymi instalacjami emitującymi pola elektromagnetyczne są:

- linie przesyłowe wysokiego, średniego i niskiego napięcia oraz stacje transformatorowe,
- instalacje radiokomunikacyjne, takie jak:
 - stacje bazowe telefonii komórkowej,
 - stacje radiowe i telewizyjne.

Na terenie gminy Gilowice źródłem niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego jest powstała w 2010 roku stacja bazowa telefonii komórkowej zlokalizowana we wschodniej części Gminy, niedalego granicy z Gminą Ślemień

Skuteczna ochrona środowiska przed szkodliwym działaniem pól elektromagnetycznych, polega na:

- inwentaryzacji źródeł emisji,
- wdrażaniu najlepszych technik ograniczających promieniowanie elektromagnetyczne,
- wyznaczaniu obszarów ograniczonego użytkowania od istniejących i projektowanych emitatorów,
- lokalizacji nowych obiektów tak by były jak najmniej konfliktowe z otaczającą przestrzenią,
- zwracanie szczególnej uwagi na lokalizację zabudowań mieszkalnych, żłobków.

Zadania w zakresie oceny poziomów promieniowania elektromagnetycznego i ich zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska.

Zadania Wójta gminy Gilowice polegają na właściwej lokalizacji obiektów, które emitują promieniowanie niejonizujące oraz uwzględnianiu ich lokalizacji w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

5.9 Edukacja ekologiczna

W zakresie edukacji ekologicznej najważniejszym celem, który należy osiągnąć jest wykształcenie świadomości ekologicznej i przekonanie ludzi o konieczności myślenia i działania według zasad ekorozwoju. Jest to cel dalekosiężny, wykraczający poza horyzont 2019 roku, do którego można się zbliżyć poprzez stopniowe podnoszenie świadomości ekologicznej. Ustawa Prawo Ochrony Środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. Dz. U. 2001 Nr 62 poz. 627 z późn. zm. (tekst jednolity Dz. U. nr 25, po. 150) narzuca obowiązek uwzględniania problematyki ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju w programach nauczania wszystkich typów szkół, a także kursów prowadzących do uzyskania kwalifikacji zawodowych.

W środkach masowego przekazu w publikacjach i audycjach również istnieje obowiązek popularyzacji ochrony środowiska i kształtowania pozytywnego stosunku do przyrody. Organy administracji, instytucje koordynujące oraz kierujące działalnością naukową i naukowo-badawczą, a także szkoły wyższe, placówki naukowe i naukowobadawcze, obejmujące swym zakresem działania dziedziny nauki lub dyscypliny naukowe wiążące się z ochroną środowiska, są obowiązane uwzględniać w ustalanych programach oraz w swej działalności badania dotyczące zagadnień ochrony środowiska i badania te rozwijać.

W ramach edukacji ekologicznej dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców dwa razy w roku, na wiosnę i na jesień organizowane są za pośrednictwem szkół „Dni Ziemi” i akcje „Sprzątanie świata”. W ramach tych obchodów organizowane jest zbieranie śmieci z rowów przydrożnych a także porządkowanie terenu wokół szkół. Corocznie przygotowywane są konkursy dla dzieci i młodzieży a także konkurs dla dorosłych na największą ilość zebranych odpadów selektywnych wśród posesji w gminie. Konkurs jest połączony z cennymi nagrodami ufundowanymi przez Grupę Żywiec S.A.

Jednym z istotnych elementów "programu ochrony środowiska" jest stworzenie w społeczności lokalnej odpowiedniego poziomu świadomości ekologicznej.

Działania własne gminy winny być skierowane również do mieszkańców poprzez:

- promocję proekologicznych postaw wobec środowiska w formie dystrybucji broszur, ulotek promujących szeroki aspekt ochrony środowiska, tj. ograniczenie zużycia wody, segregację odpadów, zmianę przyzwyczajeń konsumenckich, alternatywne źródła energii, itp.,
- udział w cyklicznych akcjach ekologicznych o zasięgu ponadlokalnym: „Dzień Ziemi”, „Sprzątanie Świata”, „Światowy Dzień Ochrony Środowiska”.

Istotnym elementem edukacji ekologicznej jest promocja gminy poprzez udział w różnych konkursach, projektach.

Celem takiej działalności, która jest prowadzona w szkołach i przedszkolach jest nie tylko przygotowanie dzieci i młodzieży do życia w społeczeństwie globalnej informacji, rozwój edukacji informatycznej dzieci i młodzieży i działania na rzecz wyrównania szans dzieci i młodzieży z małych i oddalonych od centrów kulturowych miejscowości, ale również promowanie gminy na szerszym forum oraz inicjowanie działań mających na celu ochronę środowiska naturalnego, edukacja ekologiczna mieszkańców gminy oraz inicjowanie działań mających na celu ochronę środowiska naturalnego oraz prowadzenie akcji informatycznych na temat Unii Europejskiej.

Gmina Gilowice powinna nadal współpracować z placówkami oświatowymi, organizacjami społecznymi i instytucjami, przy organizowaniu prelekcji, wystaw, spotkań, wycieczek o tematyce ekologicznej i przyrodniczej, organizować akcje oraz pomagać przy realizacji programów szkolnych promujących idee zbierania surowców wtórnych w celu ich właściwego zagospodarowania, a także opracowywać i wydawać materiały informacyjne na temat miejsc i rejonów w gminie o najlepiej zachowanych walorach przyrodniczych i krajobrazowych w celu ich popularyzacji wśród miłośników przyrody.

Czynnikami, które decydują o sukcesie realizowanej akcji edukacji ekologicznej są rzetelna informacja oraz umiejętność komunikowania się ze społeczeństwem.

W zakresie wszystkich aspektów ochrony środowiska potrzebne są działania edukacyjne zarówno dla dzieci, młodzieży jak i dla dorosłej części społeczeństwa. Z tego powodu zadania w zakresie edukacji ekologicznej zamieszczone zostały w niniejszym dokumencie, w każdej działce gospodarki środowiskowej.

6 Priorytety ekologiczne, cele i kierunki ochrony środowiska

OCHRONA POWIETRZA						
Cel	Cele długoterminowe do roku 2018	Cel	Cele krótkoterminowe do roku 2014	Zadanie	Przedsięwzięcie	Jednostka odpowiedzialna
OA.1	Kontynuacja działań związanych z poprawą jakości powietrza oraz ograniczanie zużycia energii i wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł	OA.1.1	Spełnienie standardów, jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji z procesów spalania paliw, ograniczenie niskiej emisji, zmniejszenie zapotrzebowania na energię:	OA.1.1.1	Wykonanie „Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe”	Gmina Gilowice
				OA.1.1.2	Opracowanie programu likwidacji niskiej emisji	Gmina Gilowice
				OA.1.1.3	Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej	Gmina Gilowice
				OA.1.1.4	Systematyczne prowadzenie kontroli podmiotów dotyczącej przestrzegania zasad ochrony środowiska	WIOŚ w Katowicach, WSSE w Katowicach
				OA.1.1.5	Budowa sieci gazowych na terenach wiejskich i cennych pod względem przyrodniczym i turystycznym	Administrator sieci gazowniczej na terenie Gminy
		OA.1.2	Poprawa jakości powietrza poprzez poprawienie warunków na drogach Gminy	OA.1.2.1	Modernizacja układu drogowego w gminie	Zarząd Dróg Powiatowych / Gmina Gilowice
		OA.1.3	Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie ochrony powietrza	OA.1.3.1	Promocja i wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii oraz technologii zwiększających efektywne wykorzystanie energii i zmniejszających materiałochłonność gospodarki	Gmina Gilowice, organizacje ekologiczne, mieszkańcy
				OA.1.3.2	Wspieranie działań edukacji szkolnej np.: prowadzenie działań z zakresu edukacji ekologicznej w zakresie ochrony powietrza dla młodzieży na terenach cennych przyrodniczo	Gmina Gilowice
GOSODARKA WODNO - ŚCIEKOWA						
Cel	Cele długoterminowe do roku 2018	Cel	Cele krótkoterminowe do roku 2014	Zadanie	Przedsięwzięcie	Jednostka odpowiedzialna
WŚ.1	Przywrócenie wysokiej jakości wód powierzchniowych oraz ochrona jakości wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania	WŚ.1.1	Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej i deszczowej	WŚ1.1.1	Budowa oczyszczalni przydomowych (w szczególności na terenach zabudowy rozproszonej, gdzie nie planuje się budowy oczyszczalni w okresie perspektywicznym)	Mieszkańcy. Gmina Gilowice

				WŚ1.1.2	„Oczyszczanie ścieków na Żywiecczyźnie” Wpłaty gminy na rzecz Związku Międzygminnego ds. Ekologii w Żywcu	Związek Międzygminny ds. Ekologii w Żywcu, Gmina Gilowice
				WŚ1.1.3	Zakup działek pod przepompownie ścieków i zbiorniki wody	Gmina Gilowice
				WŚ1.1.4	Budowa kanalizacji deszczowej w drogach gminnych	Gmina Gilowice, Zarząd Dróg Powiatowych w Żywcu, Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach
		WŚ.1.3	Zapewnienie dobrej jakości wody do picia oraz ochrona jej ujęć	WŚ.1.3.1	Budowa ujęcia wody na potoku „Bez Nazwy” w km 1+400 będącego prawobrzeżnym dopływem potoku Łękawka Mała w miejscowości Gilowice	Gmina Gilowice
		WŚ.1.4	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	WŚ.1.4.1	Organizacja cyklu spotkań z mieszkańcami gmin na temat racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi na poziomie gospodarstwa domowego (propagowanie postaw i zachowań motywujących ludność do oszczędzania wody)	Związek Międzygminny ds. Ekologii w Żywcu, Gmina Gilowice
				WŚ.1.4.2	Organizacja cyklu spotkań z rolnikami w zakresie propagowania tzw. dobrych praktyk rolniczych w celu zmniejszenia zanieczyszczeń obszarowych przez związki biogenne	Związek Międzygminny ds. Ekologii w Żywcu, Gmina Gilowice
OPS.1	Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi	OPS.1.1	Zwiększenie retencji w zlewniach oraz zapobieganie skutkom wezbrań powodziowych	OPS.1.1.1	Rozbudowa systemu monitoringu środowiska dla potrzeb ochrony przeciwpowodziowej na obszarze powiatu żywieckiego	Powiat Żywiecki
				OPS.1.1.2	Inwentaryzacja, odbudowa i regulacja oraz prawidłowa eksploatacja odpowiednich urządzeń na ciągach kanalizacji deszczowej i rowów melioracyjnych	RZGW w Krakowie, Śląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych, Gmina Gilowice
				OPS.1.1.3	Wyznaczenie obszarów zalewowych tam, gdzie nie zostały jeszcze wyznaczone	Gmina Gilowice, RZGW w Krakowie
				OPS.1.1.4	Rozpoznanie dalszych potrzeb w zakresie zabezpieczenia przeciwpowodziowego	Gmina Gilowice
				OPS.1.1.5	Monitorowanie stanu wałów i urządzeń wodnych	RZGW w Krakowie
OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO W TYM LASÓW						
Cel	Cele długoterminowe do roku 2018	Cel	Cele krótkoterminowe do roku 2014	Zadanie	Przedsięwzięcie	Jednostka odpowiedzialna
OPK.1	Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności biologicznej na różnych poziomach organizacji	OPK.1.1	Pogłębianie i udostępnianie wiedzy o zasobach przyrodniczych	OPK.1.1.1	Promocja własnych działań i inicjatyw proekologicznych promujących walory środowiska przyrodniczego o charakterze cyklicznym: Dzień Ziemi, Sprzątanie Świata	Gmina Gilowice, lokalne stowarzyszenia, Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego

				OPK.1.1.2	Tworzenie sieci ścieżek przyrodniczo-dydaktycznych w obrębie obszarów przyrodniczo cennych, atrakcyjnych krajobrazowo oraz dziedzictwa kulturowego	Gmina Gilowice, Starostwo Powiatowe w Żywcu, Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego, RDLP w Katowicach, organizacje i stowarzyszenia ekologiczne		
				OPK.1.2	Stworzenie prawno – organizacyjnych narzędzi dla ochrony przyrody	OPK.1.2.1	Objęcie ochroną prawną drzew – propozycji pomników przyrody oraz prowadzenie prac pielęgnacyjno – konserwacyjnych proponowanych pomników przyrody	Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego, Gmina Gilowice
				OPK.1.3	Zachowanie lub odtworzenie właściwej struktury krajobrazu kulturalnego	OPK.1.3.1	Poprawa warunków życia mieszkańców poprzez zagospodarowanie centrum wsi Gilowice	Gmina Gilowice
						OPK.1.3.2	Poprawa infrastruktury poprzez budowę boiska sportowego oraz zagospodarowanie terenu w Rychwałdzie na cele turystyczne, sportowe i społeczno-kulturalne	Gmina Gilowice
				ZRL.1	Ochrona bioróżnorodności	ZRL.1.1	Wdrażanie proekologicznego modelu gospodarki leśnej	ZRL.1.1.1
				ZRL.1.1.2	Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z planami urządzania lasów prywatnych	Nadleśnictwo Jeleśnia, właściciele lasów		
				ZRL.1.1.3	Wzmocnienie kontroli gospodarki leśnej na obszarach nowych nasadzeń i w lasach prywatnych.	Nadleśnictwo Jeleśnia, Powiat Żywiecki, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (biuro powiatowe w Żywcu)		
				ZRL.1.1.4	Ochrona i wzmocnienie funkcji zadrzewień i zakrzewień, jako ważnych korytarzy ekologicznych. Pielęgnowanie i zakładanie nowych zadrzewień śródpolnych wg planów zadań ochronnych	Gmina Gilowice, właściciele gruntów		
				ZRL.1.1.5	Zalesianie terenów o niskich klasach bonitacyjnych gleb i gruntów porolnych	Gmina Gilowice, właściciele gruntów, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (biuro powiatowe w Żywcu)		
GOSPODAROWANIE ODPADAMI								
Cel	Cele długoterminowe do roku 2018	Cel	Cele krótkoterminowe do roku 2014	Zadanie	Przedsięwzięcie	Jednostka odpowiedzialna		
GO.1	Ograniczenie uciążliwości odpadów dla środowiska oraz zwiększenie ich gospodarczego wykorzystania	GO.1.1	Usystematyzowanie gospodarki odpadami	GO.1.1.1	Wprowadzenie zmian wynikających z nowelizacji ustawy o utrzymaniu czystości porządku na terenie gminy	Gmina Gilowice		
				GO.1.1.2	Prowadzenie rejestru działalności regulowanej	Gmina Gilowice		

				GO.1.1.3	Dokonywanie corocznej analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy	Gmina Gilowice
				GO.1.1.4	Aktualizacja Regulaminu Utrzymania Czystości i Porządku	Gmina Gilowice
		GO.1.2	Wzrost stopnia odzysku i recyklingu odpadów	GO.1.2.1	Osiągnięcie odpowiednich poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji do składowania (2013 – 50%, 2020 – 35%)	Gmina Gilowice
				GO.1.2.2	Składanie rocznych sprawozdań z gospodarowania odpadami do Marszałka Województwa i WIOŚ	Gmina Gilowice
				GO.1.2.3	Składanie kwartalnych sprawozdań gminie	Podmioty odbierające odpady komunalne oraz podmioty opróżniające bezodpływowe zbiorniki na terenie Gminy Gilowice
		GO.1.3	Ograniczenie uciążliwości odpadów dla środowiska	GO.1.3.1	Inwentaryzacja i bieżąca likwidacja dzikich wysypisk na obszarze gminy	Gmina Gilowice
				GO.1.3.2	Opracowanie oraz realizacja Programu usuwani azbestu z terenu Gminy	Gmina Gilowice
		GO.1.4	Podnoszenie świadomości mieszkańców i przedsiębiorców	GO.1.4.1	Działania edukacyjne i informacyjne w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi	Gmina Gilowice
				GO.1.4.2	Promocja własnych działań i inicjatyw proekologicznych promujących walory środowiska przyrodniczego o charakterze cyklicznym: Dzień Ziemi, Sprzątanie Świata	Gmina Gilowice
		OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB				
Cel	Cele długoterminowe do roku 2018	Cel	Cele krótkoterminowe do roku 2014	Zadanie	Przedsięwzięcie	Jednostka odpowiedzialna
OG.1	Racjonalne wykorzystanie zasobów glebowych	OG.1.1.	Zagospodarowanie terenu w sposób racjonalny	OG.1.1.1	Działania mające na celu poprawę kondycji rolnictwa (porady, szkolenia, konferencje, spotkania demonstracyjne)	Gmina Gilowice, Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie Oddział w Żywcu
				OG.1.1.2	Przeciwdziałanie i ochrona gleb przed czynnikami erozyjnymi (odpowiedni płodozmian, i mechaniczna obróbka ziemi)	Właściciele terenów
				OG.1.1.3	Promocja agroturystyki i rolnictwa ekologicznego	Gmina Gilowice, Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie Oddział w Żywcu
		OG.1.2	Przywrócenie wartości biologicznych gleb	OG.1.2.1	Koordinacja badań gleb na poziom pH i pozyskiwanie dofinansowania na wapnowanie gleb kwaśnych	Gmina Gilowice, Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w

						Częstochowie Oddział w Żywcu, WFOSiGW
				OG1.2.2	Okresowe badania gleb pod kątem zawartości metali ciężkich	Powiat Żywiecki, Gmina Gilowice
OCHRONA ZASOBÓW						
Cel	Cele długoterminowe do roku 2018	Cel	Cele krótkoterminowe do roku 2014	Zadanie	Przedsięwzięcie	Jednostka odpowiedzialna
OZ.1	Ochrona zasobów złóż poprzez ich racjonalne wykorzystywanie w koordynacji z planami rozwoju regionu.	OZ.1.1.	Zagospodarowanie terenów nieeksploatowanych złóż w sposób racjonalny	OZ.1.1.1	Wprowadzenie zapisów w PZP gminy o niezagospodarowywaniu terenów potencjalnych osuwisk	Gmina Gilowice
				OZ.1.1.2	Realizacja na terenie gminy Systemu Przeciwsuwiskowego polegającego na monitoringu aktywnych osuwisk i miejsc zagrożonych	Państwowy Instytut Geologiczny Oddział Karpacki, Gmina Gilowice
OCHRONA PRZED HAŁASEM						
Cel	Cele długoterminowe do roku 2018	Cel	Cele krótkoterminowe do roku 2014	Zadanie	Przedsięwzięcie	Jednostka odpowiedzialna
OH.1	Zapewnienie sprzyjającego komfortu akustycznego środowiska	OH.1.1	Ograniczenie hałasu komunikacyjnego	OH.1.1.1	Bieżące remonty dróg gminnych i powiatowych	Gmina Gilowice, Powiatowy Zarząd Dróg w Żywcu
				OH.1.2.1	Uwzględnianie w PZP gminy zapisów o dopuszczalnych poziomach dźwięku i egzekwowanie tych zapisów	Gmina Gilowice
		OH.1.2	Tworzenie terenów wolnych od oddziaływań akustycznych związanych z przemysłem i komunikacją	OH.1.2.2	Realizowanie na lekcjach wychowawczych i zajęciach przedszkolnych tematów dotyczących wpływu nadmiernego hałasu na zdrowie człowieka (słuchanie głośnej muzyki)	Gmina Gilowice, Szkoły, Przedszkola organizacje ekologiczne
				OH.1.2.3	Kontrola emisji hałasu do środowiska z obiektów działalności gospodarczej.	WIOŚ
OCHRONA PRZED POLAMI ELEKTROMAGNETYCZNYMI WRAZ ICH MONITORINGIEM						
Cel	Cele długoterminowe do roku 2018	Cel	Cele krótkoterminowe do roku 2014	Zadanie	Przedsięwzięcie	Jednostka odpowiedzialna
PN.1	Kontrola i ograniczenie emisji niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego do środowiska	PN.1.1	Rozpoznanie stanu zagrożenia oddziaływania pól elektromagnetycznych	OPN.1.1	Preferowanie mało konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania niejonizującego oraz w razie potrzeby wyznaczenie stref ograniczonego użytkowania w zakresie ochrony przed promieniowaniem	Gmina Gilowice
				OPN.1.1	Gromadzenie danych dotyczących instalacji powodujących wytwarzanie pól elektromagnetycznych	Urząd Marszałkowski

				OPN1.3	Stworzenie systemu monitoringu środowiska w celu określenia aktualnego poziomu elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
EDUKACJA EKOLOGICZNA						
Zadania w zakresie edukacji zapisane zostały w każdej z dziedzina środowiskowych						

7 Plan operacyjny

L.P.	Nazwa zadania	Termin rozpoczęcia planowany	Termin zakończenia planowany	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem (PLN) tys.	Partnerzy
OCHRONA POWIETRZA							
ZADANIA WŁASNE							
OA.1.1.1	Wykonanie „Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe”	2012	2016	Gmina Gilowice	Kontrola ilości potrzebnej energii dla gminy	40	Przedsiębiorstwa energetyczne
OA.1.1.2	Opracowanie programu likwidacji niskiej emisji	2012	2016	Gmina Gilowice	Ograniczenie niskiej emisji na terenie gminy	b.d.	WFOSiGW w Katowicach
OA.1.1.3	Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej	2012	2016	Gmina Gilowice	Zmniejszenie strat ciepła, ograniczenie zużycia paliw	40	WFOSiGW w Katowicach
OA.1.2.1	Modernizacja układu drogowego w gminie Gilowice	2012	2019	Gmina Gilowice	Poprawa komfortu jazdy, ograniczenie zużycia paliw	b.d.	Instytucje udzielające dofinansowania
OA.1.3.2	Wspieranie działań edukacji szkolnej np.: prowadzenie działań z zakresu edukacji ekologicznej zakresie ochrony powietrza dla młodzieży na terenach cennych przyrodniczo	2012	2019	Gmina Gilowice	Edukacja dzieci i młodzieży	5/rok 40	Organizacje ekologiczne
ZADANIA KOORDYNOWANE							
OA.1.2.1	Modernizacja układu drogowego w gminie, w tym:	2012	2016	Zarząd dróg Powiatowych w Żywcu	Ograniczenia zużycia paliw, zmniejszenie czasu jazdy		
	Remont mostu wraz z poszerzeniem w ciągu drogi powiatowej nr 1413 S Moszczanica – Gilowice – Ślemień – Lachowice w km 3+086 w m. Rychwałd, Gmina Gilowice					237 215,51	
	Remont uszkodzonego odcinka drogi powiatowej nr 1415 S Peweł Mała - Peweł Ślemieńska - Ślemień o długości 200 mb od km 6+705 do km 6+905 w m. Gilowice (wypłukana nawierzchnia i pobocze, zamulone i niedrożne rowy i przepusty)					68 913,19	Fundusz Solidarności Unii Europejskiej
	Odbudowa odcinka drogi powiatowej nr 1413 S Moszczanica – Gilowice – Ślemień – Lachowice poprzez wykonanie nakładki asfaltowej w km 5+450 do 5+540 w m. Gilowice					Brak kosztorysu inwestorskiego	
	Odbudowa odcinka drogi powiatowej nr 1412 S Łękawica – Rychwałd – Peweł Mała przez wykonanie nawierzchni bitumicznej w km 1) od 2+250 do					702 469,17	

	2+900, 2) od 3+070 do 4+845, 3) od 5+225 do 5+455 w m. Rychwałd						
	Odbudowa odcinka drogi powiatowej nr 1413 S Moszczanica – Gilowice – Ślemień – Lachowice poprzez wykonanie nakładki asfaltowej w km 1) od 5+240 do 5+654, 2) od 5+775 do 6+454, 3) od 6+506 do 7+319, 4) od 7+342 do 7+578, 5) od 7+692 do 8+026					Brak kosztorysu inwestorskiego	
OA.1.1.4	Systematyczne prowadzenie kontroli podmiotów dotyczącej przestrzegania zasad ochrony środowiska	2011	2018	WIOŚ w Katowicach	Przestrzeganie norm prawnych przez przedsiębiorców	80	WSSE w Katowicach
OA.1.1.5	Budowa sieci gazowych na terenach cennych pod względem przyrodniczym i turystycznym	2011	2018	Administrator sieci gazowniczej na terenie gminy	Ograniczenie spalania węgla niskie, jakości	b.d.	
GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA W TYM OCHRONA PRZED POWODZIĄ I SUSZĄ							
ZADANIA WŁASNE							
WŚ1.1.1	Budowa oczyszczalni przydomowych (w szczególności na terenach zabudowy rozproszonej, gdzie nie planuje się budowy oczyszczalni w okresie perspektywicznym)	2012	2013	Gmina Gilowice	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	b.d.	-
WŚ1.1.3	Zakup działek pod przepompownie ścieków i zbiorniki wody	2012	2013	Gmina Gilowice	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	12	-
WŚ.1.3.1	Budowa ujęcia wody na potoku „Bez Nazwy” w km 1+400 będącego prawobrzeżnym dopływem potoku Łękawka Mała w miejscowości Gilowice	2012	2016	Gmina Gilowice	Poprawa zaopatrzenie ludności w wodę przeznaczoną do picia	280	-
OPS.1.1.4	Rozpoznanie dalszych potrzeb w zakresie zabezpieczenia przeciwpowodziowego	2012	2016	Gmina Gilowice	Ochrona mieszkańców i mienia przed powodzią	100	RZGW w Krakowie
ZADANIA KOORDYNOWANE							
WŚ1.1.2	„Oczyszczanie ścieków na Żywiecczyźnie” Wpłaty gminy na rzecz Związku Międzygminnego ds. Ekologii w Żywcu	2012	2013	Związek Międzygminny ds. Ekologii w Żywcu	Zmniejszenie ryzyka zalewana pól i dróg a także gospodarstw domowych	1 602,839	Gmina Gilowice
OPS.1.1.1	Rozbudowa systemu monitoringu środowiska dla potrzeb ochrony przeciwpowodziowej na obszarze powiatu żywieckiego	2012	2019	RZGW w Krakowie	Ochrona mieszkańców i mienia przed powodzią	50	Gmina Gilowice
OPS.1.1.2	Modernizacja zabudowy pot. Łękawka w km 6+450+15+300 (wniosek do NFOŚiGW w Warszawie czeka na	2013	2015	RZGW w Krakowie	Ochrona mieszkańców i mienia przed powodzią	3 000	Gmina Gilowice

	akceptacje)						
OPS.1.1.3	Wyznaczenie obszarów zalewowych tam, gdzie nie zostały jeszcze wyznaczone	2012	2019	RZGW w Krakowie	Wyeliminowanie skażenia wód podziemnych i powierzchniowych ściekami sanitarnymi	b.d.	Gmina Gilowice
OPS.1.1.5	Monitorowanie stanu wałów i urządzeń wodnych	2012	2019	RZGW w Krakowie	Minimalizacja strat wody oraz poprawa jakości wody do picia	b.d.	Gmina Gilowice
WŚ.1.4.1	Organizacja cyklu spotkań z mieszkańcami gmin na temat racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi na poziomie gospodarstwa domowego (propagowanie postaw i zachowań motywujących ludność do oszczędzania wody)	2012	2019	Związek Międzygminny ds. Ekologii w Żywcu, Gmina Gilowice	Racjonalizacja zużycia wody	2/rok 16	Gmina Gilowice
WŚ.1.4.2	Organizacja cyklu spotkań z rolnikami w zakresie propagowania tzw. dobrych praktyk rolniczych w celu zmniejszenia zanieczyszczeń obszarowych przez związki biogenne	2012	2019	Związek Międzygminny ds. Ekologii w Żywcu, Gmina Gilowice	Poprawa jakości wody, zmniejszenie zanieczyszczeń	2/rok 16	Gmina Gilowice
OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO W TYM LASÓW							
ZADANIA WŁASNE							
OPK.1.1.1	Promocja własnych działań i inicjatyw proekologicznych promujących walory środowiska przyrodniczego o charakterze cyklicznym: Dzień Ziemi, Sprzątanie Świata	2012	2019	Gmina Gilowice,	Wpajanie młodzieży dbałości o dobro środowiskowe	3/rok 24	lokalne stowarzyszenia, Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego
OPK.1.2.1	Objęcie ochroną prawną drzew – propozycji pomników przyrody oraz prowadzenie prac pielęgnacyjnych – konserwacyjnych proponowanych pomników przyrody	2012	2014	Gmina Gilowice	Ochrona walorów gminy	40 (10/rok)	Powiat Żywiecki, Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego, RDLP w Katowicach, organizacje i stowarzyszenia ekologiczne
OPK.1.3.1	Poprawa warunków życia mieszkańców poprzez zagospodarowanie centrum wsi Gilowice	2012	2013	Gmina Gilowice	Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych	320	RZGW w Krakowie lokalne stowarzyszenia ekologiczne, szkoły, instytucje naukowe, Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego – Oddział w Żywcu Administratorzy cieków wodnych
OPK.1.3.2	Poprawa infrastruktury poprzez budowę boiska sportowego oraz	2012	2013	Gmina Gilowice	Ochrona starych drzew i terenów zieleni gminnej	371	Organizacje i stowarzyszenia ekologiczne, szkoły

	zagospodarowanie terenu w Rychwałdzie na cele turystyczne, sportowe i społeczno-kulturalne						
OPK.1.1.2	Tworzenie sieci ścieżek przyrodniczo-dydaktycznych w obrębie obszarów przyrodniczo cennych, atrakcyjnych krajobrazowo oraz dziedzictwa kulturowego	2012	2019	Gmina Gilowice	Poszerzenie oferty turystycznej	30	Powiat Żywiecki, Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego, RDLP w Katowicach, organizacje i stowarzyszenia ekologiczne
ZRL.1.1.4	Ochrona i wzmocnienie funkcji zadrzewień i zakrzewień, jako ważnych korytarzy ekologicznych. Pielęgnowanie i zakładanie nowych zadrzewień śródpolnych wg planów zadań ochronnych	2012	2019	Gmina Gilowice	Zwiększenie atrakcyjności gminy	b.d.	właściciele gruntów
ZADANIA KOORDYNOWANE							
ZRL.1.1.1	Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z planami urządzania lasów państwowych	2012	2019	Nadleśnictwo Jeleśnia	Ochrona zasobów leśnych	1200	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Katowicach
ZRL.1.1.2.	Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z planami urządzania lasów prywatnych	2012	2019	Nadleśnictwo Jeleśnia, właściciele lasów	Ochrona zasobów leśnych	200	-
ZRL.1.1.3	Wzmocnienie kontroli gospodarki leśnej na obszarach nowych nasadzeń i w lasach prywatnych.	2012	2019	Nadleśnictwo Jeleśnia	Ochrona nowych terenów leśnych	100	Powiat Żywiecki, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (biuro powiatowe w Żywcu)
ZRL.1.1.4	Zalesianie terenów o niskich klasach bonitacyjnych gleb	2012	2019	Gmina Gilowice, Nadleśnictwo Jeleśnia	Zmniejszenie ubożenia i erozyjności gleb	b.d.	właściciele gruntów, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (biuro powiatowe w Żywcu)
OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB							
ZADANIA WŁASNE							
OG1.2.1	Koordinacja badań gleb na poziom pH i pozyskiwanie dofinansowania na wapnowanie gleb kwaśnych	2012	2019	Gmina Gilowice	Kontrola zawartości mikro i makroelementów w glebach użytkowanych rolniczo	50	WFOSiGW, Stacja Chemiczno Rolnicza w Gliwicach, Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie Oddział w Żywcu, Śląska Izba Rolnicza
ZADANIA KOORDYNOWANE							
OG.1.1.2	Przeciwdziałanie i ochrona gleb przed czynnikami erozyjnymi (odpowiedni płodozmian, i mechaniczna obróbka ziemi)	2012	2019	Właściciele terenów	Ograniczenie procesów erozyjnych	20	Gmina Gilowice

OG.1.1.3	Promocja rolnictwa ekologicznego i agroturystyki poprzez działania edukacyjne – szkoleniowe, a także promocyjne regionu Żywieckiego jak i Gminy Gilowice	2012	2019	Gmina Gilowice, Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie Oddział w Żywcu	Poszerzenie oferty dla turystów i zwiększenie dochodów rolników	48 5/rok	Jednostki certyfikujące gospodarstwa ekologiczne
OG.1.1.1.	Działania mające na celu poprawę kondycji rolnictwa (porady, szkolenia, konferencje, spotkania demonstracyjne)	2012	2019	Gmina Gilowice, Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie Oddział w Żywcu	Poprawa kondycji rolnictwa	48 5/rok	Właściciele gospodarstw rolnych
OG.1.2.2	Okresowe badania gleb pod kątem zawartości metali ciężkich	2012	2019	Powiat Żywiecki	Określenie stanu gleb użytkowanych rolniczo	50	Gmina Gilowice, Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych, właściciele gospodarstw
GOSPODAROWANIE ODPADAMI							
ZADANIA WŁASNE							
GO.1.1.1	Wprowadzenie zmian wynikających z nowelizacji ustawy o utrzymaniu czystości porządku na terenie gminy	2012	2019	Gmina Gilowice	Uporządkowanie gospodarki odpadami		Przedsiębiorstwa zajmujące się odbiorem i transportem odpadów z terenu Gminy Gilowice
GO.1.1.2	Prowadzenie rejestru działalności regulowanej	2012	2019	Gmina Gilowice	Uporządkowanie gospodarki odpadami	bezkosztowo	
GO.1.1.3	Dokonywanie corocznej analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy	2013	2019	Gmina Gilowice	Ocena stanu gospodarki odpadami	6/rok 48	Przedsiębiorstwa zajmujące się odbiorem i transportem odpadów z terenu Gminy Gilowice
GO.1.2.1	Osiągnięcie odpowiednich poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji do składowania (2013 – 50%, 2020 – 35%)	2013	2019	Gmina Gilowice	Zmniejszenie uciążliwości odpadów		
GO.1.1.4	Aktualizacja Regulaminu Utrzymania Czystości i Porządku	2012	2019	Gmina Gilowice	Uporządkowanie zasad na obszarze gminy	3	Przedsiębiorstwa zajmujące się odbiorem i transportem odpadów z terenu Gminy Gilowice
GO.1.2.2	Składanie rocznych sprawozdań z gospodarowania odpadami do Marszałka Województwa i WIOŚ	2013	2019	Gmina Gilowice	Ocena stanu gospodarki odpadami	1/rok 8	Przedsiębiorstwa zajmujące się odbiorem i transportem odpadów z terenu Gminy Gilowice
GO.1.3.1	Inwentaryzacja i bieżąca likwidacja dzikich wysypisk na obszarze gminy	2012	2019	Gmina Gilowice	Zmniejszenie uciążliwości odpadów	2/ rok 16	Pracownicy interwencyjni
GO.1.4.1	Działania edukacyjne i informacyjne w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi	2012	2019	Gmina Gilowice	Informowanie społeczeństwa	2/ rok 16	Organizacje ekologiczne
GO.1.4.2	Promocja własnych działań i inicjatyw	2012	2019	Gmina Gilowice	Edukacja dzieci i młodzieży	5/rok	Organizację ekologiczne

	proekologicznych promujących walory środowiska przyrodniczego o charakterze cyklicznym: Dzień Ziemi, Sprzątanie Świata					40	
GO.1.3.2	Opracowanie oraz realizacja Programu usuwania azbestu z terenu Gminy	2013	2019	Gmina Gilowice	Zmniejszenie uciążliwości odpadów	1000	Przedsiębiorstwa zajmujące się demontażem i transportem odpadów zawierających azbest
ZADANIA KOORDYNOWANE							
GO.1.2.3	Składanie kwartalnych sprawozdań gminie	2012	2019	Podmioty odbierające odpady komunalne oraz podmioty opróżniające bezodpływowe zbiorniki na terenie Gminy Gilowice	Kontrola dzielności	Koszty administracyjne	Gmina Gilowice
OCHRONA ZASOBÓW							
ZADANIA WŁASNE							
OZ.1.1.1	Wprowadzenie zapisów w PZP gminy o niezagospodarowywaniu terenów potencjalnych osuwisk	2012	2019	Gmina Gilowice	Ochrona mieszkańców i mienia	Koszty administracyjne	-
ZADANIA KOORDYNOWANE							
OZ.1.1.2	Realizacja na terenie gminy Systemu Przeciwoświsowego polegającego na monitoringu aktywnych osuwisk i miejsc zagrożonych	2012	2016	Państwowy Instytut Geologiczny Oddział Karpacki	Wspomaganie władz lokalnych w wypełnianiu obowiązków dotyczących problematyki ruchów masowych	b.d.	Gmina Gilowice
OCHRONA PRZED HAŁASEM							
ZADANIA WŁASNE							
OH.1.1.1	Bieżące remonty dróg gminnych i powiatowych	2012	2019	Gmina Gilowice, Powiatowy Zarząd Dróg w Żywcu	Poprawa warunków podróżowania i ochrona zdrowia	Koszty podano w części dotyczącej ochrony powietrza	-
OH.1.2.1	Uwzględnianie w PZP gminy zapisów o dopuszczalnych poziomach dźwięku i egzekwowanie tych zapisów	2012	2019	Gmina Gilowice	Ochrona zdrowia mieszkańców i turystów	Koszty administracyjne	-
OH.1.2.2	Realizowanie na lekcjach wychowawczych i zajęciach przedszkolnych tematów dotyczących wpływu nadmiernego hałasu na zdrowie człowieka (słuchanie głośnej muzyki)	2012	2019	Gmina Gilowice, Szkoły, Przedszkola organizacje ekologiczne	Uświadamianie dzieciom i młodzieży szkodliwości hałasu dla zdrowia	z/rok 16	organizacje ekologiczne
ZADANIA KOORDYNOWANE							
OH.1.2.3	Kontrola emisji hałasu do środowiska z obiektów działalności gospodarczej.	2012	2019	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach	Przestrzeganie przez przedsiębiorstwa prawa w zakresie norm hałasu	140	Gmina Gilowice

OCHRONA PRZED PROMIENIOWANIEM NIEJONIZUJĄCYM							
ZADANIA WŁASNE							
OPN.1.1.1	Preferowanie mało konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania niejonizującego oraz w razie potrzeby wyznaczenie stref ograniczonego użytkowania w zakresie ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym	2012	2019	Gmina Gilowice	Ochrona zdrowia mieszkańców	Koszty administracyjne	Właściciele stacji bazowych
ZADANIA KOORDYNOWANE							
OPN.1.1.2	Gromadzenie danych dotyczących instalacji powodujących wytwarzanie pól elektromagnetycznych	2012	2019	Urząd Marszałkowski	Możliwość reagowania i ochrony mieszkańców	-	Gmina Gilowice
OPN.1.1.3	Stworzenie systemu monitoringu środowiska w celu określenia aktualnego poziomu elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego	2012	2019	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska	Możliwość reagowania i ochrony mieszkańców	100	Gmina Gilowice
EDUKACJA EKOLOGICZNA*							
ZADANIE WŁASNE							
OA.1.3.2	Wspieranie działań edukacji szkolnej np.: prowadzenie działań z zakresu edukacji ekologicznej w zakresie ochrony powietrza dla młodzieży na terenach cennych przyrodniczo	2012	2019	Gmina Gilowice	Edukacja dzieci i młodzieży	5/rok 40	Organizacje ekologiczne
WŚ.1.4.1	Organizacja cyklu spotkań z mieszkańcami gmin na temat racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi na poziomie gospodarstwa domowego (propagowanie postaw i zachowań motywujących ludność do oszczędzania wody)	2012	2019	Związek Międzygminny ds. Ekologii w Żywcu, Gmina Gilowice	Racjonalizacja zużycia wody	2/rok 16	Gmina Gilowice
WŚ.1.4.2	Organizacja cyklu spotkań z rolnikami w zakresie propagowania tzw. dobrych praktyk rolniczych w celu zmniejszenia zanieczyszczeń obszarowych przez związki biogenne	2012	2019	Związek Międzygminny ds. Ekologii w Żywcu, Gmina Gilowice	Poprawa jakości wody, zmniejszenie zanieczyszczeń	2/rok 16	Gmina Gilowice
OPK.1.1.1	Promocja własnych działań i inicjatyw proekologicznych promujących walory środowiska przyrodniczego o charakterze cyklicznym: Dzień Ziemi, Sprzątanie Świata	2012	2019	Gmina Gilowice,	Wpajanie młodzieży dbałości o dobro środowiskowe	3/rok 24	lokalne stowarzyszenia, Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego
GO.1.4.1	Działania edukacyjne i informacyjne w zakresie prawidłowego	2012	2019	Gmina Gilowice	Informowanie społeczeństwa	2/ rok 16	Organizacje ekologiczne

	gospodarowania odpadami komunalnymi						
GO.1.4.2	Promocja własnych działań i inicjatyw proekologicznych promujących walory środowiska przyrodniczego o charakterze cyklicznym: Dzień Ziemi, Sprzątanie Świata	2012	2019	Gmina Gilowice	Edukacja dzieci i młodzieży	5/rok 40	Organizację ekologiczne
OG.1.1.3	Promocja rolnictwa ekologicznego i agroturystyki poprzez działania edukacyjno – szkoleniowe, a także promocyjne regionu Żywieckiego jak i Gminy Gilowice	2012	2019	Gmina Gilowice, Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie Oddział w Żywcu	Poszerzenie oferty dla turystów i zwiększenie dochodów rolników	48 5/rok	Jednostki certyfikujące gospodarstwa ekologiczne
OG1.1.1.	Działania mające na celu poprawę kondycji rolnictwa (porady, szkolenia, konferencje, spotkania demonstracyjne)	2012	2019	Gmina Gilowice, Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie Oddział w Żywcu	Poprawa kondycji rolnictwa	48 5/rok	Właściciele gospodarstw rolnych
OH.1.2.2	Realizowanie na lekcjach wychowawczych i zajęciach przedszkolnych tematów dotyczących wpływu nadmiernego hałasu na zdrowie człowieka (słuchanie głośnej muzyki)	2012	2019	Gmina Gilowice, Szkoły, Przedszkola organizacje ekologiczne	Uświadamianie dzieciom i młodzieży szkodliwości hałasu dla zdrowia	2/rok 16	organizacje ekologiczne

*w części dotyczące edukacji umieszczono zadania dotyczące edukacji ekologicznej ze wszystkich działek ochrony środowiska

** koszty zadania umieszczono w części dotyczącej ochrony powietrza

8 Zagadnienia systemowe

8.1 Mechanizmy prawne

Ustawy określają narzędzia prawne wykorzystywane dla realizacji zadań w dziedzinie ochrony środowiska, jak również nakładają na organy administracji samorządowej obowiązki w tym zakresie. Organami ochrony środowiska w myśl art. 376 ustawy Prawo ochrony środowiska są:

- wójt, burmistrz lub prezydent miasta,
- starosta,
- sejmik województwa,
- marszałek województwa,
- minister właściwy do spraw środowiska.

Organy Inspekcji Ochrony Środowiska działające na podstawie przepisów ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska wykonują zadania w zakresie ochrony środowiska, jeżeli ustawa tak stanowi. Wójt Gminy sprawuje kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska w zakresie objętym właściwością tych organów.

Wójt / Burmistrz lub osoby przez niego upoważnione są uprawnieni do występowania w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenia przeciw przepisom o ochronie środowiska. Wójt, występuje do wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o podjęcie odpowiednich działań będących w jego kompetencji, jeżeli w wyniku kontroli organy te stwierdzą naruszenie przez kontrolowany podmiot przepisów o ochronie środowiska lub występuje uzasadnione podejrzenie, że takie naruszenie mogło nastąpić, przekazując dokumentację sprawy.

Wójt / Burmistrz okresowo przedkłada marszałkowi województwa informacje o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska.

Wójt / Burmistrz w drodze decyzji, nakazać osobie fizycznej, której działalność negatywnie oddziałuje na środowisko, wykonanie w określonym czasie czynności zmierzających do ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko.

8.2 Dostęp do informacji, udział społeczeństwa

Według ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 roku Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.) organy administracji są obowiązane udostępniać każdemu informacje o środowisku i jego ochronie znajdujące się w ich posiadaniu lub które są dla nich przeznaczone.

Udostępnieniu podlegają informacje dotyczące:

- stanu elementów środowiska, takich jak:
 - powietrze,
 - woda,
 - powierzchnia ziemi,
 - kopaliny,
 - klimat,
- krajobraz i obszary naturalne, w tym:
 - bagna,
 - obszary nadmorskie i morskie,
 - rośliny,
 - zwierzęta i grzyby

- o oraz inne elementy różnorodności biologicznej, w tym organizmy genetycznie zmodyfikowane, oraz wzajemnych oddziaływań między tymi elementami;
- emisji, w tym odpadów promieniotwórczych, a także zanieczyszczeń, które wpływają lub mogą wpłynąć na elementy środowiska,
- środków, takich jak:
 - o środki administracyjne,
 - o polityki,
 - o przepisy prawne dotyczące środowiska i gospodarki wodnej,
 - o plany, programy
 - o porozumienia w sprawie ochrony środowiska,
 - o a także działania wpływające lub mogących wpłynąć na elementy środowiska, , oraz na emisje i zanieczyszczenia, jak również środków i działań, które mają na celu ochronę tych elementów;
- raportów na temat realizacji przepisów dotyczących ochrony środowiska,
- analiz kosztów i korzyści oraz innych analiz gospodarczych i założeń wykorzystanych w ramach środków i działań,
- stanu zdrowia, bezpieczeństwa i warunków życia ludzi, oraz stanu obiektów kultury i obiektów budowlanych - w zakresie, w jakim oddziałują na nie lub mogą oddziaływać:
 - o stany elementów środowiska,
 - o przez elementy środowiska,
 - o emisje i zanieczyszczenia.

Wśród opracowań, stanowiących dokumenty jawne, które powinny zostać udostępnione przez organ gminy znajduje się również projekt Programu Ochrony Środowiska, a także już zatwierdzony dokument. W ramach współuczestnictwa społeczeństwa i niektórych grup społecznych w tworzeniu niniejszego opracowania będzie ono poddawane konsultacjom społecznym. Władze gminy Gilowice udostępnią projekt POŚ do publicznej wiadomości poprzez umożliwienie wglądu do dokumentów na stronie internetowej, oraz w Urzędzie Gminy, możliwe będą również wszelkiego rodzaju konsultacje i udział społeczeństwa. Działania te zostaną poprzedzone informacjami i ogłoszeniami zamieszczonymi na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy, na stronie internetowej. Narzędzia takie usprawniają współpracę i budowanie partnerstwa. Ważną rolę również odgrywa budowanie powiązań między samorządami, a społeczeństwem, gdzie podstawą są komunikacje społeczne, systemy konsultacji i debat publicznych oraz wprowadzanie mechanizmów budowania świadomości. Zainteresowane osoby będą miały możliwość wpływu na ostateczny kształt opracowań, stanie stworzone narzędzie dające możliwość zrozumienia niejasnych kwestii zamieszczonych w dokumentacji. Wynikiem tak szerokich działań z użyciem wielu narzędzi komunikacji interpersonalnej będzie stworzenie dokumentacji w formie satysfakcjonującej zarówno dla władz gminy jak i społeczeństwa.

8.3 System Zarządzania Środowiskowego na obszarze gminy Gilowice

System Zarządzania Środowiskowego umożliwia systematyczną kontrolę i ocenę oddziaływania organizacji na środowisko oraz umożliwia systematyczną kontrolę i ocenę oddziaływania organizacji na środowisko oraz podejmowanie działań dla poprawy stanu środowiska.

Wprowadzenie Systemu Zarządzania Środowiskowego w Urzędzie Gminy Gilowice może polegać na:

1. **Wyznaczeniu właściwej Polityki Środowiskowej gminy.** Polityka Środowiskowa⁴ jest to deklaracja organizacji dotycząca jej intencji i zasad odnoszących się do ogólnych efektów działalności środowiskowej, określająca ramy do działania i ustalenia celów oraz zadań środowiskowych organizacji

⁴ na podstawie normy PN-EN ISO 14001, 1996

Polityka Środowiskowa organizacji jest fundamentem Systemu Zarządzania Środowiskowego, powinna stanowić ramy do ustalania i przeglądu celów i zadań środowiskowych.

Odpowiedzialność za ustalenie Polityki Środowiskowej może spoczywać na Kierownictwie. Kierownictwo organizacji jest również odpowiedzialne za wdrożenie polityki.

Najwyższe Kierownictwo określa Politykę Środowiskową tak, aby uwzględniała:

- misję organizacji,
 - wymagania zainteresowanych stron oraz komunikowanie się z nimi,
 - ciągłe doskonalenie,
 - zapobieganie zanieczyszczeniom,
 - specyficzne warunki lokalne i regionalne,
 - zgodność z przepisami dotyczącymi ochrony środowiska oraz z innymi wymaganiami prawnymi, które dotyczą organizacji,
 - koordynację z istniejącą polityką (np. Polityką Jakości),
 - udostępnienie polityki publicznie.
2. **Zidentyfikowaniu aspektów środowiskowych związanych z działalnością i usługami gminy.** Wskaźniki oceny efektywności działalności środowiskowej mogą być, np.: efektywność wykorzystania materiałów i energii, procent powtórnie wykorzystanych odpadów (np. makulatury), liczba wypadków środowiskowych.
3. **Zidentyfikowaniu wymagań środowiskowych związanych z działalnością, usługami i procesami oraz Systemem Zarządzania Środowiskowego i ochroną środowiska.**
4. **Wyznaczeniu celów i zadań środowiskowych w oparciu o znaczące aspekty środowiskowe i Politykę Środowiskową.** Cel środowiskowy⁵ jest to ogólny cel wynikający z Polityki środowiskowej, który organizacja ustala do osiągnięcia, cel ten jest określony ilościowo, tam gdzie jest to możliwe.
- Zadanie środowiskowe⁶ jest to szczegółowe wymaganie dotyczące efektów działalności środowiskowej, wyrażane ilościowo zawsze, gdy jest to możliwe, mające zastosowanie do organizacji lub jej części, wynikające z celów środowiskowych, które należy określić lub zrealizować, aby osiągnąć te cele.
- Po ustaleniu celów i zadań organizacja określa dla nich mierzalne wskaźniki. Wskaźniki te mogą być podstawą do oceny efektów działalności środowiskowej.
- Organizacja ustanawia i utrzymuje udokumentowane cele i zadania środowiskowe dla każdej służby oraz na odpowiednim szczeblu wewnątrz organizacji.
5. **Opracowaniu Programu Zarządzania Środowiskowego.** Program Zarządzania Środowiskowego przydziela odpowiedzialność realizację wyznaczonych celów i zadań środowiskowych konkretnym osobom lub odpowiedniemu szczeblowi organizacji, określa środki i terminy, w których cele i zadania środowiskowe są realizowane.

Przystępując do opracowania Programu Zarządzania Środowiskowego, należy rozważyć:

- sposób opracowania Programu Zarządzania Środowiskowego,
- sposób uwzględnienia w programie celów przedstawionych w Polityce Środowiskowej organizacji,
- sposób kontrolowania i przeglądania Programu Zarządzania Środowiskowego,
- sposób kontrolowania stopnia realizacji celów i zadań środowiskowych,

⁵ Norma PN-EN ISO 14001:1996

⁶ Norma PN-EN ISO 14001:1996

- odpowiedzialność osób albo organizacji za poszczególne etapy i całość realizacji celów i zadań środowiskowych określonych w Programie Zarządzania Środowiskowego.

W gminie, która wprowadziła u siebie system Remas wszystkie wymagane elementy Systemu Zarządzania Środowiskowego są wdrożone, a ustalone procesy, zwłaszcza te związane ze znaczącymi oddziaływaniami na środowisko powinny być okresowo kontrolowane.

Każdy pracownik Urzędu Gminy jest świadomy swojej roli w Systemie Zarządzania Środowiskowego.

W ramach wdrożenia Systemu Zarządzania Środowiskowego, w Urzędzie Gminy jest powołany Pełnomocnik ds. Systemu Zarządzania.

Zadaniem Pełnomocnika ds. systemu Zarządzania jest nadzorowanie i zapewnienie prawidłowego wdrożenia Systemu Zarządzania Środowiskowego.

Pełnomocnik ds. systemu Zarządzania odpowiedzialny jest za nadzór nad realizacją wszystkich zaplanowanych zadań i przedsięwzięć związanych z Polityką Środowiskową i Programem Zarządzania Środowiskowego.

W pierwszym etapie system Zarządzania Środowiskowego jest wdrażany w Urzędzie Gminy, w drugim etapie w jednostkach Urzędu, natomiast w trzecim w przedsiębiorstwach funkcjonujących na obszarze gminy.

8.4 Monitoring środowiska

Państwowy Monitoring Środowiska (PMS) został utworzony ustawą z dnia 10 lipca 1991 roku o Państwowej Inspekcji Ochrony Środowiska. Jego celem jest zapewnienie wiarygodnych informacji o stanie środowiska. Państwowy monitoring środowiska według art. 25 ustawy Prawo Ochrony Środowiska z 2001 roku to system pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenie, przetwarzanie i rozpowszechnianie informacji o środowisku. Celem monitoringu ochrony środowiska jest rozpoznawanie stopnia zanieczyszczenia środowiska poprzez określony system pomiarów, ocen i badań, dostarczanie informacji o aktualnym stanie i stopniu zanieczyszczenia poszczególnych jego komponentów.

Dla prawidłowej oceny realizacji Programu należy określić wskaźniki będące miernikami stopnia realizacji Programu. Wskaźnikami określającymi stan środowiska i stopień zmian w nim zachodzących w zakresie ochrony powietrza będą:

- wielkości i zmiany stężeń zanieczyszczeń powietrza stale monitorowanych,
- udział odnawialnych źródeł energii w produkcji i wykorzystaniu ciepła i energii elektrycznej,
- wymiana nieefektywnych i zanieczyszczających środowisko małych i średnich kotłów węglowych (o mocy do 1 MW) na wysokosprawne i niskoemisyjne źródła ciepła.

Dla oceny racjonalizacji kosztów usług energetycznych

- zmiana średniej ceny ciepła produkowanego z różnych paliw i z systemowego źródła ciepła w zł/GJ do ceny roku poprzedzającego,
- koszty i zużycia energii w obiektach i budynkach własnych gminy, w szczególności
- w obiektach przeznaczonych do modernizacji (monitoring przed i po przeprowadzeniu
- przedsięwzięć modernizacyjnych).

Dla prawidłowej oceny realizacji Programu należy określić wskaźniki będące miernikami stopnia realizacji Programu. Wskaźnikami określającymi stan środowiska i stopień zmian w nim zachodzących w zakresie gospodarki wodnej będą:

- jakość wód powierzchniowych i podziemnych,
- zasoby eksploatacyjne wód podziemnych,
- liczba mieszkańców podłączonych do systemu zbiorczej kanalizacji sanitarnej,
- liczba mieszkańców obsługiwana przez wodociąg,

- ilość ścieków nieoczyszczonych odprowadzanych do środowiska,
- długość sieci kanalizacji sanitarnej,
- długość sieci kanalizacji deszczowej.

Wskaźnikami określającymi stan środowiska i stopień zmian w nim zachodzących w zakresie ochrony powierzchni ziemi będą:

- powierzchnia lasów,
- powierzchnia obszarów chronionych,
- ilość chronionych obiektów,
- nasadzenia.

Celem monitorowania jest określenie:

- ilość zdegradowanych gruntów
- ilość gruntów zrekultywowanych
- ilość gruntów przeznaczonych na uprawy energetyczne
- zawartość metali ciężkich w glebie
- zasobność gleby oraz odczyn

Elementem polityki ekologicznej gminy jest tworzenie i wyposażanie systemu badań stanu środowiska, przetwarzanie uzyskanych danych oraz ich upowszechnianie. Rozwój systemów gromadzenia, interpretowania, wykorzystywania, prognozowania zmian stanu środowiska i publikacji danych o środowisku.

Ponadto, Ustawa Prawo Ochrony Środowiska nakłada na organy wykonawcze województwa, powiatu i gminy sporządzanie, co dwa lata raportu z realizacji programu ochrony środowiska. Bezpośrednim wskaźnikiem zaawansowania realizacji zadań objętych programem ochrony środowiska będzie ciągły monitoring oraz kontrola podejmowanych działań.

9 Aspekty finansowe realizacji programu

9.1 Analiza źródeł preferencyjnego wsparcia finansowego przedsięwzięć w zakresie ochrony środowiska

Wszystkie przedsięwzięcia zdefiniowane w ramach Programu prowadzą do poprawy stanu istniejącego w zakresie ochrony środowiska – różnice dotyczą w zasadzie jednostek wdrażających, charakteru przedsięwzięcia i oczywiście jego kosztów. W myśl, zatem ogólnej polityki krajowej i Unii Europejskiej, podmioty odpowiedzialne za ich realizację mogą ubiegać się o wsparcie ze środków zewnętrznych na preferencyjnych (w stosunku do rynkowych) zasadach. Jest to szczególnie ważne w sytuacji ograniczonych możliwości budżetowych jednostek samorządu terytorialnego, jak również znacznych kosztów pozyskania i wykorzystania komercyjnych środków zwrotnych.

Preferencyjne źródła finansowania przedsięwzięć środowiskowych wynikają z szeregu programów (np. finansowanych środkami UE) bądź związane są z polityką instytucji/funduszy celowych. Generalnie źródła te można podzielić na dwie grupy: środki krajowe i środki zagraniczne.

W dalszej części opisane zostaną najistotniejsze (biorąc pod uwagę charakter określonych w programie przedsięwzięć) metody finansowania przedsięwzięć w zakresie ochrony środowiska. Należy jednak zaznaczyć, iż wskazane zostaną jedynie informacje podstawowe – duża zmienność kryteriów i czynników związanych z wykorzystaniem dostępnych środków nie daje się pogodzić z okresem planowania zadań wskazanych w Programie. Dlatego też bardziej zasadne wydaje się wskazanie źródeł informacji (najczęściej oficjalnych serwisów internetowych); ich systematyczne wykorzystanie pozwoli na wykształcenie obrazu sytuacji na podstawie najbardziej aktualnych danych.

9.1.1 Krajowe Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Fundusze Ochrony Środowiska (wojewódzkie i narodowy) mają za zadanie wspieranie realizacji inwestycji ekologicznych, a także działań nieinwestycyjnych (edukacja ekologiczna, opracowania naukowo-badawcze i ekspertyzy dotyczące zagadnień związanych z ochroną środowiska).

Przedsięwzięcia finansowane przez Fundusze (Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach) muszą spełniać następujące kryteria:

- zgodności z polityką ekologiczną państwa,
- efektywności ekologicznej,
- efektywności ekonomicznej,
- uwarunkowań technicznych i jakościowych,
- zasięgu oddziaływania,
- wymogów formalnych.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej wspiera finansowo przedsięwzięcia podejmowane dla poprawy jakości środowiska w Polsce, traktując jako priorytetowe te zadania, których realizacja wynika z konieczności wypełnienia zobowiązań Polski wobec Unii Europejskiej. Celem działalności Narodowego Funduszu jest finansowe wspieranie inwestycji ekologicznych o znaczeniu i zasięgu ogólnopolskim i ponadregionalnym oraz zadań lokalnych, istotnych z punktu widzenia potrzeb środowiska.

NFOŚiGW stosuje następujące formy dofinansowania:

- oprocentowane pożyczki;
- dotacje;
- przekazywanie środków jednostkom budżetowym;
- dopłaty do oprocentowania preferencyjnych kredytów bankowych i pożyczek;

- nagrody za działalność na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej, niezwiązaną z wykonywaniem obowiązków pracowników administracji rządowej i samorządowej;
- udostępnianie środków finansowych bankom z przeznaczeniem na udzielanie kredytów na wskazane przez Narodowy Fundusz programy i przedsięwzięcia;
- poręczanie spłaty kredytów oraz zwrotu środków przyznanych przez rządy państw obcych i organizacje międzynarodowe, przeznaczonych na realizację zadań ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Ważną i interesującą formą wsparcia mogą być środki z tzw. Systemu Zielonych Inwestycji (GIS). Budżet tego programu stanowią w znacznej mierze środki pochodzące ze sprzedaży przez Polskę praw do emisji dwutlenku węgla. Dotacje (do 30%) połączone z preferencyjnymi pożyczkami (do 60%) kierowane są na te aspekty środowiskowe, które wiążą się z ochroną atmosfery i klimatu.

Wsparcie NFOŚiGW może być również formą pokrycia wkładu własnego w sytuacji realizacji inwestycji ze środków UE.

Oficjalny serwis internetowy: www.nfosigw.gov.pl

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach przewiduje dofinansowanie poprzez pożyczki i dotacje na wdrażanie projektów związanych z realizacją programów ochrony poszczególnych elementów środowiska. WFOŚiGW udziela:

- preferencyjnej pożyczki, w tym pożyczki pomostowej,
- dotacji,
- umorzenia części udzielonej pożyczki,
- dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych,
- kredytu w bankowych liniach kredytowych.

Łączne dofinansowanie dla zadań inwestycyjnych nie może przekraczać 80% kosztów kwalifikowanych, przy czym istnieje możliwość uzyskania częściowego wsparcia w postaci dotacji (dla zadań pozainwestycyjnych maksymalna wartość dotacji może sięgać 100%).

Dotacje – do poziomu 50% kosztów kwalifikowanych – mogą być udzielane na następujące zadania inwestycyjne:

- zakupy inwestycyjne realizowane w ramach zadań związanych z edukacją ekologiczną, ochroną przyrody, zarządzaniem środowiskowym, zapobieganiem i likwidacją skutków poważnych awarii,
- budowa, modernizacja zbiorników małej retencji wodnej wpisanych do Programu małej retencji dla Województwa Śląskiego,
- budowa i modernizacja urządzeń wodnych zwiększających bezpieczeństwo przeciwpowodziowe,
- udział w usuwaniu skutków powodzi w urządzeniach wodnych, brzegach rzek i potoków oraz urządzeniach ochrony środowiska,
- uzupełnianie w sprzęt wojewódzkich magazynów przeciwpowodziowych,
- usuwanie szkód w środowisku spowodowanych działaniem żywiołu.
- likwidacja zagrożeń środowiskowych powodowanych zdeponowaniem niebezpiecznych odpadów przez zakłady postawione w stan likwidacji,
- usuwanie skutków zanieczyszczenia powierzchni ziemi, w przypadku nieustalenia podmiotu za nie odpowiedzialnego,
- likwidacja mogiłników i magazynów przeterminowanych środków ochrony roślin,
- usuwanie i unieszkodliwianie azbestu z obiektów służby zdrowia, oświaty i opieki społecznej,

- wspieranie wykorzystania źródeł energii odnawialnej, za wyjątkiem produkcji energii cieplnej dla nowobudowanych obiektów,
- wspieranie wykorzystania źródeł energii odnawialnej dla nowobudowanych obiektów użyteczności publicznej jednostek sektora finansów publicznych,
- z zakresu ochrony atmosfery i ochrony wód (za wyjątkiem budynków mieszkalnych), realizowane przez jednostki sektora finansów publicznych w obiektach użyteczności publicznej oraz przez pozostałe jednostki w obiektach użyteczności publicznej wpisanych do rejestru zabytków.

Dla zadań polegających na demontażu, transporcie i unieszkodliwianiu azbestu z obiektów służby zdrowia, oświaty i opieki społecznej możliwe jest przyznanie dotacji do 80% kosztów kwalifikowanych zadania. Z kolei w przypadku przedsięwzięć polegających na usuwaniu skutków zanieczyszczenia powierzchni ziemi, w przypadku nieustalenia podmiotu odpowiedzialnego albo bezskutecznej egzekucji wobec sprawcy, możliwe jest dofinansowanie do 100% kosztów kwalifikowanych zadania.

Dodatkowe możliwości⁷ otwierają się dla zadań polegających na usuwaniu szkód powodziowych opisanych w protokole szacowania szkód powodziowych. Dla nich możliwe jest dofinansowanie do 80% kosztów kwalifikowanych zadania. Wnioski składa się do 4 miesięcy od dnia odwołania alarmu powodziowego.

Dla zadań związanych z:

- zapobieganiem i likwidacją poważnych awarii;
- uzupełnieniem w sprzęt przeciwpowodziowy;
- wspomaganiem systemu kontroli wnoszenia opłat za korzystanie ze środowiska;
- polegających na zakupach wyposażenia lub sprzętu pomocniczego (w tym także środków chemicznych do zwalczania zagrożeń dla zdrowia i środowiska) nie będących składnikami majątku trwałego i mających wartość jednostkową poniżej 3,5 tys. zł.,

możliwe jest przyznanie dotacji do 100% kosztów kwalifikowanych zadania.

Oficjalny serwis internetowy: www.wfosigw.katowice.pl

9.1.2 Ogólnopolskie Programy Operacyjne – dysponujące środkami UE w okresie programowania 2007-2013

Jednym z najważniejszych źródeł finansowania przedsięwzięć w ochronę środowiska w Polsce, w okresie programowym na lata 2007-2013 jest Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ). Głównym celem Programu jest podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów poprzez rozwój infrastruktury technicznej przy równoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska, zdrowia, zachowaniu tożsamości kulturowej i rozwijaniu spójności terytorialnej. Na realizację POIiŚ w latach 2007-2013 zostanie przeznaczonych ponad 36 mld euro. Ze środków Unii Europejskiej będzie pochodziło 27 848,3 mln euro (w tym ze środków Funduszu Spójności – 21 511,06 mln euro (77%) oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego – 6 337,2 mln euro (23%).

Program obejmuje wsparciem takie dziedziny jak: transport, środowisko, energetykę, kulturę i dziedzictwo kulturowe, szkolnictwo wyższe, a także ochronę zdrowia. W zakresie ochrony środowiska przewidziano dofinansowanie dla dużych inwestycji komunalnych, inwestycji ekologicznych w przedsiębiorstwach, projektów ochrony przyrody i bezpieczeństwa ekologicznego, a także edukacji ekologicznej. Wsparcie z Programu otrzymają zarówno samorządy i przedsiębiorcy, jak również m.in. organizacje pozarządowe, parki narodowe i Lasy Państwowe.

Środowiskowe priorytety w PO IiŚ to:

- Oś priorytetowa 1 - Gospodarka wodno-ściekowa (zredukowanie ilości zanieczyszczeń odprowadzanych ze ściekami do wód i ziemi oraz zapewnienie odpowiedniej jakości wody pitnej).

⁷ Dotyczy zasad dofinansowania obowiązujących dla roku 2011

- Oś priorytetowa 2 - Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi (zmniejszenie presji na powierzchnię ziemi - zmniejszenie udziału odpadów komunalnych składowanych i rekultywację terenów zdegradowanych).
- Oś priorytetowa 3 - Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska (ograniczenie ryzyka zagrożeń ekologicznych poprzez inwestycje i system monitorowania).
- Oś priorytetowa 4 - Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska (ograniczanie negatywnego wpływu istniejącej działalności przemysłowej na środowisko i dostosowanie przedsiębiorstw do wymogów prawa wspólnotowego).
- Oś priorytetowa 5 - Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych (ograniczenie degradacji środowiska naturalnego oraz strat zasobów różnorodności biologicznej, w tym działania z zakresu edukacji ekologicznej).
- Oś priorytetowa 10 - Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku (poprawa bezpieczeństwa energetycznego państwa w zakresie oddziaływania sektora energetycznego na środowisko; wsparcie będzie udzielane na podwyższenie sprawności wytwarzania, przesyłania, dystrybucji i użytkowania energii, w tym wzrost wykorzystania energii odnawialnej i biopaliw).

Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka ma na celu wspieranie projektów o dużym znaczeniu dla gospodarki, jak również wspieranie szeroko rozumianej innowacyjności. Wspierane będą działania z zakresu innowacji: produktowej, procesowej (usługowej) oraz organizacyjnej. Wspierana i promowana będzie innowacyjność na poziomie, co najmniej krajowym i/lub międzynarodowym (określana jako innowacyjność średnia i wysoka). Program ujmuje również kontekst ochrony środowiska.

Oficjalny serwis internetowy: www.pois.gov.pl

9.1.3 Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013

Celem głównym „Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007 – 2013” jest stymulowanie dynamicznego rozwoju, przy wzmocnieniu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej regionu. Rozwój należy tu rozumieć bardzo szeroko, jako proces zachodzący na wielu komplementarnych płaszczyznach, w tym:

- gospodarczej: wzrost gospodarczy i zwiększenie zatrudnienia, rozwój technologiczny i innowacje, restrukturyzacja i dywersyfikacja działalności gospodarczej,
- społecznej: poprawa jakości życia mieszkańców, wzbogacenie tożsamości kulturowej i procesy integracyjne, rozwój usług i zasobów społecznych, wzrost mobilności zawodowej i społecznej,
- środowiskowej: zmniejszenie obciążeń i polepszenie jakości środowiska przyrodniczego, zachowanie bioróżnorodności,
- infra-technicznej: podnoszenie jakości, rozbudowa i racjonalne gospodarowanie zasobami infrastruktury technicznej.

Zadania objęte PROGRAMEM wpisują się w Priorytet V: Środowisko. Celem szczegółowym tego priorytetu jest: *ochrona oraz poprawa jakości środowiska*. Realizacja celu głównego będzie się odbywać poprzez następujące cele szczegółowe:

- poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych,
- ograniczenie ilości odpadów deponowanych i zdeponowanych w środowisku,
- poprawa jakości powietrza,
- doskonalenie systemu zarządzania środowiskiem,
- ochrona dziedzictwa przyrodniczego i kształtowanie postaw ekologicznych społeczeństwa.

Inwestycje w zakresie środowiska wspierane będą w ramach następujących działań:

- Gospodarka wodno-ściekowa,

- Gospodarka odpadami,
- Czyste powietrze i odnawialne źródła energii,
- Zarządzanie środowiskiem,
- Dziedzictwo przyrodnicze.

Maksymalnym poziomem wsparcia – w postaci dotacji – wynosi 85% kosztów kwalifikowanych.

Oficjalny serwis internetowy: www.rpo.silesia-region.pl

9.1.4 Program Rozwoju Obszarów Wiejskich

Siedmioletni Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) ma przyczynić się do zapewnienia opłacalności produkcji rolnej, modernizacji gospodarstw i przetwórstwa artykułów rolnych, wspartych przez rozwój pozarolniczej działalności gospodarczej. W ramach PROW zagadnienia środowiskowe realizowane będą w ramach następujących priorytetów:

Oś priorytetowa 1 – Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego – działanie: poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa (scalanie gruntów, gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi).

Oś priorytetowa 2 - Poprawa środowiska naturalnego i obszarów wiejskich – działania:

- wsparcie gospodarstw na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW),
- program rolnośrodowiskowy (Płatności rolnośrodowiskowe),
- zalesienie gruntów rolnych oraz zalesienie gruntów innych niż rolne,
- odtwarzanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego przez katastrofy i wprowadzenie instrumentów zapobiegawczych.

Oś priorytetowa 3 – Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej – działania:

- różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej,
- podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej
- gospodarka wodno-ściekowa w szczególności zaopatrzenie w wodę, odprowadzanie i oczyszczanie ścieków, w tym systemów kanalizacji sieciowej lub kanalizacji zagrodowej,
- tworzenie systemu zbioru, segregacji, wywozu odpadów komunalnych,
- wytwarzanie lub dystrybucja energii ze źródeł odnawialnych, w szczególności wiatru, wody,
- energii geotermalnej, słońca, biogazu albo biomasy.

Oficjalny serwis internetowy w województwie śląskim: www.prow.silesia-region.pl

9.1.5 Program LIFE+

LIFE+ jest kontynuacją Instrumentu Finansowego LIFE, utworzonego przez Komisję Europejską w 1992 roku. W trakcie trzech kolejnych edycji dofinansowano realizację łącznie ponad 2500 projektów we wszystkich krajach członkowskich. W latach 2004-2006 z tej formy dofinansowania skorzystała również Polska, na obszarze której realizowano cztery projekty z zakresu ochrony środowiska i różnorodności biologicznej.

W odróżnieniu od poprzednich edycji, program LIFE+ składa się z trzech komponentów określonych przez tematykę projektów a nie ich realizatora. Nabór przedłożonych projektów następować będzie na poziomie krajowym, jednak ostateczna ocena i związana z nią decyzja o przyznaniu dofinansowania zależeć będzie do Komisji Europejskiej. Nowy program LIFE+ będzie jedynym programem wspólnotowym poświęconym

wyłącznie zagadnieniom związanym z ochroną środowiska. LIFE+ powinien bezpośrednio wspierać realizację priorytetów 6. Programu Działań na Rzecz Środowiska (2002-2012), do których należą:

- ochrona przyrody i bioróżnorodności,
- przeciwdziałanie zmianom klimatu,
- zminimalizowanie negatywnych skutków wpływu zanieczyszczeń środowiska na zdrowie ludzi,
- zrównoważone wykorzystanie zasobów naturalnych i racjonalna gospodarka odpadami.

Działania dotowane muszą mieć związek z propagowaniem polityki UE w zakresie ochrony przyrody i środowiska. Komisja Europejska raz w roku będzie ogłaszać „call for proposals” - czyli nabór projektów.

Do otrzymania dofinansowania kwalifikują się następujące działania:

- działania operacyjne organizacji pozarządowych zaangażowanych w ochronę i poprawę jakości środowiska na poziomie europejskim oraz w tworzenie i wdrażanie ustawodawstwa i polityki ochrony środowiska unii europejskiej,
- tworzenie i utrzymywanie sieci, baz danych i systemów komputerowych związanych bezpośrednio z wdrażaniem ustawodawstwa i polityki ochrony środowiska UE, w szczególności gdy działania te poprawiają publiczny dostęp do informacji o środowisku,
- analizy, badania, modelowanie i tworzenie scenariuszy,
- monitorowanie stanu siedlisk i gatunków, w tym monitorowanie lasów,
- pomoc w budowaniu potencjału instytucjonalnego,
- szkolenia, warsztaty i spotkania, w tym szkolenia podmiotów uczestniczących w inicjatywach dotyczących zapobiegania pożarom lasów,
- platformy nawiązywania kontaktów zawodowych i wymiany najlepszych praktyk,
- działania informacyjne i komunikacyjne, w tym kampanie na rzecz zwiększania świadomości społecznej, a w szczególności kampanie zwiększające świadomość społeczną na temat pożarów lasów,
- demonstracja innowacyjnych podejść, technologii, metod i instrumentów dotyczących kierunków polityki
- specjalnie w odniesieniu do komponentu I „**LIFE+ przyroda i różnorodność biologiczna**”:
 - zarządzanie gatunkami i obszarami oraz planowanie ochrony obszarów, w tym zwiększenie ekologicznej spójności sieci Natura 2000;
 - monitorowanie stanu ochrony, w szczególności ustalenie procedur i struktur monitorowania stanu ochrony;
 - rozwój i realizacja planów działania na rzecz ochrony gatunków i siedlisk przyrodniczych;
 - zwiększenie zasięgu sieci Natura 2000 na obszarach morskich;
 - nabywanie gruntów pod następującymi warunkami:
 - nabycie to przyczyniłoby się do utrzymania lub przywrócenia integralności obszarów objętych siecią Natura 2000,
 - nabycie gruntu jest jedynym lub najbardziej efektywnym sposobem osiągnięcia pożądanego skutku w zakresie ochrony przyrody,
 - nabywany grunt jest długookresowo przeznaczony na wykorzystanie w sposób zgodny z celami szczegółowymi komponentu I „LIFE+ przyroda i różnorodność biologiczna”, oraz
 - dane państwo członkowskie zapewnia długookresowe wyłączenie przeznaczenie takich gruntów na cele związane z ochroną przyrody.

Szerszych informacji można uzyskać na stronie NFOŚiGW: www.nfosigw.gov.pl

9.2 Nakłady na realizację zadań Programu i proponowane źródła ich finansowania

W ramach każdego z analizowanych kierunków ochrony środowiska oszacowano wartość nakładów finansowych związanych z realizacją zadań inwestycyjnych i pozainwestycyjnych. Odpowiednie zestawienia (harmonogramy) dla tych przedsięwzięć, oprócz parametrów „cenowo-terminowych”, wskazują podmiot/podmioty odpowiedzialne za wdrożenie – a zatem i finansowanie konkretnych działań. Ogólnie rzecz ujmując, można wydzielić trzy grupy przedsięwzięć – wg kryterium odpowiedzialności za pokrycie środków finansowych:

- zadania finansowane bezpośrednio ze środków będących w dyspozycji Gminy Gilowice (środków budżetowych gminy),
- zadania finansowane przez osoby prywatne, podmioty komercyjne, różnego rodzaju organizacje i inne podmioty instytucjonalne,

Dokonany podział stanowi odzwierciedlenie kryterium odpowiedzialności za realizację przedsięwzięcia, tj. zadań własnych i zadań koordynowanych.

Obecnie zestawione zostaną łączne wartości wydatków inwestycyjnych i pozainwestycyjnych w ramach kierunków ochrony środowiska – z uwzględnieniem kryterium odpowiedzialności za pokrycie środków finansowych.

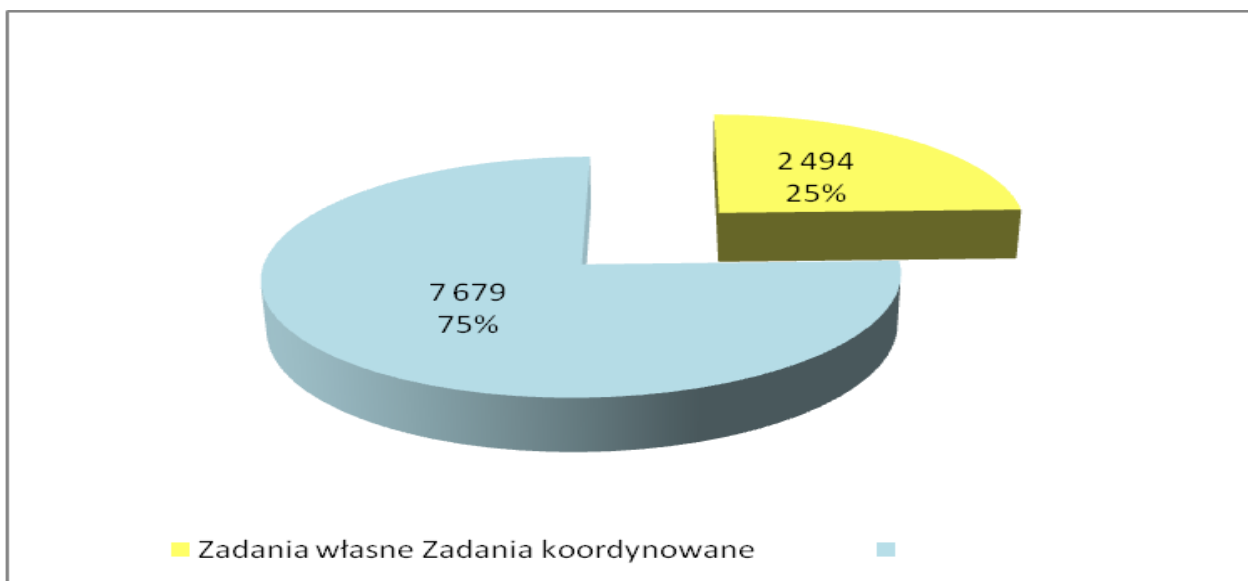
Tabela 17 Zbiornicze zestawienie wydatków na realizację przedsięwzięć w poszczególnych kierunkach ochrony środowiska

Lp.	Wyszczególnienie	Zadania własne		Zadania koordynowane		OGÓŁEM	
		Wartość [tys. PLN]	Udział	Wartość [tys. PLN]	Udział	Wartość [tys. PLN]	Udział
1.	Ochrona powietrza	120	14,2%	1 089	14,18%	1 209	11,88%
2.	Gospodarka wodno-ściekowa, w tym ochrona przed powodzią i suszą	392	15,7%	4 684	61,00%	5 076	49,90%
3.	Ochrona dziedzictwa przyrodniczego, w tym lasów	785	31,5%	1 500	19,53%	2 285	22,46%
4.	Ochrona powierzchni ziemi i gleb	50	2,0%	166	2,16%	216	2,12%
5.	Gospodarowanie odpadami	1131	45,3%		0,00%	1 131	11,12%
6.	Ochrona zasobów		0,0%		0,00%	0	0,00%
7.	Ochrona przed hałasem	16	0,6%	140	1,82%	156	1,53%
8.	Ochrona przed promieniowaniem niejonizującym		0,0%	100	1,30%	100	0,98%
9.	Edukacja ekologiczna*		0,0%		0,00%	0	0,00%
OGÓŁEM		2 494	100,0%	7 679	100,00%	10 173	100,00%

Źródło: opracowanie własne

Przedstawione zestawienie wskazuje m.in. na znaczną dysproporcję pomiędzy kosztami zadań własnych i koordynowanych. Realizacja tych ostatnich kosztować będzie prawie 3,1 razy więcej niż zaplanowanych

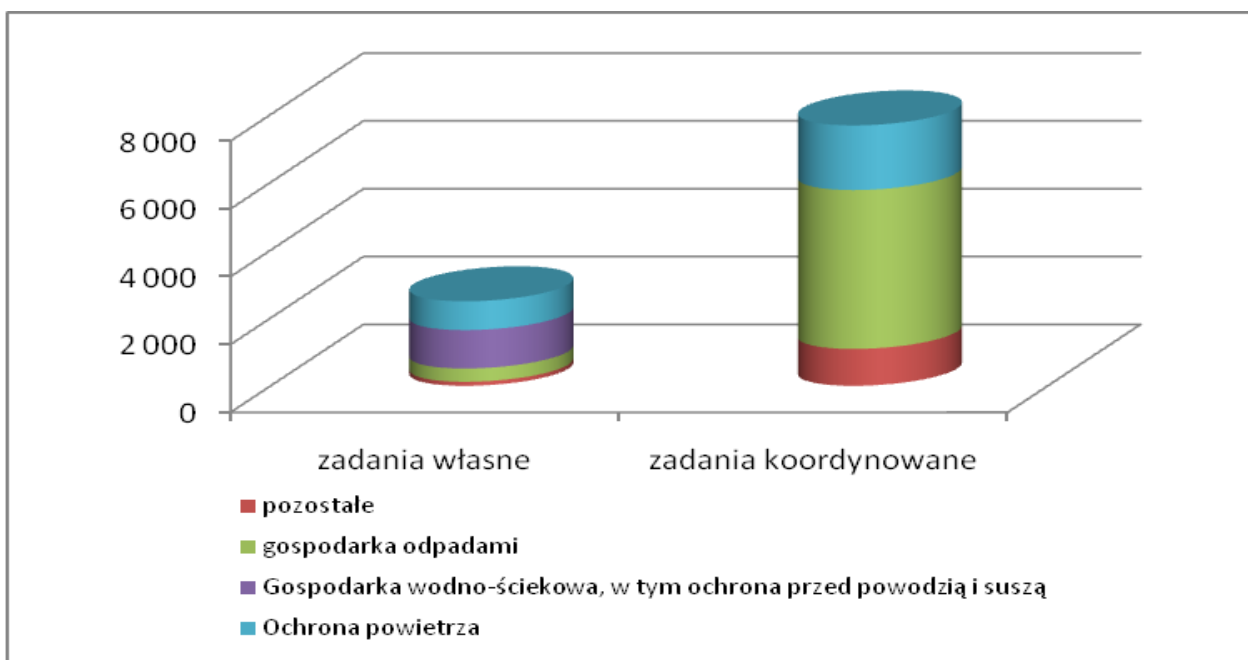
przedsięwzięć leżących w gestii gminy. Przyjmując zatem założenie, iż istotna poprawa stanu środowiska jest pochodną wielkości nakładów finansowych, można byłoby stwierdzić ograniczoność wpływu Gminy Gilowice na dynamikę zmian w ochronie środowiska na tle innych podmiotów.

Rysunek 9 Udział zadań wg kryterium odpowiedzialności za pokrycie środków finansowych w ogólnych wydatkach związanych z realizacją programu ochrony środowiska

Źródło: opracowanie własne

Drugą istotną kwestią jest to, że istnieją obszary (kierunki) ochrony środowiska, które są zdecydowanie bardziej kapitałochłonne niż inne. Zarówno w przypadku zadań własnych Gminy, jak i zadań koordynowanych są to Ochrona powietrza i Gospodarka wodno-ściekowa, w tym ochrona przed powodzią i suszą, a także gospodarka odpadami (ok. 95% wydatków na zadania własne oraz ok. 75% na zadania koordynowane).

Rysunek 10 Struktura wydatków na wybranych kierunkach na tle pozostałych zadań objętych programem ochrony środowiska

Źródło: opracowanie własne

Wyodrębnione obszary determinują jednocześnie możliwości uzyskania wsparcia finansowego (preferencyjnego). W kontekście dokonanej wcześniej analizy źródeł preferencyjnego wsparcia zadań z zakresu ochrony środowiska, kluczowe będzie skuteczne pozyskanie dofinansowania z źródeł zewnętrznych, w szczególności funduszy UE (do 2013 r. są to: RPO WSL, PO LiŚ, PROW) i WFOŚiGW w Katowicach.

Wielość podmiotów, których zaangażowanie przyczyni się do poprawy stanu środowiska naturalnego na terenie Gminy Gilowice sprawia, iż szczegółowe badanie zdolności do pokrycia wydatków na realizację zadań im przypisanych jest praktycznie nie możliwe, ale i również nie potrzebne. Istnieje jednak wyjątek dotyczący gospodarki wodno-ściekowej. Po stronie wydatków koordynowanych uwzględniono zadanie WŚ1.1.2: Budowa kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy w ramach projektu „Oczyszczalnia ścieków na Żywiecczyźnie”. Przedsięwzięcie to, realizowane w latach 2012-2013 przez Związek międzygminny ds. Ekologii w Żywcu (który jest współtworzony m.in. przez Gminę Gilowice), o planowanych nakładach w wysokości 77 mln zł, może nie pozostawać bez wpływu na budżet gminny. Z punktu widzenia Gminy Gilowice – jako samodzielnej jednostki samorządu terytorialnego – zasadnicze znaczenie ma zdolność do pokrycia wydatków związanych z realizacją zadań własnych. W dalszej zatem części rozdziału rozpatrywana będzie ta grupa kosztów, niemniej jednak władze samorządowe muszą uwzględniać ewentualne zobowiązania w stosunku do ZME.

10 Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Przedmiotem niniejszego opracowania jest aktualizacja „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Gilowice” opracowanego przez Beskidzki Fundusz Ekorozwoju w Bielska - Białej w 2004 roku. Zakresem opracowania objęto:

- cele ekologiczne;
- priorytety ekologiczne;
- poziomy celów długoterminowych;
- rodzaj i harmonogram działań proekologicznych;
- środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno ekonomiczne i środki finansowe.

Nawiązując także do układu i zawartości „Projektu Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego na lata 2010-2013 z perspektywą do roku 2018”, opracowanie zawiera między innymi takie elementy jak:

- OCENA REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA,
- OCENA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA
 - Ochrona powietrza atmosferycznego (w tym: emisja przemysłowa, urządzenia ochrony powietrza w zakładach, niska emisja, stan sanitarny powietrza, monitoring jakości powietrza oraz monitoring jakości powietrza na terenie zakładów),
 - Gospodarka wodno – ściekowa (w tym: wody powierzchniowe, sieć hydrograficzna, stan czystości rzek, monitoring wód powierzchniowych i podziemnych, gospodarka wodno – ściekowa i oczyszczalnie ścieków w poszczególnych gminach oraz ochrona przed powodzią),
 - Gospodarka odpadami (w tym: odpady komunalne w tym niebezpieczne oraz składowiska odpadów i inne instalacje do odzysku i unieszkodliwiania odpadów na terenie powiatu),
 - Tereny poprzemysłowe konieczne do rekultywacji i zagospodarowania (nie tylko przyrodniczym, ale również gospodarczym),
 - Ochrona dziedzictwa przyrodniczego (w tym: parki krajobrazowe, rezerваты przyrody, obszary chronionego krajobrazu, użytki ekologiczne, pomniki przyrody, obszary natura 2000, lasy oraz inne cenne walory przyrodnicze powiatu),
 - Ochrona zasobów (w tym: uwarunkowania gospodarki kopalinami oraz zasoby surowców kopalin),
 - Ochrona powierzchni ziemi i gleb (w tym: stan powierzchni ziemi i gleb oraz monitoring gleb),
 - Ochrona przed hałasem (w tym: hałas drogowy, kolejowy, przemysłowy oraz monitoring hałasu),
 - Ochrona przed polami elektromagnetycznymi wraz ich monitoringiem,
 - Rozwój edukacji ekologicznej.
- PRIORYTETY EKOLOGICZNE, CELE I KIERUNKI OCHRONY ŚRODOWISKA
- PLAN OPERACYJNY
- ZAGADNIENIA SYSTEMOWE
- ASPEKTY FINANSOWE REALIZACJI PROGRAMU
- STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Aktualizacja programu to przede wszystkim przedstawienie zadań, które zostaną zrealizowane w najbliższych 8 latach w celu zapewnienia bezpieczeństwa ekologicznego gminy i tworzenia podstaw do

zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego. Planowane nakłady na realizację zadań własnych gminy w latach 2012-2019 na ochronę środowiska szacuje się na około 10 mln zł. Największe środki planowane są na ochronę powietrza i gospodarkę wodno-ściekową oraz gospodarkę odpadami.

Zostały przedstawione potencjalne i możliwe do pozyskania źródła bezzwrotnego, a także preferencyjnego i komercyjnego dofinansowania.

Dzięki wyznaczeniu i identyfikacji problemów możliwe jest określenie celów, do jakich należy dążyć w ciągu najbliższych 8 lat wdrażania programu.

Najważniejszymi problemami ekologicznymi na terenie gminy Gilowice są:

- niska emisja,
- zły stan dróg na terenie gminy,
- nieuporządkowana gospodarka wodno-ściekowa,
- niska świadomość ekologiczna mieszkańców.

Przeprowadzona analiza stanu zanieczyszczenia powietrza wykazała, że na terenie gminy Gilowice w celu zmniejszenia emisji i imisji wskazane są działania dążące do poprawy czystości atmosfery.

W zakresie ochrony powietrza atmosferycznego gmina realizuje na bieżąco zadania polegające na termomodernizacji budynków komunalnych będących w jej zarządzie.

W celu zmniejszenia zanieczyszczeń liniowych planuje się zmodernizować kilkanaście kilometrów dróg gminnych.

W celu poprawy jakości wód powierzchniowych, niezbędna jest likwidacja niekontrolowanych zrzutów ścieków bytowych do rzek płynących przez teren gminy, niezwykle ważnym w tym zakresie zadaniem jest inwentaryzacja stanu technicznego zbiorników bezodpływowych (szamb), które obecnie funkcjonują na terenach nieskanalizowanych. Bardzo często zbiorniki te są nieszczelne i są źródłem zanieczyszczenia wód.

W rolnictwie należy się skupić na stosowaniu najlepszych dostępnych praktyk rolniczych, co powinno doprowadzić ograniczenia ładunków zanieczyszczeń odprowadzanych do odbiorników.

Głównymi celami w zakresie gospodarki odpadami na terenie gminy jest wprowadzenie w życie postanowień nowej ustawy o utrzymaniu czystości porządku na terenie Gminy.

Dzięki realizacji tych celów możliwe będzie objęcie wszystkich mieszkańców zorganizowanym wywozem odpadów, co przyczyni się do uatrakcyjnienia terenu gminy, spełnienia wymagań prawnych dot ilości odpadów poddanych recyklingowi a także do zmniejszenia lub wyeliminowania zjawiska powstawania dzikich wysypisk, co przyczynia się także do ograniczenia zanieczyszczenia innych komponentów środowiska takich jak woda i gleba.

W zakresie ochrony gleb użytkowanych rolniczo ważnym celem do realizacji jest racjonalne gospodarowanie zasobami glebowymi i ich ochrona przed degradacją. Cel ten osiągnąć można przez właściwą gospodarkę rolą dostosowaną do panujących warunków glebowych i ukształtowania terenu.

Zadaniem przyczyniającym się do ograniczenia zanieczyszczenia gleb nawozami mineralnymi jest coroczna kontrola stosowanych nawozów i środków ochrony roślin dokonywana przez samych rolników. Badanie poziomu pH i zawartości metali ciężkich daje możliwość porównania wyników i określenia, w jakim kierunku zmierza stan środowiska.

Głównym celem w zakresie ochrony przed hałasem na terenie Powiatu Żywieckiego w najbliższych latach będzie dokonanie oceny akustycznej wybranych miejsc powiatu, są to główne ciągi komunikacyjne drogowe i kolejowe. Niezależnie od przeprowadzania oceny akustycznej terenów ruchu komunikacyjnego niebagatelnym elementem działalności kontrolnej są przeprowadzane przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska kontrole podmiotów prowadzących działalność gospodarczą.

Bardzo ważnym elementem i celem krótkoterminowym w zakresie ochrony przed hałasem jest:

- ustalenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego wydzielonych terenów pod realizację zorganizowanej działalności inwestycyjnej, zakładów mogących być potencjalnymi

źródłami hałasu do środowiska, co umożliwi lokalizację zakładów produkcyjnych i przemysłowych, z dala od terenów mieszkaniowych,

- niedopuszczanie do realizacji inwestycji, które mogą być źródłem dużej emisji hałasu do środowiska ze względu na rodzaj prowadzonej działalności lub technologie produkcji.

Kształtowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa, biorącego aktywny udział w procesie dbania o środowisko to cenne i długoterminowe zadanie, które niejednokrotnie trzeba prowadzić na bieżąco i nieustająco. Edukacja ekologiczna jest procesem, którego głównym celem jest ukształtowanie aktywnej i odpowiedzialnej postawy mieszkańców gminy Gilowice w sferze konsumpcji, a także ochrony powietrza, gospodarki wodnej oraz postępowania z odpadami.

Właściwie ukierunkowana edukacja ekologiczna mieszkańców przyczyni się do zwiększenia efektywności prowadzonych działań na rzecz ekologizacji, co zapewni ograniczenia niskiej emisji, zmniejszenie ładunku zrzutu ścieków surowych do rzek i potoków a także pozyskanie większej surowców wtórnych, zmniejszenie ilości odpadów trafiających na składowisko.

Dotychczasowa realizacja zadań zawartych w aktualnie obowiązującym Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Gilowice w poszczególnych obszarach tematycznych, daje podstawy do osiągnięcia przyjętych celów i priorytetowych kierunków działań zgodnych z polityką ekologiczną powiatu żywieckiego i województwa śląskiego, a tym samym gwarantuje zrównoważony rozwój gminy - obecnie jak i w perspektywie wieloletniej.

Gmina w miarę posiadanych i pozyskanych środków sukcesywnie realizuje zadania, kładąc szczególny nacisk na budowę sieci kanalizacji sanitarnej i modernizację dróg gminnych. Działania te w połączeniu z realizacją zadań o charakterze edukacyjnym w dużej mierze przyczyniają się do poprawy, jakości środowiska na obszarze gminy Gilowice.

Gmina nieustannie stara się pozyskiwać dofinansowanie na realizację zadań ze środków zewnętrznych głównie krajowych, ale także i zagranicznych w celu realizacji zadań kosztownych, gdyż nie ma możliwości sfinansowania ich ze środków budżetu własnego.

Realizacja zadań zaproponowanych w niniejszej aktualizacji przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności gminy Gilowice, polepszenia warunków życia i zdrowia mieszkańców, a także poprawy jakości walorów środowiskowych i skuteczniejszej ochrony terenów prawnie chronionych oraz tych o walorach przyrodniczych i rekreacyjno -wypoczynkowych.

Wykaz skrótów:

BZT5	-	biologiczne zapotrzebowanie na tlen
ChZT	-	chemiczne zapotrzebowanie na tlen
GDDKiA	-	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GPW	-	Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów
GUS	-	Główny Urząd Statystyczny
GZWP	-	Główne Zbiorniki Wód Podziemnych
IUNG	-	Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa
KPGO	-	Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2010
KPOŚK	-	Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych
NFOŚiGW	-	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
ODR	-	Ośrodek Doradztwa Rolniczego
OOS	-	ocena oddziaływania na środowisko
OSO	-	obszary specjalnej ochrony ptaków
OZE	-	Odnawialne Źródła Energii
PIG	-	Państwowy Instytut Geologiczny
PIOŚ	-	Państwowa Inspekcja Ochrony Środowiska
PIS	-	Państwowa Inspekcja Sanitarna
POH	-	Program Ochrony przed Hałasem
POiŚ	-	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
POKA	-	Krajowy Program Oczyszczania Kraju z Azbestu
PONE	-	Program Ograniczania Niskiej Emisji
POP	-	Program Ochrony Powietrza dla stref województwa śląskiego
PZP	-	Plan Zagospodarowania Przestrzennego
PWiK	-	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji
RDLP	-	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych
RDOŚ	-	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
RDW	-	Ramowa Dyrektywa Wodna
RLM	-	Równoważna Liczba Mieszkańców
RZGW	-	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
SEKAP	-	System Elektronicznej Komunikacji Administracji Publicznej
SIWZ	-	Specyfikacja Istotnych Warunków Zamówienia
SOO	-	specjalne obszary ochrony siedlisk;
WFOŚiGW	-	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach
WIOŚ	-	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
WODR	-	Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego
WSO	-	Wojewódzki System Odpadowy
WSSE	-	Wojewódzka Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna
ZPK	-	Zespół Parków Krajobrazowych
ZZO	-	Zakład Zagospodarowania Odpadów